

وارلیق

مرداد - شهریور

۱۳۶۷

VARLIQ

10^t YEAR

NO 3.69

TEHRAN

حیدرآباد دنیا لائن دنیا دی

صافی ۳-۶۹

قیمت ۴۵۰ ریال

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

ایچینده کیلر

(فهرست)

۳	۱- حیدربابا بیردئمهللی سؤزوم وار : دوکتور حمید نطقلی
۲۰	۲- پیام ریاست محترم جمهوری اسلامی
۲۱	۳- سخنان ریاست محترم مجلس شورای اسلامی
۲۱	۴- در هیئت دولت
۲۲	۵- شاعر و طبیعت : پرفسور غ. بیگدلی.
۲۷	۶- کلین گئدک حیدربابا یاسینا : حسن اسدی «شبدیز»
۲۸	۷- اوستاد شهریار : گنجعلی صباحی
۳۲	۸- شهریارین ماتمینه : علی سرهنکی
۳۷	۹- شهریارلاصون وداع (روپورتاژ) : بهرام انلچین
۴۲	۱۰- دفن و ختم مراسملری
۴۳	۱۱- حیدربابا شاعری : سؤنمز
۴۶	۱۲- شهریارین اولومو و طبوعات : ۱- مراسم دن :
۴۷	۱۳- ۲- فکرار و نظرلر :
۵۱	۱۴- ۳- شعر دیلی ایله
۵۲	۱۵- شعر مجلسی
۸۱	۱۶- آذربایجان کولتور جمعیتی، استراسبورگ.
۸۲	۱۷- مجلس شعرا
۹۲	۱۸- دوآینه : نادر افشاری
۹۴	۱۹- شهریارین مزاری قارشیسیندا : م. ز. شبستری
۹۵	۲۰- شهریاریمز گئندی : ج. م. ساوالان
۹۶	۲۱- شهریار اولمز : منظوری خامنه ای
۹۷	۲۲- حدودلار اوته سینده : شهریارین دالینجا.
۱۰۱	۲۳- اوستاد محمدحسین شهریار : دوکتور جواد هیئت
۱۰۳	۲۴- مکتوبلاردان : آذربایجان کولتور اوچاغی، برلین.
۱۰۴	۲۵- یاس مجلسی.
۱۰۴	۲۶- مجلس بزرگداشت در انجمن ادبی صائب.

- ۱۰۵ - ۲۷- آنالار و شاعرار : اسماعیل هادی
- ۱۱۱ - ۲۸- حیدر بابا شاعری : آزاده خانم خشکتابی
- ۱۱۲ - ۲۹- استاد شهریار بن حاجی سیندان : متن
- ۱۱۳ - ۳۰- در انتظار نور چشم عزیزم پاشا زاده - مقبره الشعرا.
- ۱۱۴ - ۳۱- حیدر بابا بالقیزقالدی : پرفسور حمید محمدزاده
- ۱۱۷ - ۳۲- شهریارا سلام : جلال محمدی (گلچین)
- ۱۱۹ - ۳۳- خاطره لر : علی اسماعیل فیروز ثمرین
- ۱۲۲ - ۳۴- شهریار و آذربایجان : صمد سرداری نیا

باش صاغلیغی

تشکر و اعتذار

استاد شهریار بن آلا هین رحمتینه قووشماسی مناسبتیه استادی
 سئوه ن وطنداش و همشهری لری میزدن بیر چوخ شعر، مقاله و مکتوب آلدیق.
 مجله میزین ظریفیتی و چپغیش تاریخی بونلارین ها میسین چاپ اولماغینا
 امکان و ثر مهدی. بوتون دوستلارا و استادین پرستشکارلارینا باش صاغلیغی
 ایله برابر تشکر و معذرت مییزی تقدیم اندیریک.

باش ما غلیغی

هرمنلی قلمدا شیمیز کنج نامر "حسین آعبارلی" سین آناسی
 آقای "محمود سیف هریس" - سن فاسی دوسباندان کؤجه سیسی
 آعبارلی حنا بلاریمما و محترم عائله سینه باش ما غلیغی
 دشییریک . روحی شاد اولسون .

اطلاعیه

از مشترکین محترم مجله که حق آبونمان سال (۱۳۶۷) را نپرداخته اند خواهشمند است
 مبلغ (۲۰۰۰) ریال حق آبونمان مجله را به آدرس بانک ملی ایران شعبه داریوش خیابان
 بهار حساب شماره (۲۱۶۳) دکتر جواد هیئت واریز و فتوکی قبض آنرا به آدرس
 مجله ارسال نمایند تا در ارسال مجله وقفه ای حاصل نشود.

واریز

وارثيق

مجله ماهانه فرهنگي فارسي و توركي
آپليق توركجه و فارسجا فرهنگي نشره

اونونجو اپيل - مرداد، شهريور، مهر ۱۳۶۷

□ دوكتور حميد نطقى

" حيدر با با " بير دشمنلى سوزوم و او . . .
- شهريارين عزيز خاطره سينه بيردسته گول داها -

۱ - گيريش

شاعر شهريار ،

فارسجادا غزل اقليمينده هون ديرهويه چيخان بوکا دپده ان قدرت -
لى پازان حشمتلى اوزان (۱) ؛
" دري " ديلينده قديم دفترى - ديوانى دورهن (۲) و دردى ارهن (۳)
" روڭكى " لرله باشلايان آلتين (۴) سوز شده سي نين آخرينجيسى ،
ايرى اينجيسى ؛
ايرانين باشدان بوگونه قدهر شعرده ادبده بئجرتديگيچون فخر -
اشيله ديگي پارلاق سيمالار ايجهر يسينده گوركملى بيرى ، قرنين شاعيرى ؛

(۱) اوزان = شاعير ، (۲) دورهن = طومار كيمي قاتلايان ، بوكن ديوان -
لغات الشرك ده " دوردو " سوزونه گتيرديگي مثالي عربجه " طوي الكتاب "
دفيه ترجمه اتميشدير (ال يازماسى ، ورق ۲۶۷) (۳) ارهن = درويش ،
عارف . (۴) آلتين = قيزيل .

آذربايج . قوجا مان قطران، بغيوك خاقانى، اولو نظامى (۵) ،
 دگرلى صائب سلاله سيندن، فارس شعرى اوچون بونغورده داشى ، اورتا دييره كى ،
 سايئلا بيلن اوغوللارئيندان بييرداهاسى او داھى صنعتكار ؛
 سوزمئيدانيندا شھسوارايدى .

بىزه گلئينجه ،

دئمك اولاركى، بۇ بغيوك شاعير، ايللردن صونرا قلبينده يانان،
 يانيب قانايان، بير يارا سزميش (۶) ، درينده ياتان، خاطيره لرين -
 كوهنه كوكلر تك - دييره لييب بيير گون ترپنديگينى، ايچينده دويموش ،
 اوچا داغلارين، دالئيندا قالان، آنا يوردونون، قيزيل گوللرى، شيرين ديل -
 لرى، اوتموش ايللرى، بير يوخو كيمي، يادينا دوشموش .
 دئونوب باخينجا ، بييرده نه گورموش ؟

ديل باغچا ميزين پاييز يئلينده، الدن گئتديگين ، خزهل باسدئيغين،
 تالان اولدوغون ، ويزان قالدئيغين ، دال - بۇداغلارين، قييرئلييب -
 دوغوب ، قورو اوتلارلا، گولو ن دولدوغون ، قوشلارين سوسوب ، سويون
 بولانيب ، ياشيلليقلارا قارا چوكدوگون ، گولون سولدوغون ...
 شاعير بونلارى سزيب بيلينجه ، قلبى دارئخميش ، سيخينتى اونون .
 باغرين داغلاميش .

هله آناسى نين دانغمه سيز سوزسوز ، صحبت سيز ، ديلسيز دورغون دور -
 دوغون سئچيب گورونجه ، زار - زار آغلاميش .

شاعيرين بۇ اود، حيگه رين ياخميش ، شاعيرى بۇدرد، سينديرميش ،
 يئخميش ، ان غملى دمده، آتا (فضولى)، دادينا يئتميش ، دئتميش : آي
 بالام، من ده سن كيمي، چوخ زامان اول، ديل باغچا ميزدا، تيكان اليندن،
 يئر قالما ديغين، اوشن گولشه نين، ويران اولدوغون، گوروب يانمئشديم ؛
 ائليم لال كيمي، ديلسيز قالاجاق، دئيه سانمئشديم، آلوولانمئشديم . لकिन
 ان آغير، شرطره رغماً، ما يوس اولما ديم، ايش چوخ چتئيندى ، او زامان
 بۇ ديل، صئيقل ايستيردى ، كلمه لر راحت، نظمه كييرميردى ...

بييزيم شھريار، اولو تانرئيتيا، توگل ائتميش ، دالين دايا مئش،
 ائلين داغئنا . فضولى كيمي :

" منده توفيق اولسا بۇ دشواري آسان ائيله رم

نوبهار اولقاچ تيكندن برگ، گول اظهار اولار "

(۵) بغيوك نظامى ، (۶) حسانله مئش .

دئیه‌رک جو شوموش و عصریمیزین، بو مملکت ده، ان آدلی - سانلی، شعرینی قوشموش .

" حیدربابا " دا، او آجولارین ، او دویغولارین ، او نیسکیلارین اغوز میوه‌سی دیر؛

او، اثلیمیزین - دونیا دوردوقجا - آنالاری نین ، اتالاری نین، ایگیدلری نین ، گلینلری نین ، کورپهلری نین، بو گوی قبه‌ده، عکس - ائیله‌یه‌جک، دوغما سسی دیر! او، شهریارین، خاطیره‌سی دیر...

۲ - ایضا خلار

شهریاردان صونرا شهریار حقیقده تدقیق و اثرینی تحلیل ائتمک نوبه‌سی البته گله‌جکدیر. ایتگی نین جوخ تازه اولدوغو، و نتیجه اولراق دویغولارین دوشونحه‌یه اوستون جیخدیغی بو گونلرده "حیدربابا... یا دایر دئییه حکلریمی، قدیم دفترلری و اراقلیا راق، اولارین سارالمیش صحیفه لریندن نقل ائتمه‌گی ترحیح ائدیرم. شهریارین آنا دیلی - سینه ایشلتمیش اولدوغو کلمه‌لری تدقیقه حصر ائدیگیم مقاله سلسله سینده (وارلیق - آلتینجی ایل : ۴ - ۳ ، ۵ - ۶ ، ۷ - ۸ - نومره‌لری ، بیرینجی مقاله ۱۳۶۳ ایلی نین باهاریندا چیخمیشدیر. مقاله لرین عمومی باشلیغی "هنر شهریار") مقدمه اولراق شهریارین اغوز آنا دیلینده‌گی اثرلریندن او گونه قدهر (" حیدربابایه سلام " دا داخیل) یگون اولاق آنجاق ۲۸۷۱ مصرعین چاپ اولدوغونا اشاره ائدیکن صونرا بو اثرلرین اهمیتینی هنج بیر صورتده اونون جمی ایله اولچمک دؤغرو اولمایا جاغی آچیغا وورولموش و شهریارین آنا دیلینده‌گی قدرتی نین نه دن ایران کیتله‌لری اوچون مجهول قالدیغی باره ده ده عئینا بقله دئییلیمیشدیر :

" ... عدم آشنائی و فقدان بررسیهای جدی و نقد راستین و تمرکز توجه نکته سنجان در مسائل فرهنگ فارسی محض ، و غفلت از فرهنگ ترکی آذربایجانی که از عمده ترین ارکان فرهنگ ایران - به معنی اعم کلمه - است ، سبب شده است که این بخش از سروده - های شهریار فی الجمله در بوته ، اجمال بماند و حتی در حشونواره

هفتادمانگی ستاد، چون چرخ پنجم ارا به از کانون بحث و فحش
دورماند و تنها در بر تو عشق و علاقه، خود شهریار دریخه‌ای بدین
باغ محر گشوده شود و با نیوشیدن چندسخنی از این دفتر نوشید
حرفه‌ای از آن ساغر، حاضران چنان در زیر تاثیر "شراب خانگی
ترس مجتسب خورده"، شهریار بمانند که سرازیا نشناسند.

(دوگتور حمیدنطقی - وارلیق خرداد ۱۳۶۳، هنر شهریار "ص ۳ و ۴)

بوقیسا آچیلما دان صونرا خصوصاً "حیدر بابا یا سلام" اثری اوزه -
رینده دۇرولموش و ایستر شعر و ایستر دیل جهتیندن اونون خارق العاده
گۆزه‌لیگی دیله گتیریلیمیشدیر. مثال اولاراق تورکیه دیل عالیم لریندن
پروفئور محرم ارگین - یین "آذری تورکجه‌سی" کتابی نین اساس
بۇنۇقۇره سینی شهریارین "حیدر بابا... - سی اولوشدوردۇغو اورتایا
آتیلیمیشدی.

"حیدر بابا... نین تانیتماسیندا و تدقیقینده قصور ائدیلمیش و یا
ائدیلمه‌میش بحثینی بیرکنارا آتاراق، دئمک اولارکی ائلیمیز و اونون
اوزانلاری بوبابدا هئج قصور ائتمه‌میشلر. عکسینه، "حیدر بابا... آذ
اثرین نصیبی اولان عمومی سئوگی و تقدیر حس لرینه مظهر اولموشدور.
چیخدیغی زامان بیرتوب کیمی گورولدا میش و بوتون آذری تورکجه کولتور
محیطینده اولوله سالمیشدیر. اولومجول جانلارا حرکت گلیمیش، قلملر
کاغیذلار اوستونده بۇسفر آنا دیلینده شعرلر قوشماغا، قوشمالارد و زمه‌گه
باشلامیشدیر. شهریارین سسی، بعضی اوزانلاریمیزدا عیسی نغمه‌سی تاثیر
گؤستریمیشدیر.

بوبابدا ۱۳۶۵ ایلینده چاپ اولموش بیر یازیمدان بیرنهجه سطیری

نقل ائتمکده ضرر یوخدور:

"... حیدر بابا یا سلام داشهریار اوستا دلیقلا صمیمی افاده امکانی
تا پیب و دوئیغولارینی راحتجا بیان ائتمک اوچون، خلق ما هنیلا -
ری نین ان سیال وان آخیجی وزن و شکلینی سئچیب دیر. خلقی -
میز عصرلردن بری اوز درد لرینی، حسرت لرینی، اومودلارینی بو
اولچولرله سؤیله‌ییب، نه دن شاعیر سؤیله‌مه‌سین..."

(دوگتور حمیدنطقی، "حیدر بابا دان ساوالانا، وارلیق، بهمن ۶۳، ص ۴۵)

بیرآز آشاغیدا بوسطیرلری ده برابر اوخویاق:

"... شهریار کیمی بیر شاعرین بو اولچو و شکلی سئچیب و مثالسیز

موفقیت له "حیدر بابا... نی یاراتماسی بو شکه یئنی بییر
روح وئردی .

اونون سسیندن صاییسیز عکس صدالار دوغدو. شاعیرلرین پوره
لرینده کی داغلارا و یئرلره دقت لری چکیلدی و اونلارا خطابلار
یازیلدی، حیدر بابا بوصورتده "داغلارین باباسی" اولدو...
(عئینی یازی ، ص ۴۲)

شهریارین حیدر بابا یا سسله نیشیندن صونرا یاخیندا و اوزاقد
بو اثره نجه نظیره یا جواب یازیلدیغینی چیخارماق گنج قلملرا و چون
ماراقلی تدقیق مسئله سی اولاییلر .
عئینی یازی دا اشارت اولدوغو کیمی، دقته دگر اولماسینا
رغمأ وهنج بییر یئرده چاپ اولما دیغی او چون پاددا ن چیخماق اوزره
اولان "جواب" لاردان بییریسی ده مرحوم محمد علی صائبی نین منظومه -
سی دیر .

تبریزده، "فردوسی" مدرسه سینده متوسطه دؤوره سینده درس اوخور -
کن معلم جهتیندن اوزومو چوخ شانسلی صایم گره کیر. ایستر علم و فن
ایستر ادبیات و بشری مسئله لری موضوع ائدینن رشته لرده بییرنجه یا خشی
و سچکین معلمردن درس آلماق پاددا اونلارا تانیش اولماق سعادت
حیاتیمین ان یا خشی تصادوفلریندن دیر. نجه کی، آنا دیلینه باغلی -
لیغین، او آغیر شرایطده و مین بییر یاساق - قاداغانلیغا رغمأ ان
باریز نمونه لرینی بییر نجه معلیم میزده گوروردوک. او جمله دن دیلی -
میزی "نفی و نهی" ائدن بییر منظوم "پوستترین" (اوزا مانلار "کتبسه"
دئییردیک) ایکی آیری زامان و مکاندا مرحوم حبیب ساهر و مرحوم محمد
علی صائبی معلم لریمیز طرفیندن مسخره یه آلپندیغینی گورموش اولدو -
غومو، دؤنن کیمی، خاطیرله بییرم. منتها، بو ایکی شخصیت هر بییریسی اوز
مزا جینا گوره دا و رانیردی. مرحوم ساهر آجی - آجی حرصله نه رک و عصبی
حالدا، مرحوم صائبی ایسه سوپوق قانلی، معنالی - معنالی گولومسه نه -
رک و بییر "دؤبیستی" ده نه جور اولوردا یا زانین " ۴ دانا بارا بییردن
قویدوغونو " آختارا رکیمی دوشونوب صونرا "الما مور معذور" دئییه باشینی
ترپه ده رک .

تاسف کی، صائبی دن درس آلماق اوزون زامان بییره میسر اولمادی.
ظریف طبعی، درین نظری و چوخ اییجه نکتہ لرینی اونون درس لریندن

استفاده ائدندلر و یا اؤنونلا تانیشلار یاددان چیخارا بیلمز لر .
 آرادان چوخ اوزون زامان کشیدی . ۱۳۲۵۰ شهر یؤریندن قابا قکی
 دؤوره ده . ایئتیردیگیم معلمین ایزینه خوش بیر تصادف اثری اولاراق ۱۳۶۴
 - ون مهر آییندا تبریزده راست گلدیم . ائلیمیزین خوش طبع شخصیتلرین -
 دن اولان آقای محمود آقا حبشی نین حجره سینده ایدیگ . بومحترم تاجر -
 بن هنج بیئر مجلسی گوزهل سوز و نکته دن خالی دگیل دیر . مختلف موزو -
 - علاردا دانیشا - دانیشا اؤتوردوغو میزین صاغ گوزوندن بیئر نچه
 صفحه یازیلی کاغیذ چیخارتدی . کاغیذلارین صاغ باش گوشه سینده بئله
 بیر عنوان چاپ اولموشدو : "صادق بستنی" ، مشهد ، خیابان نادری . آلت
 طرفده ، تله سه - تله سه یازیلیمیش خوش شکسته خط ایله بیر صیثرا سطر لر .
 باشلیق : "از استاد محمد علی صائبی مقیم مشهد" .

بو مشهد سوؤقه تی نه اولسا بگه نیرسیز؟ بلی ، بیزیم مرحوم صائبی
 معلمین شهریارین حیدر بابایا سلامینا و ثرمیش اولدوغو جواب ! منظومه
 نین بؤتون اولمادیغی شبهه سی ، رسم الخطین - گوزهل اولماسینا رغماً
 تورکجه متنی نی اولدوغو کیمی و نلصانسیز منتقیل ائله یه بیلمه دیگی
 بیر طرفدن ، منظومه نین بدیعی و حسّی قیمه تی اوبیر طرفدن ، مجلسین بانئ
 سی ، فاضل دوستوموز آقای زکریّا طرزمی نین تکلیفی اؤزه رینده دقتله
 دورما غیمیزی ضروری قیلدی . تکلیف ، منظومه نی تاما ملاماق و چاپ
 ائتمکدی . اولا منظومه ده آدی گئچن شخصلره مراجعه ائتمه گی دؤشوندوک .
 لاکین الیمیزده اولان قات - قاریشیق ۳۸ - بندلیک منظومه ده آنجاق
 ایکی آد واردی : آقای دیهیم و آقای جعفری . بونلارین کیچیک آدلاری -
 دا منظومه ده طبیعی اولاراق گئچمه ییردی . بیر آز آختاردیق دان صونرا
 بیرینجی سی نین آقای محمد دیهیم جنابلاری و ایکینجی شخصیتین ایسه
 حجة الاسلام آقای محمد تقی جعفری جنابلاری اولدوغونو تثبیت ائتدیک .
 آختاریشلارین نه جور آپاریلدیغی نی تفصیلاتلا دئمک اوزون سورر . بؤ
 قده ری سؤیله نیرسه کافیدیر : آقای طرزمی مرحوم صائبی نین ورثه سینئ
 گورمک اؤچون مشهد . قده ر ده گئتمه لی اولدو .

بو آختاریشلارین نتیجه لنمه سینده . حجة الاسلام آقای جعفری جنابلا -
 ری نین سهمی اولدوقجا بؤیوک دور . شاعیرین قئیدلرینئ احتوا ائدن
 دفتر لر امانتاً الیمیزه گئج دیکده حیدر بابایا جواب منظومه سی نی -
 باشقا یاددا شتلار آراسیندا قازالانمیش ، قاریشیق مسوده لریندن پارچالار

داغىنىق حالدا اولسادا تاپىلدى . اونلارنى تنظيم ائتمك و اوخوماق چوخ جتين اولدو . بىرنىچە يىغردە (متن دە [] علامتلىرى آراسىنا آلىنىب دىر) يازىلارنى دوغرو اوخوماق مەكىن اولموردو ، بعضاً دە شاعىر-ىن فىكرىنى دگىش دىر مىش اولماسى و اوزگە بىر يىغردە بىر مصرعى باشقا بىر صورتدە تكرر اولماسى حاللارىنا تصادۇف اولونوردو . نە ايسە ، شەرىار-ىن عزيز غا طيره سىنە بىر دستە گول عنوانى ايله ، (آقاي طرمى نىن نقل ائتدىكى كىمى) ، شەرىار ئىن بالذات بگنمىش اولدوغو بو منظومەنى صون شكلى ايله اوخوجولارا تئقدىم ائدىرىك . قوئى معلم محمدعلى صائىبى و اوستاد محمدحسین شەرىارىن اىكىسى نىن دە رۇحلارى شادا ولسون !

منظومه بئله دىر :

۳- متن

" حىدربا با " گوزلرىن آيدىن اولسون
سنى گوروم بىر ائتدىگىن مین اولسون
" شەرىار " تک مینلرحە اوغلون اولسون

غزل يازىشنى سوزو توتسون دوئىلانى

ايشىقلانمىن نورو توتسون هريانى .

قىرخ بئش ايلدىر تبرىزدن من چىخالى

خىنوؤ توتوب بوغازىمى سىخالى

غصه و غم صبر ائويمى يىخالى

داى گورمەدىك بىر گولن اوز زماندا

آغىز دادى آلاما دىق جہاندا .

او وختلر كى كورپە لىكدن من گئچدىم

بىر قولايىم قرە - قورونو سئچدىم

دورد ياشىما ، بئش ياشىما يئتىشىدىم

جوچه قالماز سبد آلتدا هميشه

توتار هلبت اوزونە بىر ايش - پئشه .

" چاي قىراغى " منه اويناق يئرى ايدى

" يىچل گولو " قوناق - قوناق يئرى ايدى

بىب - قىزى گىل منه ياتاق يئرى ايدى

آخىر سفر دىنج اولمادى ياتاغىن

گول كى گئتهى چك گولزاردان آياغىن .

حمامدان بۇغلو- بۇغلو چىخاندا
بېچى (بىندىچى) سلطان بوينوموزو سىخاندا
كۆسو آلتىندا نوخۇد- كىشمىش تىخاندا

يۇخو كىمى يادا گلر او زامان

لاپ دىيەن ھىچ يۇخوموش او دۇران

ميرزا آقانىن قىزى جوراب توخۇردو

جوراب مېلىن ھىچ چكىردى - سوخوردو

ھر ايلمەگە بىر باياتى اوخۇردو

" گلين كئىدەك خان باغىنا خزەلە

گوزوم دوشوب ائىوانداكى گوزەلە "

شاققىلدا دىردى آغزىندا ساققىزى

يئىردى ائىوان اوستوندا دىز - دىزى

اوخۇيۇردۇ بىر نەفسە بۇ سوزو

" اريك آغاجى اگمەلردن اولايديم

آرخالىقدا دۆگمە لردن اولايديم "

" اوچ دگيرمان اوستو " شاسان ولى " ايدى

ھمسايامبۇر مشە ممدعلى ايدى

" ايت باز غلام " حالينى بىلمەلى ايدى

قودوزلادى ايت اوستونە يوگوردو

ايت بئىجردن بۇندان سواى نە گوردو ؟

چرشنبەلر باش قولاغى بزەردىك

صاب لەمىر (صاحب الامر) مئيدانىنى گزردىك

بەش - اون قىران پۇلون باشىن ازردىك

دولدوراردىم جىبشدانى باسدىقدان

شاھ پاليتدان، گىردەكندان، فيستىقدان

بوركوموزە گولدن حىققا تاختاردىق

يان - يغۇرەيە بىر شاھ كىمى باختاردىق

نازلى - نازلى سۆزۆلردىك ، آختاردىق

ھىرئىلتى نىن سى گويە گىددردى

ھرە بىر جور ھوشتولوملر تپىردى

او باداملى آب - ناباتلار نە اولدو ؟

اۇ قانغۇلار، شوڭالار نە اولدو؟
دۇشە تۇشن مارمالادلار نە اولدو؟
اۇنلار قالير بيز گىتميشيك عم۔ اوغلو
بو آرادا بيز ايتميشك عم۔ اوغلو

جان جان ننه اريكلرى ەرەردى
ايكى بولوب ورەزەنە سەرەردى
قىشدا اونون قىساۋاسىن يىتىردى
جان چىگرى ، خوش داد ايدى واللہى!
شیرین دادلى بىر زاد ايدى واللہى!

اريك قاخىن آغزىندا ايسلاداردى
سويون اوتوب تىليف لىن آتاردى
باشىمىزى ناغىل ايلن قاتاردى
"اوشودوم ها اوشودوم" - قىدىردى
"داغان آلما داشىدوم" - قىدىردى

"مخمل بىچن قىزىل قىچى " ناغىلى
"بىزوۋ ايلن قويون ، گىچى " ناغىلى
"عباس ادلى يۇمورتاچى " ناغىلى
"حسن بىگىن ايتى " سوموك ديشلردى
وئرمە سەيدىن آريا ، اتى كىشئردى
"قاوال چالا - چالا باغا" گىدندە
"قىزلاريلان اوينا ماغا" گىدندە
شىلاخلايب باغا - داغا گىدندە

"كىچىك قىزىن مەلرى " نە اولد
او " داش آتان نەلرى " نە اولد

عمەگىلىن اوھاي - ھويو ، دوغاسى
كوسو اوستونون شاھداناسى قورغاسى
قوۋورمانىن او گل - گىدى ، غوۋغاسى
نىجارلارى [باشىمىزا] چكىردىك
ھر تىكەيە بىر سوغانى ازردىك
تندىر آشى سۇپايا دا پىشئردى
قايناياردى ، گويردى لاپە شىشئردى

دۆررۆ ننه (دۆرى ننه) اورتاسىنى دىشىدى

ياغ باساردى، ياغ ازييب دولاردى

بىر گۆن كىمى ياغ اورتادا قىلالاردى

سۇ چكردى دىشى مېل ائىلىسىدى

الين چالئىب ديوارلارا، ائىگلىدى

"ننه مپيشىردى من يئىدىم" دىشىدى

"اومماتىكه" دۆزلىدى قىتىن آنا

گوببۇلتىۋىلان چالاردىلار دالئىنا

لال كوۋبرا (كبرى) - نىن ابه - ابه اداسى

لال قاسىمىن پىل - دسته اوينا ماسى

لال كرىمىن قوش اوچورتماق هاۋاسى

نىسكىلى ايدى اوچونون دەداحوالى

چىخماز باشدان هىچ بونىلارنى خيالى

خان عمى نىن ياغلى كۆكە سۇۋقىتى

گىدر مگر خايطىرىمدن لىدىتى

قارا - چورەك اوتو اوزۇقت - قىتى

دادى قالئىب داماغىمدا دىيەسن

صفاچكىلەر قاباغىمدا دىيەسن

ملا قۇتقۇ مسجدىندە اوخوردۇق

يالان - دۇغرو بىر - بىرىنە توخوردۇق

غلط درسى دۆز يىرىنە سۇخوردۇق

"كاف" دالى - نى "كاف كوفى" يەقاتاردىق

چرەكەنى گوتوردىك قاچاردىق

بالا آقا - نى سئل آپاران ائىللىردە

رحمتلى نىن بۇركۇۋ ائىدى يىللىردە

اوزو گىتىدى، سوزو قالىدى دىللىردە

دۇنيادا دا بىزلىردن دە سوز قىلار

يۇلسوز دۇنيا وئردىكلرىن ئىز آلار

مىمىد (محمد) بابا چلىگىنى دۇگىندە

اوشاقلارى ازديرنده، سىئونىدە

شۇلۇقلۇقىدا، هوشتۇلۇمدە، شوۋونىدە

يئىرە يىخىپ، جىپلىرىن آختاراردىق

ھرنە [واردى] آختاراردىق تاپاردىق

كۆھنە سامانلارى گىنە سۆۋۈردون

يانان اۆرەكلرە گىنە اود وۆردون

اۋزون ياندىن بىزلىرى دە قوۋۇردون

ياش آلىشىق اوجاقلاردا تىك يانماز

عارىف آدام ھىچ زادىن اصلين دانماز

ھوش آزالىب فىكىر گىدىبىدىر مندىن

روح دارىخىر ايسىتىر چىخا بدندىن

بۇندان ياخشى باشارمىرام دئىمەن

يادىرغادىم سۆزلىرىم ياددان چىخىدى

شېرىن غۇمور قۇرتولدى دادان چىخىدى

ايلان چالان ياتدى ياتاممادىم من

فىكىرلىرى باشدان آتاممادىم من

چوخلو قاچدىم دىبە چاتاممادىم من

سحر اولدى يۇخو توتماز عاشىغى

يانار چىراق ، گلر اۋنون ايشىغى

غم آفاجى جانىمدا ريشە سالىدى

غرىب جانىم دۇنيادا يالقىز قالدى

منى فلک بختين گۆزۈندىن سالىدى

ھر كىشى نىن غۇمرونده ھمراھى وار

[يالقىز قالانلارين] دا آلاھى وار

باھار گلير ، خوش خبرى نئىلىرم

[گۆلۈ ، نۇغلۇ] ، نئى شكرى نئىلىرم

[ال چك] گىدە ، مشك - عنبرى نئىلىرم

يۈخ داماغىم قوى گىت ايشىن دالىنجا

اۆرەك سىنىقىدىر دۇنيا دا قالىنجا

او واختدان كى آرخالىقلار قوت (كُت) اولدى

زندگانلىق بىۋىزە يانار اود اولدى

داندىق حقى ، معبودوموزبوت (بُت) اولدى

دىنى ساتدىق دۇنيايا ، مغبون اولدىق

اۋىدوق شىطان فعلىنە ملعون اولدىق

اۇ گۇندىن كىي، "منوچ" دەپك "عباسا"
اۇ گۇندىن كىي، پىرىكلەدەك "قالباسا (كالباسا)"
اۇ گۇندىن كىي "مارى" اولدو "گۇل نساء"

يۇلداش اولدوق "مىلئىزدىجا"، "والتانا"

[ايندى] كىمدىر بۇ ايشلردن اوتانا؟

يۇمۇرتالى سنگك، ايجلى چۇره كلىر
زعفرانلى باغلاوالار، پشمك لىر
اۇ نعمتلر، نازلى - نازلى خۇرهگ لىر

ايندى دونوب "ساندويچ" - ه آى بابا

وار - يوخوموز چىخدى هتچە وائى بابا

مرد دوغانلار، مرداكنلر اولدولر
اۇغلان دوغان شىرزن لىر اولدولر
بۇسبۇتونلر، يۇل بىلنلر اولدولر

بۇ قالانلار نه آرواددىر، نه كىشى

آبرى جنسىدىر، نه اركدىر نه دىشى

غم يىتمكدىر كىچە - گۇندوز پشمىز
داسا دگدى جوانلىقدا شۇشەمىز
سو يىرىنه خىنوؤ ايجىبرىشمىز

گۇروم اىلاهى هاممى دىلشاد اولسون

درد - و - غمىن اىلندن آزاد اولسون

اىلدىرىملار غۇمور ايدى، تىز شاخدى
زندگانلىق سۇلار كىمى قىژ اخدى
بىزه دۇنيا پىسلىك گۇزۇپلە باخدى

بىز دگىلدىك مگر اونون اوولادى

بس نىيە بس بىزى بىلە توولادى؟

[انسانلىغىن بۇلاغى چۇن] بۇلاندى

"رهگۇذر، انسانىت" دۇلاندى

"سفة" يولو سۇپۇرۇلدۇ سۇلاندى

يۇل گۇرسەدن اولدو بازار اوغروسو

داى بىلمىرم نۇلدو سۇزۇن دۇغروسو

آداملارا بنزه مەين آداملار

بى وچودلار ، سۆز بىلمەين آداملار
 آداملىغا حسرت يەيەن آداملار
 آدام اولىدو. آداملىغا قارىشىدى
 قورد - قوش كىمى آداملىغا دارىشىدى
 كىن گىزلەدىب دۇستلوق اظهار ائىدىن كىس
 دۇداق بۇزوب ، گۆزدىن خۇمار ائىدىن كىس
 شەۋت اۋستە جانىن نىزار ائىدىن كىس
 وفا بىلمىز خلقتىيىندە خىل وار
 ايت قورساغى ياغ گۆتورمز مىثل وار
 سۆيگە شىبىدىر غصە و غم يان - با - يان
 تىك دىكىل سىن غم اۋستونە غم قۇيان
 دۇنيا بۇدور ، آچ گۆزونو بىر اۋيان
 سىن كىمى مىنلرە آغلايان وار
 قانلى باغرى غم ايله داغلايان وار
 نە ياخشى دىر غصە و غم اولمايا
 بۇ گۆل اۆزلىر قوجالئىقداى سۇلمايا
 صاف اۆرەكلر خىنا و ايللا دولمايا
 يا غۇمورو مىنلرە يازالا
 يا مىنلر غۇمور كىمى آزالا
 " حىدر بابا " گۆن باتىدى آخىشام اولدو
 آدلئىملىلار دۇۋرەدە بدنام اولدو
 پىشمىش سۆزلىر قۇلاقلاردا خام اولدو
 قۇتۇر كىچى سىرچىمەدن سۇ اچىر
 سىن سۇي بۇ سۆزلىرى كىم سىچىر ؟
 بۇدۇنيادا واي درمانىم واي دردىم
 مىنلر گۆلون اكدىم واي دردىم
 قىنا ماپىن گر غمى مى گۇستردىم
 آي عاشىقلار چالئىن سۆزدىن غزلىدىن
 انسان اولان بدبخت دىر ازلدىن
 " حىدر بابا " دىمەلى بىر سۆزوم وار
 آدلاندىردى سىنى اۋغلون شىرىنار

خوشبخت آتا اولاديلن آد تاپار
اۋنون سۆزۈ ، سنى سالىدى دىللىرە
باشى داشلى بىر داغ ايدىن ھىوهرە!
" حيدر بابا " سن شھريار بىجىردون
بىر شېجراغ ، شاھوار بىجىردون
ديوان ، شعرە شاھكار بىجىردون
اللہ ائتسىن غۇنچە لىپىن سولماسىن
قوھالمىسان ، داي قورخورام اولماسىن.
" حيدر بابا " گىچىن گىچىب دم قالار
بو دۇنيادا غم يئىنە غم قالار
شھريارين نىيە غمە غم قالار
گرەك باخسىن دۇنيايا بى- بى دىسىن
بۆلبۆلدور او، گول گورسون چھچە دىسىن
بۇ غصەلر عۆمرو تالار شھريار
گىچىلردن بىرچە سن سن يادگار
آذرى لر سىنە ائىلەر افتخار
بۇ غصە- ايلن سىنسىتە ارکانىنى
مياغايات اول ساخلا اوغول جانىنى!
سنىن قلبىن گر "مجموع" احزان دىر
منىم سىنەم "ديباچە" حرمان دىر
آدىن دىمە، خاطرە، بىر نىران دىر
ورقلىرى نىسگىل ايلن دولوبدور
ازل گۆندىن قسمت بۇلە اولوبدور
ھرە نىن وار يوز جورە "يادبود" و
دولوبدور او " ياد بود" دان وجۇدو
دىمك اولماز سىنكى لر تك بودو (ر)
خاطرەندە مېنىلر نكتە قازمىسان
مىن دن بىرىن بو دفترە يازمىسان
قىرخ بىش ايلدىر خوراساندا قالمىشام
آنا دىلن بۆتون يادان سالمىشام
بو سۆزلردە سىندن الھام المىشام

دۇزلىق اولسا سندن تاپىب نىمەگى

اۋزۇن دىدىن "ايگىت دانماز امەگى"

ھۇشسوزلۇقتان دۆز يۇلومو دۇندردىم

غاغىل ، آنلاق ورقەسىن چۇندردىم

پال ، مشەدەن ساۋالانا گۇندردىم

آنلامادىم اۋردا شىرىن دىللىر وار

شېرىلر تىك خوش نغمە بۆلبۆللىر وار

گۇرسىنمەيىپ بو دونيادا ھىچ كىسە

قارغا وئىرە بۆلبۆل ايلن سى - سىسە

ھىقىدىر اكر ھركىس مەنى پىسىلەسە

آدام گرەك اۋز ھىدىنى آنلايا

غىيىب دىر كى ، خورۇز واختىسىز بانلايا

بىر ايل قالدىم تىرىزدە داد گۇرمەدىم

ايفادەن سواى بىر زاد گۇرمەدىم

كىن ، كدورت گۇردوم ، و داد گۇرمەدىم

او بىر ايل دە "دىھىم" ايدى ھىدىم

اۋنلان ايدى ، ھى شادلىغىم ھى غىمىم

غىرىت تۈزۈن رخسارىمدان او سىلدى

دىل بىلن دى ، ھىرە دىدىم او بىلدى

"يادىش بىخىر!" او زاماندا چۇخ ايلدى

اۋنو گۇروم سىنىسىمەسىن جھاندا ،

ھىچ درد ايله اينجىمەسىن جھاندا!

"جىفرى" دە اللە قدرت ايشلەدىن

قدرتىنى او وجوددا گۇرسىمەدىن

محبوب ائدىب ، خلق اچىندە ايسىمەدىن

اۋزو جىوان ، عقلى قوجا جىفرى

"ذوى النہى ، اولى الحجى" جىفرى

"اعتماد" تىك ھىچ كىمە سۇز باشارماز

چۇخ سۇزو وار ھىلە - ھىلە قۇتارماز

سۇز باغچاسىن ھىچ كىم اوخۇر سۇتارماز

دانىشىقىدا قاينىر - داشىر "اعتماد"

اما ھىف چۇخ دانىشىر "اعتماد"

اينانپىبدير صافاۋرەك لن ھىرزاذا
يولداش دئيب يا پيشىبدير ھىريادا
دئيبده گوروب يىتن يوخدور ھىريادا

گوزەللردن نىيە وفا اۋموبىدور
يولسوز زمانەدن صفا اۋموبىدور

جنت اولسون "شقاقي" - نىن ياتاغى
تئز چكىلدى آزالىقدان آياغى
بۇ اۋرەكدير " فريدون " - ون مشتاقى

من گورەندە اۋچ ياشدا ايدى " فريدون "
چىققا كىمى داش - قاشدا ايدى " فريدون "،

" على زاده " دفترىمى نئىلەدى؟
اۋ بىردانە گوھرىمى نئىلەدى؟
اۋ ايشىقلى اختىرىمى نئىلەدى؟

اۋ دفترى سنى اللہ ايتىرمە
ايتكىن سوزون بىردە دىلە گتتىرمە

ظرافتى قوی قىراغا سغوزون دى
اۋزون چىرپما در - ديوارا دوۋزون دى
واسيطە سالما ، سغوزلرینی اۋزون دى

ھارا سالدین اۋ دورج ، افكارىمى ،
نئىلەيبسن جعبە اسرارىمى ؟

" عالی نسب " او منبع ، شرافت
اۋنا گوروم يىتتىشمە سىن شر ، آفت
سلامىمى يىتتىر اۋنا بۇ ساعت

فيكرى ايشىق اىستكلى ، خوش رفتاردىر
اۋجور ادام بو دەۋورەدە نوبىدور ،

" حاج حبيب " - ين داغىلما سىن تىفاغى
گولسون اۋزو گتتسىن قارا قاباغى
ياغ - بال ايلن دولسون اۋنون چاناغى

" بى بى نەوہ " لر دىلشاد اولسون جھاندا
خانمانى آباد اولسون جھاندا ،

" حيدر بابا ، دۇنيا بئوہز دۇنيادىر

ذاتى قىرىق ، نىھادى كىز دۇنيادىر
 نامردە دۆز، مردە موعج دۇنيادىر
 ھىركىس اونا بىل باغلاسا آزيبىدىر
 اوز الين اوز گورۇنۇ قازىبىدىر
 آخار سۇلار گوللو باغلار قالاچاق
 قوملو چايلار داشلى داغلار قالاچاق
 بيزدن سۇرا گوزلر آغلار قالاچاق
 گىدركى يىك بيزدن سۇرا گلن وار
 سوينن وار ، آغلايان وار، گولن وار
 " مائىبى " نين او نيسكىللى دردلرى
 ناله ائدور بىر نىكى كىمى بىندلرى
 بوچا چىخدى دۇنيادا خدمتلىرى
 ايندى اونا قولاق وئرن، يانسان بوخ
 كىمه دئسين درد-ؤ - غمىن قانسان بوخ!
 غورا ايكن موؤوز اولدوق دۇنيادا
 تامارزى يىق سوينجه ، ذوقبا ، دادا
 بو دىرلىك واللە دگمىز هىچ زادا
 نيسكىل ، آرزو، خاطر، گونول بالتمام..
 يارىل ، يىرتىل ، سوايچ ، قورتول والسلام
 * صون *

عزيز اوخوجولار

مرحوم مائىبى نين منظومه سينده گئچن " يىش " و
 " شخص " آدلارى و اشاره اولونان " حادثه لىر
 حقينده بىر بىلدىگىنيز وارسا لطفاً بىزه
 يازىنيز . ايندى دن تشكرلر .

جمهوری اسلامی ایران

ریاست جمهوری

درگذشت شهریار

بسم الله الرحمن الرحيم

یک هفته پیش، شهریار شعر و ادب ایران درگذشت و بلبل دلستانسرای غزل فارسی خاموشی گزید. بیش از نیم قرن، شهریار، ذهن و دل دوستداران ادبیات و هنر را با شعر خود و با صفا و خلوصی که از آن چلچراغ رنگارنگ می تراوید، نورباران می کرد. و با زبانی که اگر نوزبان مادری او، اما زبان دل و روح و احساس او بود به دل‌های شیدا، شور و حال می بخشید و بزرگترین گنجینه‌ی غزل و قطعه و مثنوی معاصر را که تنیده و بافته‌ی از ابریشم خیال و ذوق و زبان و فکر او بود، می آفرید و می اندوخت و آنگاه که این ترک پارسی گوی، زبان به شعر آذری می گشود، آن همراه دوچندان و همراه با استادی بی نظیر خود، در معرض تماشای هنرمندان و هنرشناسان می گذاشت.

در ده سال آخر عمر، این مرد بزرگ و این شاعر کهن، بادل‌سی جوان و لبالب از شوق و احساس و با درک و وظیفه‌ی بزرگ شاعر دوران انقلاب، همه‌ی سرمایه‌ی عظیم ذوق و هنر خود را در خدمت هدف و راهی گذاشت که کشور او و مردم او برگزیده و برای آن تن به فداکاری داده بودند. او انقلاب را و جهاد و شهادت را در شعر روان و روشن خود سرود و برترین مضمون دوران عمر با برکت خود را در بخش پایانی شعر ماندگار خویش گنجانید. او پیام انقلاب اسلامی را بادل‌سی نیوشید که از کودکی به پیام قرآن گوش سپرده و در دهه‌های آخر عمر، در اسرار و معارف آن به غور و تدبیر پرداخته بود. او عاشق قرآن بود و قرآن مجسم و زنده را در انقلاب اسلامی و نظام اسلامی مشاهده می کرد، از آنرو خود را در خدمت انقلاب خواست و گذاشت و به مردمی که جان در گرو آن نهادند پاسخی مثبت داد.

درخشانترین هنر شهریار آن است که وظیفه‌ی تاریخی خود را شناخت و با همه‌ی وجود و به کمال خلوص به آن عمل کرد .
اکنون این شاعر حاودانه و این انسان مخلص و با صفا و این چهره‌ی بارز ادب معاصر فارسی و آذری ، از میان ما رخت برکشیده و مردم ما را داغدار ساخته است . تجلیل شایسته‌ی مردم از او ، تجلیل از هنر آمیخته به ایمان و اخلاص است و این برای هر هنرمند مردمی پاداشی بزرگ است و پاداش خدا بسی بزرگتر و پایدارتر است .

این جانب این ضایعه را به عموم ملت ایران مخصوصاً به هم میهنان آذربایجانی و تبریزی و بالخصوص به خانواده و دوستان و یاران آن فقید تسلیت می گویم و رحمت و غفران الهی را برای وی مسألت می کنم .

سیدعلی خامنه‌ای

رئیس جمهوری اسلامی ایران

۱۳۶۷/۷/۳

سخنان ریاست محترم مجلس شورای ملی:

آقای هاشمی رفسنجانی (در خطبه نماز عبادی - سیاسی تهران) افزود: در هفته گذشته یکی از ستارگان ادب را از دست دادیم . مرحوم شهریار که انصافاً شاعر و ادیب توانمندی معاصر بود در تاریخ ما ایشان برای محیط علم و ادب و فضل مایه افتخار بود من رحلت ایشان را به همه ادبا و شعرا و هنرمندان اسلامی و خانواده محترمشان تسلیت می گویم انشاء الله ادبا و شعرای ما راه این شاعر معاصر را ادامه خواهند داد "

"(فروغ آزادی" تبریز ، ۳ مهر - ص ۴)

در هیئت دولت :

در همین جلسه (هیئت دولت) بمناسبت درگذشت شاعر ارزشمند استاد شهریار از این شخصیت ادبی معاصر تجلیل شد و فقدان این شاعر گرانقدر فاجعه‌ای اندوهبار برای جامعه اندیشمندان و هنر دوستان کشور توصیف شد "

(فروغ آزادی ، تبریز ، ۲۹ شهریور - ص ۱)

شاعیر و طبیعت

"خوشکنا بین یولو، بندی، بره سی" پرفسور غ . بیگدلی
(شهریار)

سید محمد حسین بهجت تبریزی (شهریار) حاج میرا سما عیل آقا خشکنا بی نین
اوغلو ۱۲۸۵ - شمس ایلینده تبریزده آنادان اولموش و اوزا مان تبریزده
باش و ثرن سیاسی - اجتماعی طده لرله علاقه دار عائله سیله آتاجا با
یوردو (خوشکنا با) کوء چموش، اوشا قلیق دورا نینی حیدر با با داغینین
اتک لرینده کئچیرمیش دیر.

حیدر با با دافی واونون اتک لرینده یئرله شن کوء زل طبیعتلی و
باغ - باغچالی کندلرا ونون اوایلای، سئیرانگاهی، والهام او جاغلی
اولموش دور، صونرالار آدی شهریارین آدیله و جالمیش وابدیته قووشموش
شور.

شهریار کوء مرونون ان گو "زل چاغلارینی وان حساس وقا ورا بیجی دوء ورونو
بومختشداغین اتک لرینده باشا وورموش، وگله جک یا را دیجلیق و شعری
اوچون الهام لانمیش دیر.

بوداغ آذربایجانین تبریزا طرفینین عباس محالینین شمال غرب
طرفینده، قاراچمن دن دوز ۶ کیلومتر فاصله ده یئرله شیر. داغین اتک
لرینده دن دورنا گو "زلو دوم - دورو بولاقلار آخیر. داغین اطرافیندا
پاشیل یا ماجلار، گولو - چیچکلی تارلار، آل - الوان بزه کلی، سولو
صفالی باغ - باغچالار و چوخ برکتلی مختلف چشیدلی بول محصوللار:
گوللوجه، نارین آباد، باشکمند، داش آتان (قره بابا)، زیلوجه،
گلہین ونه بیت شاغیر شهریارین بئشگی بیلاق قاپیش قورشا ق، شنگول آوا
وخوشکنا ب کندلری یئرله شیر.

بونلاردا ن خوشکنا ب و شنگول آوا وقا پیش قورشا قین بعضا " داها قدیم
تاریخی و اوزاق بیرکئچمیشی اولموش دور، صونرا دا شهریارین تاثیر ایله
آدالاری دیلیرا زبری اولموش، شهرتلی آرتمیش و بوتون دونیا یسا

یا بیلیمیش دیر .

شهریا رین آتا - با با سینین مسقط الراسیها ییلان خوشکنا ب ، دئییلن لره گو ره وقا زینتیلاردان الده اولونان مادی آثار و تا پینتی لارا اساسا " ، قدیم تاریخه مالک اولوب ، زلزله دن ویرانه یه چئوریلیب ، یئنی دن حاضرکی شکل ده " قلعه باشی " آدلانا بیرتپه نین جواریندا برپا اولونوب ، گئت - گئده آبا دلاشمیش گو زل بینا لار ، صفالی با غلاروبوللو اکین - تیکین تالارینا مالک اولموشدور . کندین هرطرفیندن چایلار آخیر . حیدر با با دا غیندان با شلامیش گلن " دگیرمان چایی " کندی یکی یئره بولوب خوشکنا بین اساس سوا حتیا جینی تامین ائدیر ، باغ - باغچا سینی سولاییرو کنده یا شیللیق ، گو زه للیک ، صفا وطراوت بخش ائدیر . بوکند شهریا رین اصل آتا - با با یوردوا ولموشدور . او زو دشمشکن " قبیله سی بورداقوروب او جا غی " .

شنگول آوا یا گلدیگده ، داها بو یوک کنددیر . بورا نین داتاریخی قدیم دیر . دئییلنلره گو ره گویا اوزاق کئچمیئلرده " شنگول شاه " آدلی بیر حکمدار بورانی بینا ائتمیشدیر . کندین ایچه ریسیندن ایکی چای (قیشلاق و قلمه) آخیر . بوللو سویو ، مونبیت تورپا غی ، گو زل و صفالی طبیعتی واردیر . بول محصول یئتییر . اهالی سی دا امک سئوهر و چالیشقان آدا ملاردیر . بیر سو زله حیدر با با اته گینده یئرله شن کندلر ، او یئرلرین گو زه لی ، بو یوگوو آبا دی دیر . اوزون ایللردن قالمیش ایری گو وده لی قوجا مان قوز آغا جلاری کندا وزونه مخصوص بیروقارو ثیر . کنده مختلف چشیدلی میوه یئتییر ، آما آلماسی ایله آرمودوداها چوخ مشهور دور . بورا دادئمکا اولارکی بوتون حیه ط لردن سوکئیچیر . ائولرها میسی باغ باغچا لار ایچه ریسینده تیکلمیشدیر . مئشه واری ، سیخ بیر یا شیلیق کندین هرطرفینی بوروموشدو . اوزاقدان باخان کندی حیدر با با دا غی نین اته گینه دو ششمیش بیر پارچا یا شیل مخمله بنزه دیروا ونون گو زه - للیگینه مفتون اولور .

یا غمیرلی ، جوشقون بیر باها ردا بعضا " آشیب - داشان سئل شاققیلتی ایله گلنده ، آرتیق قیشلاق آدلانا چابین وادی سیندن کنارا چیخیب ، او گو رکم و گو زل لیک لری موقتی اولاراق پوزور . کندین باغ - باغاتینا ، ساحل ده یئرله شن اکین - تیکینه ، بعضا " کندین دام - داشینا دازیان یئتییر . صونرادان داش کسن اوستا لارا ونلاردان تیکینتی و دیگر مقصدلر

بودورشا عیرا وزون مدت لردوغما یوردوندا ن اوزا قلاردا یا شا دیقـدان
 مونا ، حاضریدا دونیا شهرتی قازانمیش ، " حیدربابا یا سلام " اثرینی
 نظمه چکمیش دیر . او زون اوشا قلیق خاطر لری ، ایلکین دویغو-
 لارینی ، دیریلمه سی ایله علاقه دارنظمه چکمیشدیر: " اوزون ایلردوغما
 یوردومدان اوزا قلاردا یا شا دینیم اوچون ، اوشا قلیق دورانی ، کئچمیش
 خاطر لری ، کندحیا تینین گو زل و دوغما صحنه لری آزقالا اونودولوب ،
 جانسیز ، بویا سیز دوما نلار آلتیندا گیزلنمیش ، بیرتا بلویا چئوریلمکده
 ایدی . لکن رحمتلیک آنا مین تهرانا گلمه سی جان وئریب ، منی یئنی دن
 دیریلندی ، اوشا قلیق خاطر لری می جانلاندیردی ، صولموش و آزقالابویا
 لارینی ایتیرمیش خاطر لری تا زان کوه نول صحیفه سینده
 جانلاندی . یا غلی بویا لار لاجیلانندی . آنا مین نواز شلری ، ما هینلاری ، زمزمه
 لری و سوء یله دیگی شیرین شیرین خاطر لری لهما و قدرت وئردی کی ،
 بواثری او زانا دیلیمده نظمه چکیب ، دونیا لار قده رسئودیم دوغما
 ظالقیم وائل - اوباما و قوم - قاردا نلار یما اتحاف ائدیم " (۱)

گو رکملی عالم آقای مهدی مهدی روشن ضمیرده " حیدربابا یا سلام "
 منظومه سینین مقدمه سینده یا زمیش دیر: " بوندان مونا قارا جمـن
 جا دا سیندان گلیب - گئچن بوتون اوره ک ما حبلری ، هامی اهل نظرا و زلر
 ینی اوطرفه توتوب ، اوزا قلاردا کی بیرنقطه یه اشاره ائدیب ، سوء یلویه
 جکلیر: - باخ ا او خوشکنا ب یولودور ا او ، حیدربابا داغی دیرا او را
 شهریا رین دوغما آنا یوردودور " (۲)

اوستا د شهریا رین " حیدربابا یا سلام " منظومه سی ، بوا و لمرشا ه اثر ،
 دوغما ملی عادت و عشق لری میزین ، ائل - اوبا مراسمی نین ترنمونـدن
 علاوه ، اشرصنتکا رلیق ، خلقی لیک ، فیکیردرین لیگی ، خالق مودریک
 لیگیندن دوغان درین مضمون و گوجلوا فوریزه لری اولگوسو و توپلوسودور ،
 ها بئله سیلیس لیک ، روانلیق ، عامیانه لیک جهتیندن آرتیق آنا دیلیمیز
 حدود سوززنگین لیگینی ، صونسوز گو زل لیگینی ویا را شیقی اینجه
 لیگنی و آهنگدا رلیغینی بیردا ها نمایش ائتدریرن پارلاق سند ، اولگو
 ونمونه دیر ، اوخوچونودرین دوشوندورن ، درد لرینه درمان ویا را لارینا
 ملهم قویان بیرا ثردیر . قلب لری تسخیرا ئدیب هیجانا گتیریر .

بوشا ه اثر دونیا نین بیرچوخ دیری دیل لرینه چئوریلیب ، موسیقی
 شناسلار و نا موسیقی بسله میشلر .

استاد شهریا ردگرلی عؤ مرونون صون ایلرینده " حیدر با با یا سلام " دان
 با شقاؤ ز آنا دیلینده بیرصیرا دیگر دگرلی اثرلرده یا زمیشدیرکی،
 دقت مرکزین ده قرار توتوموشدور. اوجمله دن اونون " سهندیه " سی و بییر
 صیرا انقلابی شعرلی و ساواش علیهینه یا زدینگی اثرلر. شاعیرین قلمین دن
 چیخاننه وارسا، هامیسی دوغما، دگرلی، عزیز و سئویملی دیر. شهریا ز
 مقدساتا باغلی اولان، دینی اینام و اعتقادی محکم بیرصیرا آنا دیلیمیزده
 شعرلرده یا زمیشدیرکی، بؤ یوکاهمیت و سیاسی دگره مالکدیر. اونون
 شعرلی جوا هرکیمی قیمتلی دیر. هر نه قلمه آلیب ادبی میراث و ملی ذخیره
 دیر، مثل سیزدیر.

* * *

استاد شهریا شعرلی نین اساس حصه سینی فارس دیلینده ترنما شتدیگی
 اثرلر تشکیل اشدیر. سعدی نین، نظامی نین و حافظین دوزگون و حقیقی خلفی
 اولان شهریا رین ایری حجم لی فارس دیللی منظوم ادبی میراثی، فارس شعر
 و ادبی نین شاه اثرلریندن صاییلان و دونیا شهرتی قازانان اثرلردیر.
 اونلار مضمون، صنعت، هنر و شعریت اعتباری ایله بوتون دونیا خالقلاری نین
 خصوصاً " ادبیا تجی شرقشنا سلا رین دقت مرکزینده قرار توتوموشدور و حقیقی و لیراق،
 استاد شهریا را خلق طرفیندن " حافظ ثانی " (ایکینجی حافظ) آدی و اثر-
 یلمیشدیر.

شهریا رین فارسی اثرلری حقیقینده واختیله بوسطیرلری یازان،
 علمی تدقیقات آپا ریب و تورک دیلینده آشاغیداکی اثرلری و بیرصیرا
 مقاله لری قلمه آلیبدیر:

- ۱- محمد حسین شهریار (مونوقرافیا) سی : اثرخیردا جا حجم لری
 بیغجام بیرکتا بدیر. باکی دانشران دیلمیش دیر.
- ۲- شهریا رین سئچیلیمیش اثرلری : بوکتاب ۲۸۰ صحیفه دن عبارت بیغجام
 مونوقرافیک بیرا اثر دیر. بورا یا شاعیرین دقتیمیزی جلب اشدن شعرلرینسی
 فارس دیلیندن آنا دیلیمیزه چئویریب، یا چئویتدیرمیشیک. شاعیرین
 هرا یکی " حیدر با با یا سلام " اثرینی بورا یا داخل اشمیشیک.
- ۳- ایراندان خارجه شهریار حاققیندا مختلف مجله و روزنامه لرده
 ایگیرمی دن چوخ مقاله لر نشر اشدیرمیشیک.
- ۴- دونیا شرقشنا سلا رسی سمپوزیوملاریندا، مسکودا، باکی دا، تاشکندده
 و تفلیسده معروضه لرا اشدیب، شهریا رین ایراندان خارجه تانیتدیرما سینا

شعی گو، سترمیشک . بومعروضه لرده : (۱) - شهریار و شرق . (۲) - شهریارین صنعتکارلیق خصوصیتلری . (۳) - نظامی و شهریار . (۴) - حیدر بابا . (۵) - حافظ و شهریار / موضوعلاری قویولموشدو .

ه - شاعیرین " حیدر بابا یا سلام " اثرینی باکی داا یکی دفعه گئنییش تیراژدا نشر ائتدیریب ، ائله جه ائردن معین بندلرینی ، روس ، گورجو ، ارمنی ، اوزبک ، تورکمن و تاجیک دیللرینه ترجمه ائدیپ یا ائتدیرمیشیک . بوحوادث عزیز وطنیمیز ایرانا قاییتدیقدان صونرادا داوام ائتمیشدیبرو سئویملی " وارلیق " مجله میزده وسایرهدده شهریار حقیقنده مقاله لــــر یازیلیمیش دیر .

حسن اسدی "شبدیز"

* گلین گئدک حیدر بابا یا سینا *

گورورم اولدوزلار قاراسولودان * قارا کوینک گئییب ، قان آغلاشیرلار
گوزلریندن آخان آلولو پاشلار * اوفوق ذیروه سیندن آشیب داشیرلار

سینه سی اوخلانان قارانقوش کیمی * داغلاردا چیرپینیر ماتم دالغاسی
نه اولوب ؟ اوره گیم هارای قویا ریر * سما دا قورولوب گونشین یاسی

خیالیم سؤیله ییر : آئی پارلاق گونش * سن باتاندا ، قیزیل گوللر سارالیب
دنیزلر جوشوبان ، بورلوغان دوغوب * داغلار سینه سیندن وولقان قوپاریب

گونش دیله گلیر : من ذیروه ده ییم * ذیروه لر ، شوکتین صون آیتی دیر
ابدی پارلاماق شهریار اوچون * گئدر - گلمز یولون نه ایتی دیر

پئنه آزغین هوشوم گلیر باشیما * خیال قوشو قونوب اوز یوواسینا
قارا گون یولداشلار ! قارا گئیهرک - * دورون گئدهک حیدر بابا یا سینا

* اوستاد شهریار *

(۱۲۸۵ - ۱۳۶۷)

اوزون ایلر وطنیندن، ائل - اوباسیندان آیری دوشموش شاعری
بیردن غربت ائله سیخیر کی، داریلاراق ،

من سنین تک داغا سالدیم نفسی ،

سن ده قئیتیر گوی لره سال بو سسی،

بايقوشون دا دار اولماسین قفسی! .

بوردا بیر شئیر داردا قالیب باغیریر

مروتسیز انسانلاری چاغیریر

دئییه، هارای سالیر... دوغما یوردو، آنا وطن یادینا دوشور. آنا

قوینو، اوشا قلیغین شیرین خاطرهلری، قایغیسیز آزاد گونلر بئییینده

رقصه گلدیکده، حیدر بابا داغینی مخاطب قرار وئره رک، حسرت غمی ایله

یوکلشمیش اورهک سوزلرینی قلمه آلیر و محروم خلقی نین اوره گینی

اوخشایان "حیدر بابا یا سلام" اثرینی یارادیر. بوزمانلار خلقیمیز

دؤزولمز، بوغوجو و آغیر بیر حیات کئچیریردی. پهلوی رژیم نیسن

شوونیست سیاستی نتیجه سینده دیل و ادبیاتیمیز دوشگون، روح سوز بیر

حال آلمیشدی. "حیدر بابا یا سلام" اثری نین چا پدان چیخیب یا ییلما سی

حیاتیمیزدا تاریخی بیر حادثه، بلکه ده بیر پارتلاش کیمی اولدو. سوسمو

اوستونه اومیدسیزلیک توزو آلمیش بلکه ده، یوخویا دالمیش استغداد -

لاری (وطن عاشیقلارینی) سیلکه له ییب آیلتدی. اوره کلر جوشدو. ملی

وارلیق، دیلیمیزه قایغی، وطن وائل محبتی اوره کلرده شعله لندی. هر

طرفدن "حیدر بابا یا سلام" نظیره لر، تشویق و آلقیشلار یازیلدی .

شهریارین "حیدر بابا یا سلام" اثری نین آذربیر مدتده، ایلدیریم

سرعتیله یاییلما غی، دیلر ازبری اولما غی - اونون ساده، شیرین ،

هامی نین آنلادیغی دیلده یازیلما سی، شاعرین خلق حیاتیندان الهامی

ائله جهده، اوستادلیق مهارتی - سوزلری سئچیب اغوز یئرینده ایشلمه یی

طبیعت گؤزه للیکلری وحادثه لريله اغوز مصراعلارینا زینت وئره ییلما ک

قابلیتی، بیره ده، هر پارچادا بیر "مکمل" تابلو یاراتما ق قدرتیندن

ایره لی گلیب دیر .

حیدر بابا گون دالینی داغلاسین ،
اۆزون گولسون بولاقلارین آغلاسین ،
اوشاقلارین بیردسته گول باغلاسین ،

یئل گلنده وئر گتیرسین بویانا

بلکه منیم یا تمیش بختیم اویانا

بو بندی اوخودوقدا : ایستر- ایستمز آدامین گوزونون اونونده
بها رفصلی جانلانیر. گونش اوز ایللیق ، زرین شاعلارینی داغلارین دوشونه
یا دیدیغی، دؤم - دؤرو بولاقلار قاینایب آخدیغی گول - چیچهک لر ، باغری
یانیق قیرمیزی لاله لر باش قالدیریب انسانین اۆزونه گولدویو حس
اقدیلیر. ویا خود :

حیدر بابا ایلدیریملار شاخاندا ،
سئلر- سولار شاققیلدا ییب آخاندا ،
قیزلار اونا صف باغلا ییب باخاندا ،

سلام اولسون شوکتیزه ائلیزه ،

منیم ده بیر آدیم گلین دلیزه .

پارچانی اوخویورکن - دولغون ، قارا یاز بولودلاری و گوی اوزونو
دوتماغی، کۆینگینی سیخیرکن سئلر- سولار شاققیلدا ییب آخماغی، قیز
گلینلرین ، اوشاقلارین تماشا یا چیخیب باخماغی گوزونون قاباغیندا
جانلانیر . بواترین هر بیر پارچاسینی اوخوساق بوکیمی صحنه لر مجسم
اولاجاق دیر .

شهریارین خاطره دفترینی ورق له دیکجه ، (مخصوصا کند محیطینده .
بؤیوموشلر) اوخوجونو اوز اوشاقلیق ، شیطانلیق آنلارینا ، قایغیسیز
آزاد گونلرینه آپاریب چیخاردیر . کئچیرمیش اولدوغو رنگ به رنگ -
آجی شیرین و هیجانلی دقیقه لرینی یادینا سالیر .

" حیدر بابا یا سلام " منظومه سی نین یا ییلما سی ایله ، اونا صایی
سیر نظیره لر ، انتقاد مقاله لری ، شهریار آدینا منظوم نامه لر
یا زیلدی . بونلار هر بیر اوزلویونده - معنا درینلیگی ، بدیع
دولغونلوغو ایله ادبیات خزینه میزه یئنی سؤز گوهرلری کیمی داخل
اولدو .

بو آلیق و تشویق لر ، شاعری روحلانیدری ، بعضی نظیره لر ، نامه لر
شهریار ، لایق جواب دا وئردی . شاعر " سهنده " یازدیغی جواب شعرینده :

من داها عرش اعلى كؤلگهسى تك باشدا تاجيم وار .
 دثيه رك ، مسكينليك ، بدبينليك ، كوسكونلوگ داشيني آتير . "سهنديم
 شعرينده ان گوزه ل تشبيه لرله دولو سؤز اينجى لريني سچهرك ، سهند
 داغى نين قيشيني باهاريني بيرسؤزله بوتون گوزه لليك لريني قلمسه
 آلراق شعريتين نه اولدوغونو نشان وئرير :
 او اتك لرده نه قيزلار ياناغى لاله لرين وار ،
 آي كيمي هاله لرين وار ،

گول - چيچكدن بزه نئنده نه گلين لر كيمي نازين ،
 يئل اسنده او سولاردان دا درين راز نيازين ،
 اوينايار گولو قوتازين .

دثيه ، اورهك آچان ، فرح دوغوران مصراعلار يارادير :
 هله نوروز گولو وار قار چيچگين وار گله جك لر ،
 يئل ياغيشدا يوپونا ركن ده گونشله ن گوله جك لر ،
 اوزلرين تئز سيله جك لر .

دثيه رك ، گله جگه اوميد اويادير .

شاعر سهندله - سهند داغيني مقايسه ائتديكن صونرا شهرينار -
 شاعرين آرزولاديغي خيالى شن و آزاد بيرحياته قدم قويا راق يازير :
 شاعرين عالمي اؤلمز اونا عالمده زوال يوخ ،
 آرزيلار اوردا نه خاطرليه امكاندى ، محال يوخ ،
 باغ جنت كيمي اوردا بو حرامدير ، بو حلال يوخ ،
 او محبتده ملال يوخ ،
 اوردا خالدير داها قال يوخ .

oooooooooooooooooooo

گئجه لر اوردا گوموشدندى ، قيزيلداندى گونوزلر ،
 نه زمرود كيمي باغلاردى ، نه مرمر كيمي دوزلر
 نه سارى تئلى اينك لر ، نه آلا گوزلو اوكوزلر ،
 آي نئجه آي كيمي اؤزلر !

دثيه رك ، غم - غصه نى ، چكميش اولدوغو روحى عذابلارى اونودور .
 حقى ده وار وقتيله دونيا اونا دار زندان گورونن ، اؤزونو تنها
 بيلن شاعرين هرطرفدن سسينه سس وئريلدى . ائللىرى اؤزونه دايقاق
 گوردوگده فرح نيمييه بيلمزدى .

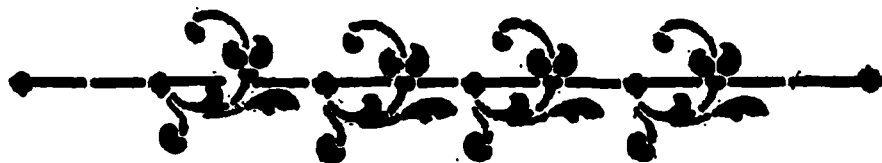
اما ظن ائتمه کی ، داغلار یئنه قالخان اولجاقدیر ،
محشر اولماقدادی بونلار داها وولقان اولجاقدیر .
ظلم دونیاسی یانار کن ده تیلیت قان اولجاقدیر !
وای نه طوفان اولجاقدیر - .

صانکی ، شاعر ظلم ، ستم ساریلاری نین بنووره سی نین لاخلادیغینی
گهوروب ، انقلابین یاخینلاشدیغینی مؤده . وقریرمیش .

نهایت او ، انتظاریندا اولدوغو طوفان قوپدو ، وولغانا چهوریلهرک
ظلم و ستم ساریلارینی دارما داغین ائتدی . بونونلا دا شاعر اؤز آرزوسونا
چاتدی . حسرتینده اولدوغو "جمهوری اسلامی" رژیم نین قوینوندا آزاد
نفس آلا - آلا اون ایل عومور سوردو ، یازدی - یاراتدی ...
هیئات! ... عومور کیمه وفا قیلیب؟ .. آمانسیز اولوم بوغی - بوک
صنعتکاری سید محمد حسین بهت تریزینی بیزدن آیردی . شهر یور آیی نین
۲۷ - سینده سحره یاخین ، اوزون سورهن مریضلیکن صونرا ، همیشه لیک
اولراق گوزلرینی یومدو ، ابدیته قوووشدو . شعر و هنر دوستلاری نین
اوره گینی یاندیردی .

لکن ، شهر یار اولمه میشدیر! او ، اؤز یارادیجیلیغی ایله اؤزونه
ابدی لیک یاراتمیشدیر!

اثرلری خلقلر آراسیندا سئویله - سئویله اوخونور . دیل لر ازبیری
اولموش ، شیرین ماهنیلاری رادیو و تلویزیونلاردا مغنی لر روحی اوخشا -
یان سسلری ایله دؤرد طرفه یاییلماقدادیر . آذربایجان و فارس دیل
لرینده قویوب گئتدیگی اولمز ، دولغون و بدیع اثرلر اونو یاشادا جاق
دیر ! روحی شاد اولسون! ...

شهریارین ماتمینه

اوستا دین حیاتین نین مون لحظه لری

● علی سرهنکی

_____ | شهر یورین ۲۶ سی شنبه گونو

زرتشت خیابانی، مهر خسته خاناسی نین بئشینجی طبقه سینده ۵۱۳
نومره لی اوطاق "اوستا دشهریار" خسته لیک یا تاغیندا ...

میز اوستونده نچه شاخه میخک گولو، شهریارین دیوانی .

بیر قدر درمان - قرص و آمپول

آلما ایله دولو بوشقاب، لیوان و سو

بیرده مهربان بیر پرستارین^۱، غمیله دولو، مانکی چاره ســـــــیز

باخیشلاری

پاییز گجه سی نین ناملایم باشلانیشی، یئللین اسمه سی و سوسه ری

سی و اوطاغین آلا - قارانلیق ایشیغی، ساعتین تیق - تیق سی و ...

"اوستاد" ساکت و معصوم - معصوم پاتیب .

اوزاقدان سویون آخیشینی ایزله یین سن

و یاخیندا بوغلانمیش پنجره نین دالیندا پاییز یئمیش خزللرین تۆکولمه

سی ، بیر قوجالیمیش آغا جین طنطنه لی خزل تۆکمه سی ...

آی ایشیغی (مهتاب) بولودلارین اوچوندا

_____ | شهر یورین ۲۷ سی یکشنبه گونو

صبح ساعت ۴ .

دوقتور... دوقتور... پرستار هیجانلی و چاشقین پیله لردن اؤزؤاشاغی

اثنیر و جیغیریر : دوقتور!؟ .

"اوستاد" ین حالی قاریشیب، تشنج و تیترتمه سی وار ...

دوقتورلار "اوستاد" ین باشی اوستونه پیغیلیرلار .

همیل - همیل (احتیاط لا) سی . سی . یوقیسمینا آپاریرلار .

"اوستاد" ین نفس آلماسی چتینله شیب، اؤره گی نین دؤیونمه سی شدتله

چوخالیب لحظه لر آغیر - آغیر کئچیر ...

پاییز... یاشلی و قوجا مان آغاچ اوچون نه آغیر طوفان قوپاریب ،

"اوستاد" ین رنگی سارالیب .

يارپاقلار توكولورلر،...

آغاچين نفي آغيرلاشيب، اورهك دويونتوسو چوخاليب دير.

لظه لر داغيليب گفدير، دقيقه لر، ثانيه لر و ...

ساعت دوز آلتی و ۴۵ دقيقه دير.

دوقتور ساكن و رنگي قاچميش اوطاقدان چيخير...

نفس لر سينه لرده،... باخيشلار سورغولو.

"دوقتور نه اولوب؟ نه اولوب؟"

...دوقتور ديوارا سويكه نيب، باخير.

اونو ائله جه قويوب

هوللو ايچهری گيريرم.

يئر - گويو بير ايلديریم شاخما سسي دولدورور.

پرستارلار تختی آرايا آليب. "نه اولوب؟" ... دئيه سورغوملا

يول آچيرام ...

ايواي الله... يعني... اوستاد"... يا واشجا يانيندا اوتورورام.

پرستار شيوهن جهرک ائشيكه قاچير...

يئنه بير ايلديریم شاخماسی.

ياغيش شدتله ياغير، خزلر اوستونه بيخيليرام...

آغاچين قلبی دا... يا... نيب...

"اوستاد"ين تختی يانيندا، يا صديغا ياخين دورموشام، "اوستاد" شكوه

وجلاليه پاتيپ اويغويا باتيب دير.

درين اويغويا، ان صون اويغويا...

حرکتسيز گوز قاپاقلاری آلتيندا. شچه دامچی، دومدورو گوز ياشلاری

ايشيلدايير. او، آغير طوفان دا آرتيق توختاييب، دوروب، و

اوزاقلاردان اسيب گلن اسطوره لر عطری ها وادا...

خسته خانا ساراليميش و ايسلاق خزلرله دولو...

تائيش و گنج پرستار، يهت ايچينده باخير.

آغلاماق اونا هتج آمان وئردير.

۳ شهر يورين ۲۷ سی يکشنبه گونو

ايکيندی جاغی ساعت ۵ دير.

روزنامه لر ايری تيئرلرله "اوستاد شهر يار دونيادان كوچدو"

"دوكتور نبيل بن مطبيندهيم" محبتله قبول ائدير،
و سوزه باشلاير :

- "اوستاد"ين اسكيميش آغ جيگر خسته ليكي وار ایدی .
بو صونلاردا (آخیرلاردا) قلبينه ده تاثیر ائتمیشدی .
صاغ یاندان اوره گینه یئترسیزلیک توره تمیشدی .
- دوكتور خارجه گونده رمگینه امکان یوخویدو ؟

- نییه "اوستاد" بو موضوع دا اصرار ائیردی لر و حتی معالجه اوچون
خارجه گئتمه گه چوخ مائیل ایدی لر و دئییردی لر بلکه "جمالزاده"
ایله ده بیر صون دفعه اوچون گوروشدوم .
بو صون گونلرده اضطراب و تشویشلی ایدی لر .

البته بیزجه خارجه سفری فایدا سیز ایدی ، اوندان اوترو کی ،
اونلارین گوره جکری ایشلر ، همان بیزیم بوردا گوردویوموز ایشلردن
باشقا اولمیا جاق ایدی .

بونا گوره بو ایشه اقدام ائتمه دیک .

بیر آیری مسئله ده "اوستاد"ین اوره ک خسته لیگی ایدی کی بیزه اؤنؤ
ده برتمه ویتر به یئر ائتمه امکانینی وئرمیردی .
عومرونون صون ساعت لرینده دانیشا بیلمیردی لر .

هرنه دئییه جک و ایستعیه جکلرینی باش اشارة سیله بیلدیریردی لر . من دریندن
تاسفالی یم چونکو "اوستاد" بئویوک بیر ملی شاعر ایدی .

- ۴ شهر یورین ۲۷ سی یکشنبه گونو
گئجه ساعت دو ققوز دور .

"اوستاد"ین با جیسی اوغلونون ائوینده ...

هادی بیر گوشه ده اوتوروب ، باخیر .

دئییر : آتام دئییردی من اولندن صونرا اولار سا منی "حیدر بابا" نین
اتگینده (اوستادین دوغوم یئرئ) دفن ائله سینلر ، ولی میسر اولما سا
تبریزین "مقبره الشعرا" سیندا دفن ائله سین لر ، اودا میسر اولما سا
" شاه عبدالعظیم" ده دفن ائله سینلر .

هادی برک صیخلمیشدی ، آغیر بیر غم اونو صیخیردی .

او ، بوکولموشدو ، بیر پارچا غمه چئوریلیمیشدی .

ائله بیل کی ، هامی دونیا نین غم و صیخینتیلاری چیگینلرینده آغیرلیق
ائیردی .

اونو قوجا خلادیم، آمانسیزایدی، آغلاماق اونا امان وئرمیردی،
آغلیا - آغلیا : آتامین غزللری اونون وصیت لریدیر، دئدی ...

— ۵ — شهریورین ۲۸ - ی دوشنبه گونو

ساعت دوققوزدا

"اوستاد"ین جنازه سی مهر خسته خاناسیندان تشیع اولونور .

هامی گلیب، گول چلنک لریله، گوزیا شلاریلا

ساوالان، دوقتورنطق، سؤنمز، بهروز دولت آبادی، اکبر نعمتی، اجلی،

اوستادرسام، دوقتور منافی ... و ...

بیر چوخ دوستلار، تانیشلار اوستادین طایفا و قوهوملاری ...

تشیع مراسیمی انسانا فقیر و ساکت گلیر .

آدامین اوره گی توتولور

خسته خانانین کوچه یه آجیلان قابوسوندان

اوستادین جنازه سینی اللراوسته ... لاله لاله ...

آغ کفن لی، بورانکاردا ایچینده، ساکت و صیوق ...

جنازه آمبولانسا قویولور، و

"اجلی" خطا طلیقلا اوستادین پورتره سینی یاراتمیشدی .

همان پورتره و ارشاد طرفیندن گتیریلیمیش بؤیوک گول چلنگی قابا خدا

گتیردی .

لاهوئی شهریارین ماتمینده یازدیغی شعرینی منه اوخویور ...

باشیمیز اوستوندن بؤیوک بیر

بولود کئچیر .

ساعت ۹/۵

مهرآباد هاوا میدانی

ارشاد طرفیندن "اوستاد"ین عائله وقوهوملاری و هامی عزالیلارین

تبریزه گتیمه سی اوچون، حاضرلانمیش طیاره نین قاپیلاری و نردوانسی

آچیلیر .

"اوستاد شهریار"ین جنازه سینی هئج بیر اداری پروبلئم (مسئله) سیز

طیاره یه قویورلار .

ساعت ۱۰ دیر

طیاره نین تبریزه ساری اوچماسی ...

" تبریزده عمومی ماتم اعلام اولوب " بازار و بوتون مغازه و توکان
- لار تعطیلدیر. و بوتون جماعت باشدان - باشا ،
بویوک ، کیچیک ، ...
قارا گئیینیب .

_____ ۱ شهر یورین ۲۹ - و چرشنبه آخشامی
شهریاری مقبره الشعرا ده همام ، خاقانی ، اسدی طوسی نین یانیندا ، ۸۳
ایل خاطرهلریله دفن ائدییرلر ...

اقله بیل قوجا مان تبریز اعز اوره گینی تورپاغا تاپشیریر ...
باخیشلار دالقین ، گونوللر کوره ک گوزیا شلاری یاناقلاردان
اؤزؤ آشاغی تۆکولمکده ، گویدن سانکی حسرت یاغیردی .
ایکی گوه رچین تابوت اوستونده قونوب ،
آغلاپیر .

افقلر ده قیزاریب ، پورتوب .

هریان غم .

هریان ماتم ...

- (۱) تقدیره لایق گورولن پرستار ، خانم رجب زاده
- (۲) اوستاد شهریارین خصوصی معالج حکیمی
- (۳) آقای کاشانی زاده نین ائوینده
- (۴) آذربایجانین شاعر ، یازیچی و نقاشلاری .

○ تهراندا چیخان " سروش " مجموعه سی نین ۶ مهر ۱۳۶۷ تاریخلی

نومره سیندن دیلیمیزه چتوریلنیشدیر .

چتویره نی : ح . مجیدزاده ، ساوالان دیر .

✽ شہریار لا صون ودا ع ✽

شہریار کیمی تائی سیز۔ مثال سیز سوز اوستا سیندان سوز آرایا گلندہ، سوزو ادارہ اٹلہ مک چوخ چتین اولور، بیرجملہ ایلہ دٹمک اولار کی، دٹمک سوز مولکونون صونونجو مطلق سلطانی صون گونونہ قدہر اوز حؤکمونو سوردوردو و ہیہات کی، بوتختہ تکیہ وورماق اوچون بوتٹزلیکدہ بیرکیمسہ نین بختی یار اولسوم !

قوجا لمیش قوجا مان اوستا دین اؤلومو، بیرنٹچہ آئی قاباق خستہ لہ نیب توختا دیقدان صونرا بیٹنی دن خستہ لہ نہرک بوخستہ لیگین اوزون سوردوگو اوچون گوزلہ نیلمز دگیلدی، لکن اونون بٹلہ بیرطنطنہ ایلہ تشیع جنازہ ائدیلمہ سی تصور اؤلچولرینی آشدی، مراسم قاباقجا سہ شنبہ گونو شہریور آیی نین ایگیرمی دوققوزو، گون اورتادان صونرا ساعات اوچ یاریم اعلان ائدیلمیش کن واختی دگیشدیریلہرک ہمین گون صبح چاغی ساعات سککیز یاریم سالیندی، و ساعت سککیز اولوب۔ اولمادان مراسمین کٹچیریلہرک مسیریلہ یاناشی خیوانلار ماشینلارا باغلانیب، شہرین ہرطرفیندن مراسیمدہ اشتراک اٹمک اوچون آخیب گلن خلقین یوللار اوزونہ آچیق ایدی، ساعات سککیز یاریمدا "ارک"ین گون چیخان طرفدہ کی دیواری نین بوپونجا اوزانان طالقانی خیوانی نین شمال حصہ سی جمعیت لہ موج وورور، گٹت۔ گٹدہ آرتا گلہرک لہ نیردی، قاباقدا تہراندان گلن قوناقلار، دؤولت و مجلس نمایندہ لریندن بیر نٹچہ سی، روحانی لر، ادارہ باشچیلاری، شاعرلر، معلملر، سایر اداری و اجتماعی خادملر، شہرین مختلف پٹشہ صاحبلری، قادینلار، اوشاقلار و بیر سوزلہ تبریز اہالیسی نین ہرطبقہ سیندن گوزہ ذگیر، یا واش۔ یا واش نٹجہ دئیہرلر اینہ سالماغا یئر تاپیلما یا جاق حالا گلیردی۔

ساعت دوققوز حدودوندا شاعرین اوز شعرلریلہ بزہ نمیش قارا قلم تصویر گتیریلہرک رنگارنگ گول چلنگی آراسینا قویولور، فاتحہ وئر۔ یلیر، شعرلر اوخونور، میکروفون۔ بلندگو اولمادیغی اوچون اوزاقدا آرخادا کیلار سسی یاغشی اٹشیتمیر، جمعیت تابوتون گلیب چیخما سین گوز۔ لہ مکدہ دیر، چوخ گٹچمہ دن آمبولانس یٹتیشیر، تابوتو ائندیریرلر۔ بورادا شاعرین کؤیرہک سسلہ آیریلیق "شعری اوخوناراق اورہ کلد

درین دویغو و حرمت حسی او یا دیر. صونرا جمعیت صف باغلیاراق اولسو
 نامازی قیلدیقدان صونرا شاعرین روحو شادلیغینا بیرفاتحه اوخونور.
 ایندی جمعیت تشیع جنازه مسیری نین بیرحصه سی اولوب خاقانی خیوانی
 نین آغزینا قدهر اوزانان خمینی خیوانینا طرف دئور ووراراق لاله
 الا الله، لاله الا الله... دشمکده دیر، بئویوک شاعرین روحو کیمی
 یونگول حنازه سی ایسه قهوه رنگی تابوت ایچینده گنج لرین اللری
 اوسته تبریزین شاعر لر مقبره سینه (مقبره الشعرا یا) ساری قوش کیمی
 اوچماقدادیر. الی بوش قالانلارین بیریدیه منم. بیرزمان گورورم کی،
 طالقانی خیوانی آغزیندا ایکن تابوت آزالیر ساعات قاباغینا
 یئتیشین. سرعتله نوبار قاپیسیندا اؤن صیرالارا یاناشا بیلیرم
 ساعات قاباغیندان او طرفه خاقانی خیوانی آغزینا بیرآز قالان
 یئرده تابوت جماعتین تمکین لی حرکتی ایله ایره لی له مه گه دوام ائدیر
 خاقانی خیوانی نین دولوسو ایله آخان جمعیتدن علاوه دام-دیوار
 لار دا قرار توتانلاردا گؤزه چارپیر، ائل شاعری نین تابوتو ائل
 طرفیندن سه پیلن گول لر آراسیندان بیر نئچه عصر دن بری هنج شاعرین
 اؤزونه آچیلما میش شاعر لر مقبره سینه طرف گئتمکده دیر.

بورادا یئنی قارشیلادیغیم یولداشلارلا قرارلاشیریق کی، جمعیت
 مقبره یه یئتیشمه دن اؤزوموزو اورایا چا تدریب مراسمین مرکزیندن
 ائشیکده. قالما یاق. اونونچون خیواندان داها آز قالابالیق اولان پیا-
 ده. حصه سیندن اؤزوموزه یول آچاراق قاری کورپوسونده ماتم موزیک
 دسته سی ایله برابر ایندیحه گوزوموزه ده کن آغ پارچایا یازیلیب ایکی
 نفرین واسطه سی ایله اله گؤتورولموش "حیدر بابا سنون باشین ساغ
 اولسون" شعارینی دا آرخادا قویوروق.

بوردان او یا نا ثقتة الاسلام خیوانی دیر. بیزدن قابق خیوانین
 اورتاسی ایله گئده نلرین صایی سی پیاده حصه سینده کیندن آزاراق دیر.
 مقبره یه گئدن کوچه نین آغزی اوزاقدان بیر قدهر ازدحام لی گورونور.
 کوچه نین آغزیندا "گئده بیلر سیز!" وعده سی آز-چوخ اوزیوخازی اولان
 یولون هؤیوشنه سین اونوتدورور. مراسمه گؤره تله م-تله سیک آسفالت
 اولونموش کوچه گون چیخانا ساری یوزمتر بویوندا اوزانیر، صونرا یئنه
 ده تازه آسفالت اولونموش مقبره محوطه سی نین گیریش حصه سی باشلانیر.
 محوطه نین شرق و جنوب حصه سی هله ده بایردیر. یالنینز شمال غرب حصه -

سینده کی یفنی بیئا تما ملانما میشر حالدا محوطه یه داخل اولانی اوزونه جلب ائتمکده دیر. بنانین ایچینه گیرمک اوچون بیر اوزیوخاری نیسن صونوندا کی پیلله کانلاردان چیخانندان صورنا بیرآز مسطح یئرده یغرییب قالان پیلله کانلاردان آشاغی یا ائنه لی بیک. هامی نین سردا بایسا داخل اولما سینا امکان یوخدور، اونونچون بوردان کئچمک قیل کورپو. دن کئچمک کیمی بیرزاد دیر، آنجاق منیم پاسپورتوم اولان (شع—ریم) جیبیمده دیر. پیلله کانلارین باشیندا دوران پاسبانلا بیرنئچه کلمه رد و بندل ائتدیکن صورنا یولداشلارین ایکیسی ایچهری یه یول وئر — یلیر. من ده نهایت سردا بایا ائتمک اذنی آلیرام یولداشلاردان ایکی سی نین ایچهری یه گله بیلمه دیکلرینی صورنا باشا دوشوروک. بنانین یاریمچیق قالان هوندور شاخص لرینه باخما یاراق، دئمک اولار ایچهریسی سهمانا سالینمیش دیر. لکن اونون معمارلیق مشخصاتی حاقدان دوغرو — درست معلومات یادیمدا قالما دیغی اوچون بیرسغوز دئییه بیلمه رم. آنجاق سردا بنانین اصل ساحه سی یادیمدا گلن آز — چوخ دگیرمی دیر و بو دگیر — می لیک دؤرد یا آلتی طرفه اوزانان فرعی ساحه لرده واردیرکی، بونلا — رین بیریمی گیریش — چیخیش یولودور. ساحه نین اورتاسیندا قیسا بویدا دمیر معجرا یله مشخص ائدیلمیش بیر کیچیک دائره ده واردیر. بودا ییره نین مرکز نقطه سی فعلا بنانین تکمیلی اوچون گره ک لی اولان جراثقالین اشغالی آلتیندا دیر. پیلله کانلاردان ایچهری یه گلن بیرنئچه قدم یغرییب کچیک دایره تین صاغ طرفیندن توتاراق اوچ چره گینی دؤور وورسا — اوستادین قبری نی جراثقالدان بیرآز آرا لی دایره نین شمال شرق حصه سینده گؤره ر. قبر حاضر دیر لکن اوستو اؤرتولودور، یان — یغوره ده — قازیلما سینا دلالت ائدن بیر ذره ده تورپاق گوزه دگمیر.

سالونا گؤز گزدیریره م: دؤرد دؤوره سی ائشیکده گوردویوم — تیبده جمعیت له دولودور، لکن تانیش قیافه لره نئز — نئز راست گلیمک اولور. بونلارین ایچینده شاعر لریمیزه ن علاوه آیری اینجه صنعت خادم — لریندن اولان رسام، خواننده. وسایره کیمی ده آرا — صیرا گوزه ده گیر، ایچهری یه گلیمک آرزوسوندا اولوب بو آرزویا چاتما یانلارین قیوراق — لاری ایسه یاریمچیق قالمیش بنانین جهازلاری اوسته دیرمانیب دگیرمی شکیلده آچیق قالان یئردن مراسم مرکزینی گورمک اوچون ایچهری یه گؤز تکیبلر.

سردا با سالونوندا کیلار ایسه هامیسی بیر اورهک بؤیوک شاعریمیزین تابوتو انتظاریندا دیرلار. چوخ چکمه دن تابوت ایچهری یه گتیریلیر و بیرآندا عؤمور بویو گول حسرتی چکن بولبولون ابدی قفسی گول آلتیندا غرق اولور.

بورادا نوحه لر، اوستادین اؤز شعرلریندن اوخونان پارچالار ماسیمه درین معنا و ثریرلر، ایچهری یه یول تا پمیشلار ایسه اورتادا کی دائره - یه یانا شاراق بیر- بیرین آردیجا جاندا ن عزیز شاعرلری ایله صون وداع ائتمک اوچون جان آتماقدا دیرلار. بو آرادا عکاسلار بفاکارده گیل خاطره قالاجاق فوتوقرافلار چکیرلر. مراسمین بو حصه سی بیر ساعات قده ر ادا مه تا پیر. نهایت اوره کلرده کؤک سال میمش شاعری آنا وطن تورپاغسی قوینونا آلیر. فاتحه و ثریلدیکن صونرا اکثر شاعرین اؤز شعرلریندن اوخونور. بورادا شاعرلریمیزدن بیر اوستاد حا قدا یازدیغی مرثیه شعرینی ده اوخویور، او بیر طرفده بیر اختیار شاعر ده فریاد قویا ریب حالدا ن گئدیر. صونرا بیر آیری شاعر نئچه بیت شعرا و خویور. دا ها صونرا مراسیمده اشتراک ائدن لردن تشکرا و لونوراق اونلارین سردا با دا ن چیخماسی رجا ائدیلیلر. بیر طرفدن جمعیت بوشالدیقا او بیر طرفدن ائشیکده کی لر ایچهری گلمکده دیرلر. بیزده بیر تهز پیلله کانسلاری چیخیب مقبره محوطه سینی آرخادا قویوروق .

* * *

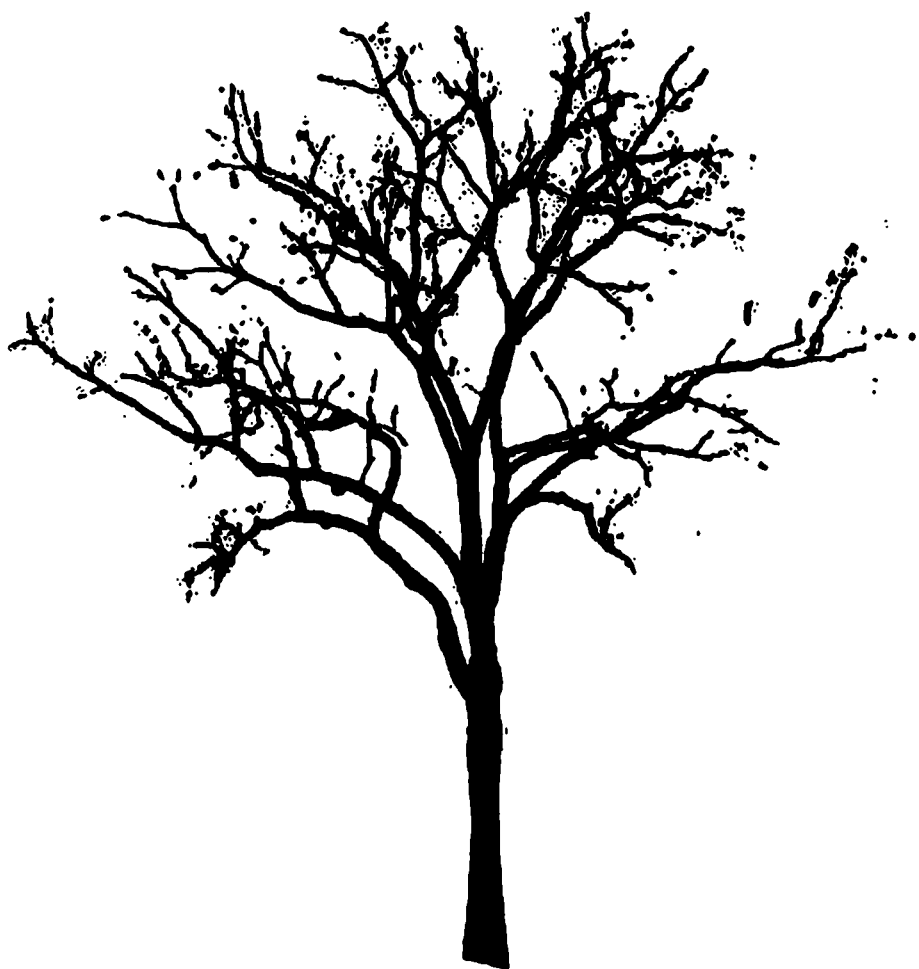
اوستادین اؤزونه قاپیسی آجیلان ایکینجی آبیده تبریزین شهرتلی " گؤی مسجدی " دیرکی، دئمک اولار ایللردیر بورادا هئج جور مراسم کئچیریلمه میشدیر. صون ایگیرمی ایل ایچینده یعنی دن تعمیر ائدیله - رک همان ایلک چاغیندا ن قالما آرا - سیرا کاشیلاری قورونوب سا خلا - نیلان مسجدین اوتوردوق یئرده. کرپیچ نمالی گومبذینه گؤز تیکن حیرت لر ایچینده قالیر. مسجد قارا قویونلو حؤکمداری جهان شاه دؤورونون بنا لاریندا ن دیر. شام غریبان گئجه سی بو عظمتلی مسجد دولور بوشالیر. و بوشالماق بیلیمیر. تبریز اهلی تشیع جنازه ده اشتراک ائتدیکلری کیمی بورا دا دا اللریندن گلنی اسیرگه میرلر. ایکیندی چاغی ساعت آلتی دان آخşam ساعت دو ققوزا قده ر مراسم ادا مه تا پیر. اکثر شاعرین اؤز شعر لریندن اوخونور. بعضاً باشقا شاعرلر اوستاد حا قدا. یازدیغی شعرلری اوخویورلار کی، بونلارین ایچینده ماراغا شاعرلری نین بیرین آنا

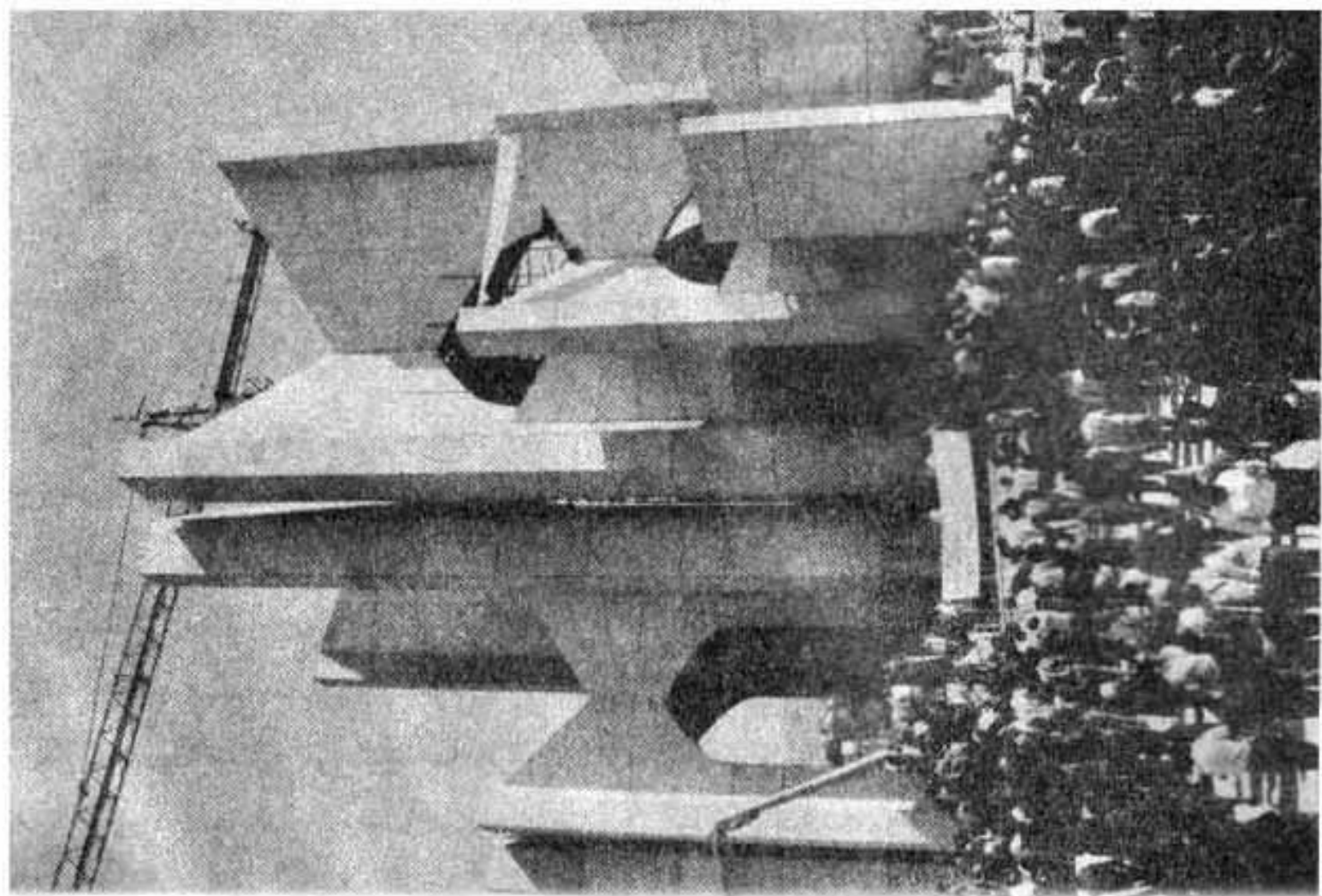
دیلده یازدیغی شعرى ایله، تبریزین گنج شاعرلریندن بیرى نین فارسجا شعرى اوبیریسی لردن داها چوخ مارق و تحسین اویانديریر.

جمعه گونو صبح چاغی گوی مسجده چاتان اصلی مسیرین دیوارلاری ، اوستادین حورمتلی عائله سی طرفیندن وئريلمیش اعلانلار برابری، مختلف مدنی - اجتماعی مؤسسہ لری طرفیندن وئريلمیش اعلانلارلا دولودور کی، تاسفله بونلارین ایچینده، تبریز شاعرلری آدینی داشییان اعلانین یئرلی هله "حیدربابایا سلام"ین دیلینده بیر نچه سوزون یئرلی بوش گؤرسه نیر.

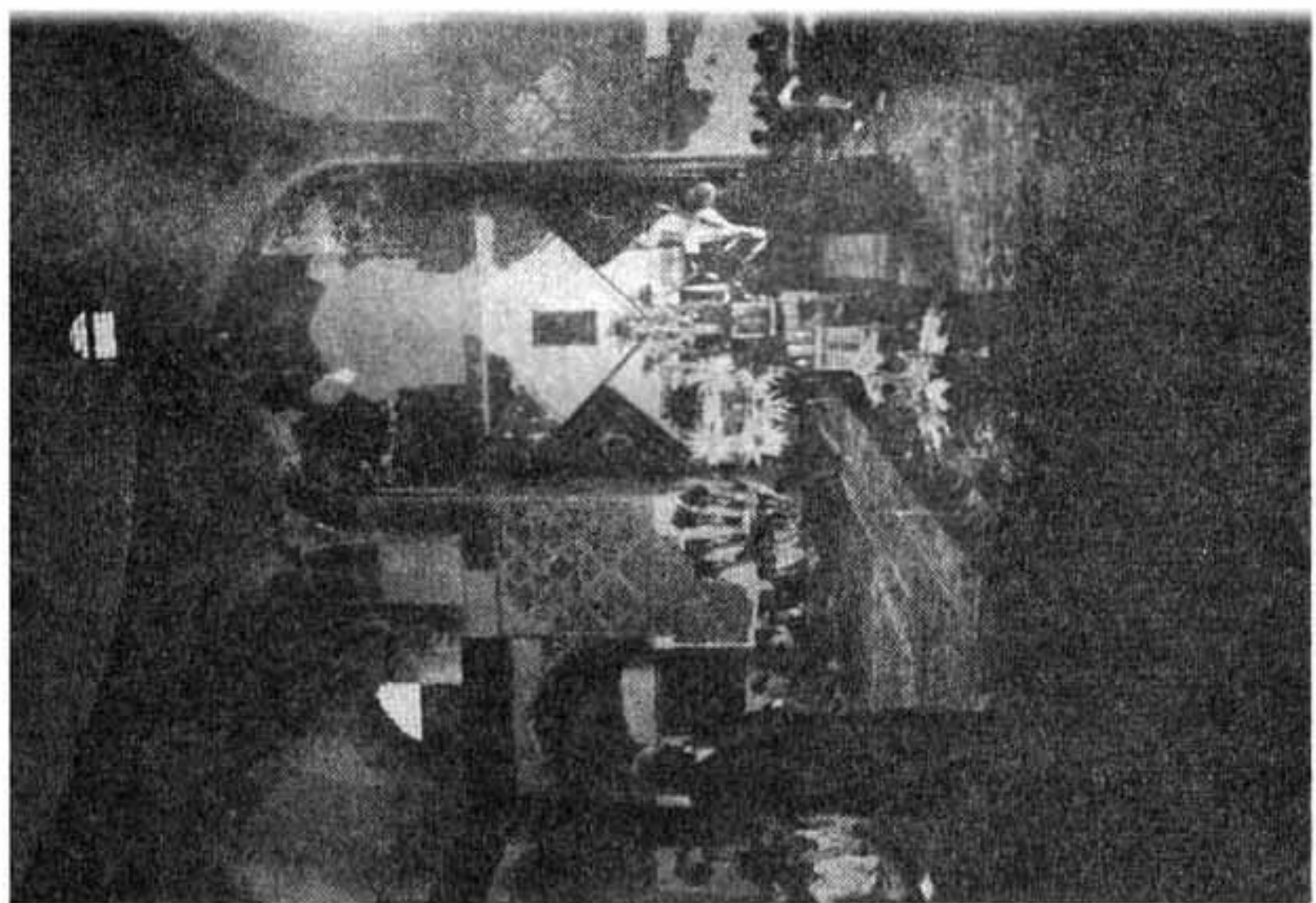
هر حالدا اوستادین اصل یاس مراسمی اجلاسی دا تشیع جنازه و شام غریبانى کیمی تبریز اهالی سیندن علاوه شهریمیزین بویوک لری او جله دن حضرت آیت الله ملکوتی، جناب استاندار و سایر اداری - اجتماعی خادم لریین اشتراکی اولماق اوزره عظمت و طنطنه ایله کچیریلدی. خصوصیه کی اوستادین حقیقتا فاضل دوستو اولان ناطق شاعرین آنا دیلینده کی شعرلریندن مهارتله فایدالاناراق بو عظمت لی مراسمه یاراشان حسن ختامی قویدو.

بومقاله یه عاید عکس لر گله جک صفحه ده.

(مقبره الشعراء)

گۆی مسجد

بو شعر اوستادشهریارین ۸۵ ایللیگی
مناسبتیلہ یازیلمیشدیر . سؤنمز .

حیدر بابا شاعری

بوگوئنده هانسی عزیز ذاتی وئردی تاری بیزه؟
اؤ اینجه ساژلی، شیرین سؤزلو شهریار ی بیزه .
بو تۇرپاغین گۆجو وار، دۆرلو میوه لر یئتیرر،
کیم اۇندا بیر توخوم اکسه، بیرینه مین گۆتورر،
اؤزو، حیف کی بارینماز، یئتیردیگین ایتیرر،
شرابین اوزگه ایچرسه، قالار خوماری بیزه .
جهاندا قایدادی بو: علتی گۆرونمزدن،
اوزاقلالشار هر آغیر وزنه اصل مرکزدن،
سخاوتینی بو دؤوران اسیرگه میش بیزدن،
دۆلاندی عکسینه، چرخین، اؤگون مدار ی بیزه .
نه سؤردیر؟ بونو بیلیم، کی، گنج چاغیندان،
ایسینمهدن اؤزو دؤغما وطن اوجاغیندان،
آییردیلار اؤنو " حیدر بابا " قوجاغیندان،
سئزیلدادی اؤ گئدن یوللارین غبار ی بیزه .
آییردی قیرخ ایل اؤنو دؤغدوغو ولایتدن،
نئجه آییردی؟ دئین چکدی دئیرناغی اتدن!
بو، دردلی فاجعه دیر، گل گئچک بو صحبتدن،
گۆزو گۆتورمهدی، آنجاق، بو افتخاری بیزه .
بؤیوک وطنده اؤنون گزدی حافظانه سؤزو،
کلام سعدی کیمی، اۆلدو جاودانه سؤزو،
اؤ قدر قالمادی چاتسین بۆتون جهان سؤزو،
یئتیشمهدی سؤزونون ذرّه جه نوباری بیزه .
آنام کی، تۆرک ایدی، اؤز تۆرکلوغونو دانمازدی،
حیف سوادسیز ایدی، فارسی شعری قانمازدی،
دئینده قوی چئویریم، نئری شعر سانمازدی،
دئیهردی: آزجا قیریلدات بو فارسیلاری بیزه .

اۇ گون كى، ائومىزە "ھىدر بابا" قۇناق گلىدى،
 دىن سوسوز زمىيە بىر سرىن بولاق گلىدى،
 انا م اوزو داغ ايدى، داغ داغا داياق گلىدى،
 قىش ايدى، سانكى گتىردى، اۇ، شىن باھارى بىزە .
 دىدى: اۇخو، اۇخو، اى گوزلرېمىن آغ - قاراسى
 من اۇخودوقجا، اۇنون كوزمەلندى دىل ياراسى
 دىرىلدى سانكى اۇنون سئلده غرق اولان ساراسى
 اۇ، بلكە لقمان ايدى، گلىدى الدە دارى بىزە .
 انا وطنده، اۇ سىن ايلدىرېم كىمى چاخسىدى
 آراز اولوب، قورو چوللرده چاغلايىب، آخىدى
 دىلېمە "لھجە" دىنلر ھۆروت - ھۆروت باخىدى
 دىلېن اصالتىنە وئردى تام عىسارى بىزە .
 بو سىن فضالارى ياردى، جھاندا سىلندى
 نظىرە يازماغا، مىن تىك، چۇخو ھوسىلندى
 اثر يۇغونلادى، چانسىز فېدان وە لس لىنىسىدى
 يىتن چالېشىدى سوارىسىن بو باغچا - بارى بىزە .
 باغىردى داردا قالان شىر گورولدايان سئل تىك
 دۇيوشدە، ظالېمە قارشى سېنەگرەن ائىل تىك
 دگىرمانى ايشە سالىدى كوشولدايان يىئىل تىك
 اۇنون باغىرتىسى سىندىردى بوھارى بىزە .
 اۇ، بىر قارانلىق اۇفوقدە، ايشىق اولوب ساچدى
 قارانلىق اۇندان اوتاندى، گئرى دۇنوب قاچدى
 اۆرك خىزىنەلرېندىن قىفېلارلى آچىدى
 دۇنوب، سخاوتىلن وئردى اۇ آچارى بىزە .
 يازانلارېن بىلى سىنمېشىدى ان آغىر يۆكەن
 سىچن آزيدى، آغى قارەدن، سىمى تۆكەن
 سەتارىمىز، اۇ زمان دوشموش ايدى پاك كۆكەن
 آلبالە، نە گوزل كۆكلەدى سەتارى بىزە .
 ائلىن دىلى كىلىندە "بۇيوك گناھ!" اۆستە
 چكىردى اهل قلم، اۇدلو آھى آھ اۆستە
 ائلىن اوزانلارلى سوسموشدو چارگاھ اۆستە
 اۇخوتدو، شورىلە، ھم شورى، ھم قطارى بىزە .

ائلىمىن آرزوسى، رۇپاسى اولدو دۇغرو اۆگۈن،
 كدرلى، داغلى اۆركدن چكىلدى آغرى اۆگۈن،
 قلم يارىلماسا، يازمازا! يارىلدى باغرى اۆگۈن،
 اۆرك قانىلە ياراتدى بو شاھكارى بىزە .
 اۆگۈن كى، شاعر اۆزون بو ديارە دۇندردى،
 وطن اۇنون اۆزونو شاھكارە دۇندردى،
 اۇ، شەريارى، بۇيوك شەريارە دۇندردى،
 وطندى، تكجە، وئرن شانى، اقتدارى بىزە .
 انادىلىندە اۆكى يازماغا قىيام ائلەدى،
 دۇغولدوغو انايا صدق ايلن سلام ائلەدى،
 اۆزونو بۇيلەجە محبوب خاىر و عام ائلەدى،
 داغيتدى، پۇزدو بۇتون سدا شحصارى بىزە .
 آغاج كىمى، گۆجوموز نە سودا، نە يارپاغدا،
 بۇتون بو وارلىغىمىز كۆك سالىبدى تۇرپاغدا،
 كۆرون نە جاذىبە وارمىش بو خىردا جا داغدا،
 چكىبگتيردى بو داغ، داغلى شەريارى بىزە .
 غريبە اۆلكەدە توش گلەلر وطنداشلار،
 ائلە راحت قۇووشارلار كى: دۇغما قارداشلار .
 دئشەركى: "دۇشدويو يئردە آغىر اولار داشلار"
 دشمك وطندى وئرن قدرى، اعتبارى بىزە .
 سن، اى عزيز اۆخوجوم، دىنلە " سۇنمز"ين سۇزونو'
 قصور اولورسا سۇزونده، خبر ائلە اۆزونو،
 بو سۇز منىمكىدير، آنجاق، دئسم سۇزون دۆزونو،
 اۇ، خلق دىر كى، وئرن ان دقيق عيارى بىزە .

ايضا حىلار:

دۆرلو = متنوع / بارىنماق = فايدالانماق ، بارىنى يىمك / گنج = جوان /
 چاغ = دۆورە ، زمان / فيدان = نھال / وەلس = قۇللو - بوداغلى ، ھۆندور
 مەشە آغاجى / بۇيوك گناھ = اۇ زمان انادىلىندن دانىشماق گناھ كىيرە
 سا يىلاردى / سوسماق = سس سىز ، ساكت اولماق / توش گلەك = راست گلەك .

شهریارین اولومو و مطبوعات

نمونه‌لر :

۱- مراسم دن :

با کمال تاسف خبر رسید که شاعر بزرگ معاصر ایران استاد سید محمد حسین شهریار در تهران درگذشت. استاد شهریار از نوادر روزگار بود که با خلق آثاری بزبانهای ترکی و فارسی ادبیات غنی ما را غنی تر و پربارتر گردانید... استاد شهریار مدت‌ها بود که از برونشیت مزمن رنج می برد و در این اواخر مجبور شد که در بیمارستان بستری گردد. با وجود مراقبت‌های شدید و توجه رئیس جمهور کشورمان حضرت حجت‌الاسلام والمسلمین خامنه‌ای باز معالجات مثمر ثمر واقع نشد و دیروز ۱۳۶۷/۶/۲۷ دارفانی را وداع گفت...."

("فروغ آزادی" تبریز، ۲۸ شهریور - ص ۱)

... جسد بیجان استاد شهریار طی مراسم ویژه... با حضور آیت‌الله ملکوتی نماینده امام در آذربایجان و امام جمعه تبریز، مهندس پرهیز - کار استاندار آذربایجان شرقی، نمایندگان ریاست جمهوری و نخست وزیر و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مسئولین استان، خانواده، استاد، علما و روحانیون، مقامات محلی، اساتید، شعرا، فرهنگ و ادیبان دوستان آذربایجان و انبوهی از مردم تبریز که تا کنون نظیرش دیده نشده بود با شکوه و جلال از مقابل مصلاي امام خمینی تا مقبرة الشعراء (حمل) ... و بخاک سپرده شد.

("فروغ آزادی" تبریز، ۳۰ شهریور - ص ۱)

"... در این مراسم خاکسپاری که با حضور جمع زیادی از مردم هنردوست و علاقه مندان شعروادب برگزار شد آقایان شمسائی و دکتر منافی بعنوان نمایندگان رئیس جمهوری و عطاءالله مهاجرانی نماینده نخست وزیر، دکتر فرهادی وزیر فرهنگ و آموزش عالی، حجت‌الاسلام خاتمی وزیر

فرهنگ و ارشاد اسلامی، نمایندگان تبریز در مجلس شورای اسلامی، تیمسار
ظهیرنژاد، جمعی از استادان دانشگاههای تهران، شخصیت‌های ادبی و
هنری و خانواده آن مرحوم حضور داشتند.

(اطلاعات، تهران، شماره ۲۸۵۶۶، ص ۲)

بنای مقبره الشعرای تبریز که بیاد صدها شاعر و عارف نامی و
مبارزان راه آزادی خفته در گورستان سرخاب تبریز بسپا می شود آرامگاههای
خاقانی شیروانی، اسدی طوسی، ظهیرالدین قاریابی، قطران تبریزی،
همام، شکیبی تبریزی، مجیر بیلقانی، مانی و لسانی شیرازی همچنین
ثقه الاسلام، شیخ محمد خیابانی و قائم مقام فراهانی را در بر می گیرد
این بنا با ۳۷ متر بلندی و با زیربنای ۳۳۵۰ متر مربع با بتون مسلح
ساخته می شود دارای ۶۶ ستون می باشد که اسکلت اصلی بنا را تشکیل
می دهد. حجم بتون ریزی پی ها به ۲۰۰۰ متر مکعب و سطح جانبی آن با ۷
گنبد در اندازه های گوناگون به ۴۰۰۰ متر مربع می رسد. این بنا همچنین
دارای سالنی است به وسعت ۱۰۰۰ متر مربع در طبقه زیرین که غرفه های
متعددی دارد... بنای یادبود مقبره الشعراء در وسط پارک بزرگی به
وسعت ۵ هکتار قرار خواهد گرفت که در آن علاوه بر کتاخانه مهمانسرای نیز
برای محققان و جهانگردان در نظر گرفته شده است. عملیات احرائی این
طرح که از سال ۱۳۵۱ آغاز شده است و اینک از سوی اداره کل ارشاد اسلامی
آذربایجان شرقی اداره می یابد تاکنون ۵۲۰ میلیون ریال هزینه
برداشته است.

(" فروغ آزادی " تبریز - ۳۱ شهریور، ص ۱)

۴- فیکرلر و نظرلر :

"... شهریار جوانی است با ذوق سرشار و قریحت بلند، ملول و شولی
پرهیجان، عاشق پیشه، صاحب دل، ساده و وارسته، از کودکی با قضاوت استعداد
غریزی و اکتسابی به قول و غزل پرداخته و در شباب عمر شاعری مقتدر از
کار بیرون آمده... شهریار شاعری است شیوا و حدشاعری او را غزلیات
این رساله گواهی است راستگوی. " در هر غزل به معانی تازه ای پی برده
و ترکیبات شیرینی فراهم آورده است، شیوه اش نو و مرغوب، نزد پیر و
حوان مطلوب است و آینده بهتر و عالیتر هم این صنعت وی را در پی
است که اگر روز و روزگاری مساعد و دانش پروریابد در این پیشه گویها

زند و قصبالسبقها ربایید..."

• ملک الشعراء بهار - مقدمه بر اولین مجموعه اشعار شهریار،
تهران ۱۳۱۴ (به نقل از مقاله یحیی شیدا، فروغ آزادی، تبریز،
۲۹ شهریور - ص ۲)

... آقای موسوی گرمارودی... درباره جایگاه ادبی استاد فقید
شهریار اظهار داشت: بنظر من... حضرت استاد اجل شهریار سخن و غزل
سرای بزرگ معاصر و اعصار بودند که آخرین حلقه سلسله الذهب هستند
که آغازش از رودکی در ایران شروع شد و در پایان به یکی از فرازترین قله
شعر و ادب ایران زمین، شهریار اختصاص یافت... شخص من به زبان آذری
احاطه ادبی ندارم ولی از طریق منتقدین بزرگ داخلی، خارجی میدانم
که "حیدر با بایا سلام" ایشان یکی از شاهکارهای بزرگ جاودانی ایشان
است که مثل یک قمر روشن مدار تا مدار در آسمان ادب ایران زمین
خواهد درخشید... ایشان در زبان فارسی، بخصوص در زبان آذری به حق
استادند...

("فروغ آزادی" تبریز، ۳۰ شهریور - ص ۴)

"... شهریار... در شعر فارسی بنی رقیب و در شعر ترکی کم نظیر میباشد
... بهنگام پرسش از شعرش با کمال سادگی و خلوص می گفت: این بنده
اگر حمل بر تواضع درویشی نشود خود را به اشکال و با چندین گذشت و اغماض
می توانم شاعر بدانم ولی با کمال اطمینان معتقدم که هرگز به حد کمال شعر
نرسیده ام و تا کنون نشده است که شعری از خواه بخوانم و شرمسار نشوم"
"... ایران، بویژه آذربایجان گوهر پكدانه‌ای را از دست داد که
جبران‌ش با گذشت روزگار آن ممکن نیست..."

(یحیی شیدا، فروغ آزادی، تبریز ۲۹ شهریور ص ۲)

... وقتی که بر اثر تبلیغات مسموم رژیم شاه با تفرقه اندازی میان
قومها، مسائلی درباره ترکها مطرح بود، شاعر (شهریار) به دفاع از جوانان
غیور آذربایجان برخاست و این دفاع نه دفاع انحصاری از یک قوم بود،
بلکه با قصیده اش، قصد آگاهی دادن به فارسیها را داشت که گول تبلیغات را
نخورند و همه با هم مهربان باشند...

... یکی از دردهای استادشهریار، تحمیل قرارداد ترکمن جای توسط قوای روس به ایران و انضمام ۱۸ شهر ایران به خاک روسیه تزاری بود. این ننگ غرور این شاعر مسلمان و ایرانی را سخت جریحه دار کرده بود و سرمنشأ سرودن اشعار زیبای مؤثری در این باره شد.

شاید بتوان گفت آنچه شهریار را از کلیه نام آوران شعر معاصر ایرانی متمایز می سازد منظومه "حیدر بابا" است ...

هنوز ترجمه فارسی "حیدر بابا" نتوانسته است روح لطیف استاد را شاید به دلیل پیچیدگیهای زبان ترکی آن گونه که باید و شاید منعکس سازد.

(خبرگزاری جمهوری اسلامی - اطلاعات - تهران، شماره ۲۸۵۶۶ ص ۲)

... "سلام بر حیدر بابا" از معروفترین آثار شهریار است که در برگیرنده جاذبه های فولکلوریک و قالب بدل انگیز زبان مطلع عامیانه و توجه و اقبال مشتاقانه آشنايان به زبان کنونی آذربایجان است.

دوران زندگی وی در بعد از انقلاب اسلامی سرشار از هیجان و دل بستگی به اسلام و رهبران انقلاب و امید به آینده درخشان است ...

(اطلاعات ، تهران ، شماره ۲۸۵۶۶ ، ص ۲)

... بی تردیدی توان نام او (شهریار) را در ردیف نامهای مشهوری چون قطران و همام و صائب دانست که فکر رنگینشان خطه ادب پروما را در بهار سرخ رویی همچو جنت غوطه داده است ...

... شهریار علاوه بر آثاری که به زبان فارسی دارد، اثری گرانبها نیز بزبان ترکی دارد که شهریار بواسطه آن در دیگر بلاد ترک نشین (ترکیه، آذربایجان شوروی و ...) شهرت یافته است. منظومه "حیدر بابا یا سلام" از معروفترین آثار شهریار است و هیچ یک از آثار دیگر شهریار به اندازه این منظومه در میان ترک زبانان شهرت و قبول عامه نیافته است. شاید این موفقیت بیش از هر چیز مرهون جاذبه فولکلوریک و قالب بدل انگیز آن و نیز استفاده از اصطلاحات عامیانه کنونی زبان آذری باشد ...

(کیهان ، تهران ۲۸ شهریور - ص ۲)

... اشرحیدربا بایا سلام، سلام برحیدربا بایا، از معروفترین آثار
شهریار است که دزبرگیرنده، جاذبه‌های بومی و قالب‌ذل انگیز زبان
مصطلح عامیانه و توجه و اقبال مشتاقانه، آشنایان زبان گنونی آذر -
بایجانی می باشد.

منظومه، حیدربا بایا نه تنها کوچکترین دهات بلکه به ترکیه و قفقاز هم
رفته و در ترکیه چندین بار تجدید چاپ شده است. بدون استثناء ممکن نیست
ترک زبانی منظومه، حیدربا بایا را بشنود و منقلب نشود...
(رسالت، تهران ۲۸ شهریور، ص ۲)

... از شهریار شاعر معروف و غزل‌سرای ایرانی آثار زیادی به زبانهای
فارسی و آذری به یادگار مانده است. "حیدربا بایا سلام" که به زبان آذری
سروده شده است از جمله سروده‌های مهم هنری وی می باشد که بخشی از آن
گویای زندگی خود شاعر است...

(جمهوری اسلامی ایران، تهران، ۲۸ شهریور)

... شهریار، شاعر آذربایجانی، شهر خود تبریز را بسیار دوست می
داشت. قدرت شهریار آن هنگام مشخص می شود که قصاید او را به زبان
پارسی و نیز لهجه آذربایجانی (مقصود نویسنده زبان ترکی آذری است
- وارلیق) مورد بررسی قرار دهیم... شهریار شور و خروش جوشیده از عشق
به مردم قهرمان آذربایجان را در حیدربا بایا به ترکی متجلی ساخته است
که از جمله بهترین آثار ادبی در لهجه آذری (زبان ترکی آذری) است...

(اطلاعات - تهران - ۲۷ شهریور)

۳- شعر دیلی ایله :

گریمی مراغه :

... پیر طریقت عرفا دوشدو نطقدن
داغلانندی لاله تک بو دل داغداریمیز
... حیدربابا بیتیرمه داها دامنینده گول
پاشین ساغ اولسون ، اولدو خزان لاله زاریمیز
... حیدربابا ، اوغول داغینا داغ دوزهر فقط
مدیوندور سنه بو دل سوگواریمیز
... حیدربابا ، چتین گوله بیرده اوزون سنین
چون غمغر اوسته غم قالادی شهریاریمیز
مراغا - گریمی

(" فروغ آزادی " ، تبریز - ۳ مهر ، ص ۳)

یحیی شیدا - تبریز

... سن اولدون یازدیغین اثرلر اولمز
بیلیریک شهریار ، گئدنلر گلمز
نه چاره شیونلر بیر نمر و نمر
دئیرلر آغلاماق اولو دیریلتمز
غمینده آغلادی ائلر - اوبالار
چولقاندی ماتمه حیدربابالار...

(فروغ آزادی ، تبریز ۲۹ شهریور ، ص ۲)

پاشازاده - مراغه :

... خزان پوزویدو بو غمله سهند لاله لرین
بو درد و غمغر اقدیب گورنه داغدار منی .
(" فروغ آزادی " تبریز ، ۳ مهر - ص ۳)

رضا پاشازاده - مراغه :

غیر از تو دردلم بخدا هیچ یار نیست
آخر کدام شهرروم شهریار نیست ...
... شمع وجودیزم ادیبان خموش شد
شمعی برای روشنی شام تار نیست
(" فروغ آزادی " تبریز ، ۳ مهر - ص ۳)

کریمی - مراغه :

... دیگر عروس شعر سیه جامه شد زغم
در ماتم ادیب زمان شهریارما
... شعر " همای رحمت " و " حیدر بابا "ی تو
شد روزگارها سند افتخارما
("فروغ آزادی" تبریز ، ۳ مهر - ص ۳)

سپیده کاشانی

✽ خدا حافظ ✽

هلا ای عندلیب گلشن عرفان خدا حافظ
هلا ای شهریار قله ایمان خدا حافظ
... زطوفان غمت پر زیخت گلهای وداع آنکه
که گلباران را بردیده شد دامان خدا حافظ
... غزالان غزل را خوش به بند آورده ای اینک
بمان ای حافظ تبریز جاویدان خدا حافظ

(کیهان ، ۳۰ شهریور ، ص ۳)

✽ شهریارین یثددیسی مراغادا ✽

مراغادا آقای پاشا زاده و سایر شاعیرلرین همتی ایله شهریارین
یثددیسی طنطنه ایله توتولدو. مجلس ده شهرین امام جمعه سی، فرمانداری
اداره رئیس لری، معاریفچیلر، ادیب لر، فاضلر و تبریزدن قوناق گلیمیش
شرقی آذربایجان والیسی (استاتداری)، اسلامی ارشاد عموم مدیری
(مدیرکلی)، حجه الاسلام حاجی آقا فاضل و سایر ذاتلارین تشریف لری
وارایدی. جمعیت ایچینده تهران و کرچدن گلن شاعیرلرده. مجلسه نجه
دقیه لر اوزگه بیر جلال و فرمیشدیلر .

شعر مجلسی

قاسم تورکان - تبریز

غزل سلطانی، شعر اوستادی، وارلیقلا وداع افتدی
ادب مولکون قویوب باشسیز او باشلار صاحبی گئتدی
اگیلدی سرو، بولبول سوسدی، گول سولدی بوما تمدن
یاز اؤتموشدو، یاپین دا عومرو قورتولدو، خزان یشتدی
بوزولموش گولزارین دیواری اوسته ایندی

سار آغلییر

...داها حیدر بابا چن دن اله دسمال آلیب آغلییر
سیزیلندیر "شهریارا" ماتمینده سینهلر داغلییر
یقله تاپشیر ماغا، چون سن دئمیشدین، یاشلی گوزلرله
اوشاقلار بیردانا یوخ دسته - دسته گول سنه باغلییر
یاتان بختین دوروب، دورما تمینده هر دیار آغلییر

..گلیب "ترسا قیزی" باخ ماتمینده ساچ پولور ای وای
"ثریا" آغلییر سؤیلور عجب اولدی حیاتیم زای
هنر مولکونده گون باتدی دؤنوب ظلمتگه دونیا
باتیب اولدوز غمه آخ بوز بولوددان قاره گئیمیش آی
عجب غوغادی گویلرده فلک ده زار - زار آغلییر

"حبیب ساهر" بیلیدیر "شهریارین" کلمه سین ای داد
باسیر قان باغرینا نعشین اوجا سسله چکیر فریاد
- "بولود" گل "شهریار" گلدی ولی چوخ خسته، چوخ ناشاد
فلک یاخشی یئتیردین "شهریاری" آخ ائوین آباد
"سهند" آغلییر، "حبیب" آغلییر، غزل آغلییر، سه تار آغلییر

— گلیب دیر پیشوازه "صاحب افسانه" غوغا دیر
 او آغلیر "شهریار" آغلیر بیلینمیر هئج نه اوضاع دیر
 سوسوب "نیما" دولو گوزله بساط غم مهیا دیر
 ائله بیر سیرلی عالم دیر، نه آیدین دیر، نه رؤیا دیر.
 ائله "نیما" گلیر زاره، احواله "شهریار" آغلیر

توتوب "حیدر با با" یاس "شهریار" سا والان "آغلیر"
 "سهند" آغلیر، "آراز" آغلیر، "قوتاز تئلی خالان" آغلیر
 بوتای آغلیر بوما تمده اوتای آغلیر جهان آغلیر
 چاتیر افلاکدن مین ناله مانکی آسمان آغلیر
 هامی آغلیر بوما تمده، زمان و روزگار آغلیر...

* شهریاردان صونرا *

رحیم آقا چا ووش اکبری نین گوندرمیش اولدوغو اوزون منظومه دن
 بیر پارچا :

... ایندی کی سن بو قفسدن قاچیبسان

گورچین تک گوی لره یول آچیبسان

گئتمه دایان گلیم سنی یئتیریم *	اولا بویول "غم غصه می ایتیریم"
بونی دئییب قانا دلان دیم اوچماغا *	"کلید تاپیب حق قاپوسون آچماغا"
قولاغیما چاتدی زهره نغمه سنی *	گوردوم تانییرام بو خوش نفسی
سازیندا حیدر با بانین سوزلری *	یوللارا تیکیلیب اونون گوزلری
گوردوم گلیر حیدر با با شاعری *	اولنکه میزین بوبا وفا شاعری
سلام وئردیم گولومشوندی دایانندی *	گوردوم بوتون جسمی نورا بویانندی
دئدی بالام، نه خبر وار نه اولموش *	نییه بوجور رنگون سارالمیش سولموش
دئدیم گلیم یولا سلام سیزلری *	هاردا اولساز اونوتمایین بیزلری
بیرچوخ دردیم دئیلمه میس قالیب دیر *	عشقین دزدی منی اودا سالیب دیر
سیزکی گئتدیز کیمدن گئدک کام آلاق *	پیزمغان گئتدی کیمدن جام آلاق؟
شاعر چو خودور، شعریا زان تاپیلیمیر *	یاغ دوگی وار، حثیف قازان تاپیلیمیر
انیشتینه پیام یازان سیز ایدوز *	اوجا داغا سلام یازان سیز ایدوز
سیز گئچنده داش قوزانیبجا خاردی *	صونرا یاتیبیا ندیراردی، یا خاردی
بیرده گلر داش دیلینی بیلن لر؟؟ *	بولودلارلا آغلیانلار، گولن لر؟
تورکی یازدین آذربایجان اوجال سین *	بیرکیمسه اولمادی سندن باج آل سین

حق جا داسين همارلادون سوز ايله * دوشمانلاردا بوني گئوروب گوز ايله
 هشتادا وچ ايلده قلمين چاشمادي * دوغرو لوغون حدودونو آشمادي
 سوز ملكونون كورا و غلوسني ايتوازي * باشي او حابوتوپرا غين سربازي
 شاعرلرين هامى سى نين تاجيدين * "دوستا شيرين، دوشمنه چوخ آجيدين"

○○○○○

اوستا دگوردوم، چوخ يوبانيب پولوندان
 آخير دفعه توتدوم اونون قولوندان
 الين او يوب، گوزوم ياشي آخيــــندي
 دئدى بالام منيم يولوم ياخيــــندي
 بيزدن صوبرا سيزون باشوز ساغ اولسون
 گوروم ايران بهشت اولسون، باغ اولسون

○○○○○○○

علي اسماعيل فيروز ثمرين

✧ شهزاد رين يا سيندا ✧

شعريمين گونشي سوندو سنيله * اوزدوتوب گؤيلرده آختارديم سني
 نه ايسه گؤي دئدى :- سا خلايا مما ديم * بيرا ولدوز سوزه ركن آنلاتدى مني
 آنلاتدى شهر يار اولسه ده، روحو * شعريله دولانير، شعريله گزير...
 ال آتيب دفتره شعرين او خودوم * اودئدى : شهر يار هله ده يازير!
 اوزدوتدوم تبريزه، آذربايجانا * ندنسه تبريزده سوسدو، دينمه دي.
 اوز دوتدوم بيرداغا : حيدر بايا ، * اوداغدا آغلاييب، كوسدو دينمه دي
 شيرازدان سسله ديم اولو حافظي * قمريندن اويانيب حافظ آغلادي .
 يئئددى يوز ايل قابق حافظ آچديغي * دفترى، شهر يار ايندى باغلا دي.
 قايتديم ساوالان داغينا دوغرو، * قارايا بورونموش گوردوم اونودا
 مين دردله ياشاييب دوزن بير عؤمرون * نهايت نيسگيللى اولدو صونودا .
 باكي يا گونده رددم قارا خبرى * سليمان آغلادي، بالاش آغلادي
 نريمان، بيختيار، نبي ياس دوتوب ، * درديني گيزلتيدي، ياش آغلادي
 صانددم كي، شهر يار اوز اولومويله ، * بؤيوك بير فاجعه ياراتدى گئتدي
 شعريله محبت درسين اؤيره ديب * وفا سيز دونياني، او آتدي گئتدي

۲۷ / شهريور / ۱۳۶۷

○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○

✽ اثلترین دایاغی شهریار اولدو ✽

ایلدیریم تک چا خدین حیدر با بایا ✽ بر قیندن طور تک نور باران اولدو
سلسبیل تک آخدین خشکنا بایچره ✽ خشکنا ب عالمه آبیار اولدو

خیدر با بایا سن سالدین نفسی ✽ او دا قئیتاردی عالمه او سسی
با یقوشلارین دارا ولما سین قفسی ✽ امما دونیا شیرلرا و چون دار اولدو

طوی یئرینه کندین یاسین دوتدولار ✽ پیلته حنا رسمین چوله آتدی لار
تمدن له اوزلرین آلداتدی لار ✽ سازلار سیندی، سوزلر تلنبار اولدو

گئنه حیدر با بایا ایگیت دوغاجاق ✽ نامردلرین بورونلارین اوواجاق
گدیکلرین قوردلارینی بوغاجاق ✽ قویونلاردا گوره رسن پروار اولدو

ایسته دیلر بیردونیانی ییخالار ✽ بیزی ییغیب بیر بو جاغا سیخالار
بودونیانی بیر لقمه تک تیخالار ✽ تورک لرین دایاغی شهریار اولدو

✽=*=*=*=*=*

سیف الایلامی - مراغه

ایتیرمیشم یاریمی هر دیاری آختاریرام
الیم اوره کده قالیب چوئکی یاری آختاریرام
دگیبدی تیرقضا قلبیمه اولوب شان شان
یارالی قلبیله من غمگساری آختاریرام

✽=*=*=*=*=*

محمد سلمانی تمرین

شعرین کمندین اولدو زاجاق آتدی شهریار
یئردن عروج اعدیب گویه ال آتدی شهریار
شعرین آتین یو دهرده اوینا تدی شهریار

آخردە آخرت كۆچۈنۈ چاتدى شەھرىيار
 گىشىدى بوتون جماعتى آغلادتى شەھرىيار
 شعر و قلم دە آغلادى شاعىردە آغلادى
 چالدى چوبان دا چۆلدە توتك سىنەداغلادى
 ھەر تازە گلېن دە باشىنا قارە باغلادى
 كۆزلىر ياتانمادى، نەگۈزەل ياتدى شەھرىيار
 گىشىدى بوتون جماعتى آغلادتى شەھرىيار
 ~~*~*~*~*~*~*~*~*

آخشىن آغ كمرلى

عزىز شەھرىيار :

بوگون آنا تورپاق آچدى سىنەسىن
 باسدى باغىرىنا حسرتلە حزين نغمەسىن
 بوگون خزرىن سىنەسى دالغالى گۈرونور
 لىپەر اۆزون چىرىپىر اوساھلە بوساھلە .
 بوگون گونش سرعتلە باتماقدا * ائلەبىل دوغماق ھوسىن آتماقدا
 گونش باتدى ، گونش ياتدى .
 بوگون ، حىدربابا ياسلى ، بوگون ، اصلانلار اويلاغى ، اودلار دىيارى
 سويملى وطن ياسلى .
 بوگون آراز ساغ ، صولونداين * يولدى تىللىرىن قوجاق - قوجاق،
 بىر فرىاد دوشدو دىلە ، * دىلدىن دىلە ، ائلدىن ، ائلە :
 عزىز شەھرىيار ھارداسان !!
 ماھنى لارىن بىر اىنجى ، اولوب ، * ھەر اورەگىن سوينجى
 عزىز شەھرىيار ھارداسان !! * ھارداسان !!
 ~~*~*~*~*~*~*~*~*

فىروز خىرى (ناظر) - مراغە

غم اۆلكە مەگىنە كۆلگە سالىبدىر * وطن اھلى گۈزى ياشلى قالىبدىر .
 شەھرىارى اجل بىزدن آلىبدىر * خىدربابا سىن باشىن ساغ اولسون
 اينانمارام سندن غملى داغ اولسون
 غوموربويو شانلى اوغلون آغلادى * آغلاماقدان غم يوكونى باغلادى .

نیسگیللی اوره کوری داغیلادی * هشتاددوردایل عومور سوردی دوراندان
 یومدی گوزون بو دونیادان تهراندان
 آغلار "ناظر" خزان اولان گولونه * اوره ک سوزین گتوروبدی دیلینه
 باش ساغلیغی عرض اقله ییب اثلینه * آرتیق سئوه ر شهریاردان یاد اولسون
 گوزه ل روحی اونون ایستر شادا ولسون

مراغه - حبیب صدر

دردا مرا زدل همه شور و قرار رفت * شد موسم خزان و دگر نوبهار رفت
 بلبل ز گلستان ادب اشکبار رفت * با پیکر نحیف و دل داغدار رفت
 یعنی به عالم ابدی "شهریار" رفت

آغ قوش

و آریق چا پا حاضر اولدوقدان صورنا الیمیزه چاتان بو منظومه دن
 هنج اولماسا اؤرنک لر و ثرمک ایسته دیک :
 سیخیلدی ائلی نین قایغیسین چکدی * گنج لریا تمادی درد لرین یازدی
 قلمی بیرنا جاخ اولدی الینده * ظلمین، داعوانین کؤکونو قازدی

انسان بیلمه دی او، قودور قانلاری * بئله خنجر تا خیب باغیرانلاری
 تا پدادی "انیشن پیا میندا" او * آتوم بومبا سینی قاییرانلاری

گاه چیخدی سهندین باشیندا گزدی * "سهندیم" شعرینی "سهند" یازدی
 بزه دی او داغی اینجی - مرجانلا * نه دئسم نه دئدی، گینه ده آزدی

اؤلمه دی "شهریار" شعرینده قالدی * شعری ایله بوتون دونیانی آلدی
 غزلین، شعرین گوزه للیکی نینی * بیغیبدا ابدی بیر تمل سالدی

اصغر فلکی "آرخا"

هیدر بابا دی داشلارون آغلا سین * عزا توتسون اقلون اورک داغلا سین

گلین لرین قارا یا یلیق باغلا سین * گئتدی الدن باغری کوزلو شهریار
 شاعیر اوغلون شیرین سوزلو شهریار
 بیر دئشیردی بالا بالا اوره ک لر * ایستسیردی کی یئرین آلسین دیلک
 فلک قوردو آیریلیغا کلک لـر * بیردن بیره بیزدن دویدو شهریار
 ائل اوبانی باش سیز قویدهو شهریار

حاجی رجا شی - اسکو

جاندان اوپوم توپراغینی، داشینی * آرزیم اولان خشکنا به گلمیشم
 بلکه قاتام گوزلریمین یا شینی * بوردا جوشان گول گولابه گلمیشم
 قورقوشوملی سقا آلیب ساتارمیش * گوروب گئچیم صون کتابه گلمیشم
 بیرده گزم اصلیم گئدن یوللاری * داغ دره نئی اوجاقلاری کوللاری
 بلکه آلیب اییین آچام قوللاری * تمکین اولان من خرابه گلمیشم
 حیدر بابا یا خشی یا مان بیلینه * سوز قویموسان شهریارون دیلینه
 باش ساغلیغی وئرم عزیز ائلینه * هم باش اگم سن حنابه گلمیشم

خدا یار نژاد (خدا یاری) - مراغه

آختا ریرام چمن لری باغلاری
 دیندیریرم کهلیک لری زاغلاری
 دوروشورام چمنلردن، گوللردن
 دولانیرام آیاق یالین داغلاری

هئچ بیلیمیرم دره نه دی یول نه دی * قونشونه دی اوزاق نه دی ائل نه دی
 چمن نه دی چایلاق نه دی سئل نه دی * نئچه گوندویاش سوزوری اوزومدن
 بولبول اولوب گلشن دوشوب گوزومدن

بولبول اولوب گوللر صولوب یاز گئتدی
 آرا میزدان شیرین صحبت، ساز گئتدی
 تاریخلره شهریار یاز گئتدی

خبروئترین اولکه لره ائل لره * اوزی یوخدو سوزون سالون دیل لره
 هر تورپاقدان سنبل اولماز، گول اولماز
 هر یاغیشدان چایلار دولوب سئل اولماز
 هر کیشی دن آغ ساقتال ائل اولماز

ھمتوندىن توركى دىلى شان تاپدى * تورك اوغلانلارا ۈلكە لىردە جان تاپدى
 ھىدربا با بولاقلارون آغلايىر
 قا يالارون اورەك لىرى داغلايىر
 قمرى لرون دىنمىر ماتم ما خلايىر
 فايدا وىرمز گۈزلە چوبان چولوغى * دالدىن آتان داش گۈزلە يىرتوپوغى
 ھىدربا با آى دولاندى ايل گىتىدى
 بوران گىدى ۈلكە مىزدن ائل گىتىدى
 گوتدى منىم عزىزىمى سئل گىتىدى
 "خدا يارى" ماتم توتوب آغلايىر * شىرىارا سىنە سىنى داغلايىر

بختيار نصرت

* بۈيۈك شىرىارين ياسىندا *

دان يىئىنە دوشوب طوفان	آذربايجان شفقى قان
سولدى قىزىل لالە زارىم	گۈنۈل قوشوم ائدىرفغان
شىرىارىم	اولدى اولو شىرىارىم
آغ قوشلارىن زمزمە سى	كسىلدى وای سولار سى
قويدو منى گىتىدى يارىم	گۈى خزرىن تر نفسى
شىرىارىم	اولدى اولو شىرىارىم
قان آغلايىر يازىق آراز	من چالىرام سىدلى ساز
ھلە واردير انتظارىم	گىتمە غومور، دايان بىر آراز
شىرىارىم	اولدى اولو شىرىارىم
قان سۆزۈلۈر شفق لىردن	گونش دۇغۇر اوفوق لىردن
الدىن گىدىر اختىارىم	داھا انسان اولور نەدن؟
اولو شىرىارىم	اولدى
گۈى ياما جىلار، ياشىل چمن	ذىروە لىرە تۈكۈلدى چمن
باتىدى ياسا روزگارىم	شىرىارىم سىز قالىدى وطن
اولو شىرىارىم	اولدى
بىلە يىدىر، چوخ قىرمان	تبرىزىمىن اوستو دومان
منىم آدىلى - شان دىارىم	شىخ محمد، ستارخان
اولو شىرىارىم	اولدى

قىزىل گۈلو ووردى خزان آغ سولارا چىلندى قان
 ياندى اورەك الله امان سىزىلدادى الدە تارىم
 اولدو اولو شەريارىم
 چىسگىنلى دىر بوگون صبا كدرلى دىر بو اقل - اوبىبا
 ياسلى قالىدى "ھىدربابا" قالخدى گۆيە آھ وزارىم
 اولدو اولو شەريارىم
 بو فاجعە نەيلەر سىزە بىر ضربه دىر دەيىر بىزە
 خبر وئرىن خان تىرىزە گىتتىدى الدن ھرنە وارىم
 اولدو اولو شەريارىم
 ساوالانىن چىراغلىرى سۇندو قىزغىن اوجاقلارى
 آغلار قالىدى بولاقلارى سوسدو منىم داغ وقارىم
 اولدو اولو شەريارىم
 قارانلىق دىر آخشام اوزو نە آي يانىز، نە اولدوزو
 "بختيار" - يىن چوخدور سوزو سولدو قىزىل لالە زارىم
 اولدو اولو شەريارىم

احمد خسرو شاھى - تىبرىز

دل گىزلە نىبىدى طرە، طرار ياردا * گويىكى شەسوارا يىدى ايتمىش غباردا
 بىر باخما قىلە گۈزلىرى آھوشكارا قدر * مېن غمزه وارا و نرگىس مست و خماردا
 كىپرىكلرىن نىزا مېنى بىر دىفئە گرگۈرە
 قالماز نظام لشكر چىن و تىتاردا
 دۇنيا گۈزو سنون كىمى شاعر گۈرە نە مېب
 نە رومدا، نە شامدا، نە زىنگىباردا
 گىتمە دىدىم چىنىدى منە آيرىلىق غمى
 عشق قىن يىر ائىلە مېب دل، امىدواردا
 چىخ دىشرە بىر دويونجا گۈروم گول جمالينى
 غۈمروم قوتاردى قالىدى گۈزوم انتظاردا
 بىر گون سنين سوراغىنى آدىم گۈرە ن دىدى
 آختارما سوندا ياتدى مرادون مزاردا
 "خسرو" اگرچە دوزلى دو شعرىن بو عصرە
 شعر و ادب خلاصە اولوب شەريارىدا

تورک اوغلو:

=====

تورک اوغلو گزه نده ائلی ، اوْبانسی
گوْردوْنا خیرچینی ، گوْردوْچوْبانسی
صوْروش دو اولاردان حیدر بابانسی
دعدیلر: یازیب دیربیزه شهریسار .

oooooooooooo

جلال محمدی گلچین - تهران

گون باتدی دوباره قاش قارالیدی * دنیانی بوتون قارالتیق آلدی
گون باتدی، گئنه گئجه، گئنه غم * دل خرمنینه شراره سالدی
گون باتدی، ستاره باتدی، آی. دا * گوزلر یامان انتظاردا قالدی
افسوس کی گلمز او سفردن
"حیدر بابا" سیندیر اوغورورو * آج آغزینی، سیزلا بیرفغان ائت
شیمشک کیمی نعره وور، گورولدا * اوز دردینی عالمه عیان ائت
اودلار قالانیب سینه نده، ایندی * سینه ندن او اودلاری روان ائت
شاعر بالان اولدی، تک قالیمسان
هر صبح، گونش قیزی، فلقیده * قیرمیز حنا آلنینه یاخاندا
نور چشمه سی شاخه - شاخه چای تک * باغ بوستانا، چوللره آخاند
یا قاش قارالاندا، نازیله گون * اوز قاره نقابینی تاخاندا
گوی پنجره سین آچاندا مهتاب * گیزلیجه بو عالمه یاخاندا
حیدر بابا شهریاری یاد ائت
تاریخ دئییر: نظامی، قطران * صائب و نسیمی لر قالاندییر
گر کیمسه دسه کی، شاعر اولدو * باور ائلمه بو سوز یا لاندییر
حیدر بابا شاعره اولوم یوخ!

رضا جمالی - تهران

قارا گئییب هامی ادب سئون لر * باخیرلار دالیجا تبریزه ساری
چیخیب شیرازه دن ادب دیوانسی * قیریلیب غزلین دیرلیک داماری
او گئدن فزیزه دای چاتماز اللر * ایشلیب آرایا اجل دیواری

روزگار آناسی تایین تا پماقا * گرهک چکسون ، قرنلر انتظاری
 اولمک تاریخنی رقم وورماغا * رمزسیز بیرسوزه قویدوم قراری
 شهر یورین ایگیرمی یغددیسینده * مین اوچ یوزدن اتمیش یغدی یوغا^{ری}
 سحر چاغی سولدو شعرین گولزاری
 حیدربابا ایتیردی شهر یاری

محرم رخنکا

عموین آرخی آخیر هئی یا واش یا واش * آنجاق فایدا سیزدیر ، قیشقیریق ساواش
 زامان بیرده سنی یارا دایدی کاش * حسمینی تورپاغا قاتدیغین یغرده
 شاعر! وای خبرین اوخلادی منی * یغنی دن غم کدر یوخلادی منی
 تیترتدی بو خسر قول " محرمی "
 او قاره تورپاغا قاتدیغین یغرده

علی پورعلی حاهد

حیدر بابا هئچ پاییز اولمایا ایدی
 باغچا میزدا آچان گول صولمایا ایدی
 سنین ده باغریوا قان دولمایا ایدی
 پاییز گلیب آما گولون صولوب ایدی
 لاله کیمی باغریوا قان دولوب ایدی
 باغچالاردا عظیملی گول آچاندا
 بولبول ، گولون ، بوداغیندان اوچاندا
 گول تیکانی گونلووه اوخ ساچاندا
 آیریلیق اودیندان سینه وی داغلا
 شهر یاری ، سال یادووا قان آغلا
 شهر یارا بو دونیا دوستاق ایدی
 سینه سینده غم ساوالان داغی ایدی
 جان وئرنده سحر ، آذان چاغی ایدی
 روحو اوچوب گشتدی جنت باغینا
 بیزی سالدی آیریلیق دوستاغینا
 حیدر بابا بویتوموزدا حاققین وار
 یارادیبسان ، یوردوموزا افتخار

دونييا بويو اولمز ياشار شهريار
 شهريارين غم اليندن قوتباردي
 روح القدوس روحون عرشه آپباردي
 حيدر بابا ! " شهريارا " مرثيه
 الحق گرهک " حافظ " ديريليب دثيه
 " جاهد " گرهک ساکت قاليب دينميه
 درد و غم دير جاهدلري دينديبرهن
 حافظ لرین مرکبینه مينديبرهن

oooooooooooo

احمد راد

... رحم سيز پير اجل ، كينه لي صياده . دثيين
 قفسين آچ قاپيسين ، مرغ گرفتار اولدي
 سن ده . حيدر بابا بيل ايندي اوغولسوز قالددين
 علمين ياتدي ، بئلين سيندي ، علمدار اولدي
 سا خلا اوز باشيوي حيدر بابا ، بوندان بويانا
 گوزله ين جرمتيوي اولكه وه سردار اولدي
 گچي وين شنگولي سين ، گوزله گليب قورد يثمه سين
 قوچ ايگيد ، ائل داياغي ، سالک هوشيار اولدي
 دثگيلن چشمه لرین آغلايا قان ، سو يثرينه
 ائل سفوه ن ، خلقه يانان ، شاعر بيدار اولدي
 سويله مير ممد آقا مآذنه ده وئرسين اذان
 بيلسين ائل ، باش يازيچي سيد ابرار اولدي
 سن ده رخشنده . خانم ، درمه داخي آش تره سين
 گئت اوتور ، آغلا آنا ، غصه لي بيمار اولدي .
 شهريار ، عارف ايدي ، عاشيق ايدي ، پاک ضمير
 عشق و عرفانه ائديب عمريني ايشار اولدي .
 شهريار عشق ايدي ، عشق اهلي بيلر عشق اولمز !
 زنده دير آدي ، ولي ظاهر آشار اولدي .
 شهريار عشقده چون ، " راد " ، مراد ديندي سنين
 بيل نه علتدي مرادين بئله پربار اولدي .

oooooooooooo

بیگ آتما سین آلماسینی سا خلا سین
قیز گلین لر هاردان شالی باغلا سین
ایندی گرهک باشا چالیب آغلا سین
اول قیزلارین گله جکده گوزو وار
دیللرینده عاشیقلارین سوزو وار
داغ دوشونده چویان گورنه نیی چالیر
سورو کزیر قویروقلا ری توولانی سر
آغا چلاردان قوش یوواسی ساللانی سر
گل قویما یاق بیرده سیاد تور قورا
بلکه دوزلوک دوئیسامیزی دولدورا

oooooooooooo

ر. الف. قارتال - سرعین

گنده رکن ای بیویوک انسان . آذربایجانی یان دیردون
اندیب بولبوللری نالان ، گولی ، ریحانی یان دیردون
دوزه ممهز بو غمه انسان ، ائدهر هرکیسه نی نالان
بو غم بو قایغو بو هجران بوتون ایرانی یان دیردون ...
... منه سن وئردون آد قارتال - دغدون ساز چالپاق دک چال
آخارهی سوزلرونندن بال نیی نالانی یان دیردون

oooooooooooo

علی قیصری - اهر

حیدربا با شهریارین بس هانی ؟
تاپیدی گور خان ننه سی بالانی ؟
اوشا قلیقدا خان ننه سیز قالانی ؟
هه ایندی او خان ننه سین تاپیدی
آرزیسینا ، او دونیادا ، چاتییدی
حیدربا با دی سئلرین آخما سین
کهلیک لرین قانادلانیب اوچما سین

چارشنبه‌لر بیلر شالین سالماسین
شهریارین یوخدی اونا شعر قوشا
او شعرلرله اوره‌گیمیز تفر جوشا

○○○○○○○○

ارغوان - تبریز

نیسگیللی شاعرین حیدربا باسی * آذری اقلترین ازبری اولدو
سویوق بیرمزاره قویاراق بوگون * دردلی شاعرلرین گؤزلری دولدو

○○○○○○

آتا وای دئیهرک (شهرزاد) قیزین * ال آتیب باشی نین زلفوننی یولدو
(مریم) سسینه سن وئرق زامان * (هادی) نین سیماسی سارالدی سولدو

○○○○○○○○

آنالار گئیهرک قارا لباسی * قاینار بولاغ کیمی گؤزلر آغلادی
آنجا ق انتظار سیز بو وای خبری * نلقله پیرا وره‌گی ارسین داغلادی

○○○○○○

شهریار قلبیمده دیری دیر هله * چونکی غزللری دیلیمیزده دیر
سمایه بوی چکن حیدربا باسی * کسگین قیلج کیمی الیمیزده دیر

○○○○○○○○○○○○○○

تیمور داداشی طهوری

دیللرده قالدی سؤزلرین ای شهریاریمیز
افسوس اولان خزانه دولاندى بهاریمیز
اسدی خزان یئلی ادبستاندا گوللره
سن سیز قارا گؤرونده بیزیم روزگاریمیز
شعر و غزللرین بیزه الهام باغیشلا یار
معناسینا فرقله‌نی قوم و تباریمیز
دونیادا باطراوت اولار شعر گلشنین
سولماز چیکلرین بونا وار افتخاریمیز
خلقین دیلینده قالدی سؤزون باتدی اولدوزون
سن سیز قالوبدی محفلیمیز تک دیاریمیز
بیر عمر شهریار علی (ع) مدحینی دئییب
لطفین اسیرگه مزله اونا هشت و چاریمیز

آغلار گوزيله يازدى "طهورى" بو شعرينى
خلقين ديلينده حرمتين اولدو شعاريميز

oooooooooooo

اسماعيل نعمتى پايدار - (سولفون)

منيم درديم سنين دردين
كدر ييغدين ، جفا چكدين
سئوينجيله سئوينيردين
قالان حيدر با باغى
نه نيسگيللى كنجيندين سن
بو دونيانى سئوهن كيمدير
بودونيان نه گول دردين
نه گول سپدين چيچك سردين
اؤنوتدوردون غممين مردين
اولويدورسا كؤنول داغى
سندن قالميش ، دا نيسگيللى
دؤرد بيز پانى ، دا ايشگيللى

oooooooooooo

اكبر باغبان سيروس - تبريز :

=====

شهر يار اشعر سن سن ، شعره سن حان وئرميسن
ها ردا شعر عنوان اولوب، سن شعره عنوان وئرميسن
سئزلاليب ، قانسيزلاياندا ، سنا ونا قان وئرميسن
وارليغيندان هر نه وار ، شعرا وسته آسان وئرميسن

ايندى حق ديراھل شعرا غليركى يارالدين گنديب

يوردومون شانى ، وقارى ، شهر يارالدين گنديب .

سن ادب گولزارينا دلسوز بيز "باغبان يديسن"

شهر يار اشعردين ، بيز مقتدر سلطان يديسن

اهل عرفان دردينه آگاه ايدين ، درمان يديسن

در دون ، ياقوت دون ، قيمتلى بيز مرجان يديسن

واي اولاي ، بيز گوهر كامل عيارالدين گنديب ،

يوردومون شانى ، وقارى ، شهر يارالدين گنديب .

مەم "ناظر شرفخانە" ی

=====

شەھریا ریم گئەدیب الدن

گوڭ باتیب ، ماتم ومحننت بوڭویوب شەھرودیارى
سانكى غم پردە سینی آسدیلار آفاقین اۆزوندن
الە نیر قیرمىزی مرجان شافاغین قانلی گوۋ زوندن
جارچی غم جارى چکیر !
مازش عزا قالخیری سازدان
آخیری قان یاش آرازدان
زخمە نین سینه سی زخمی
سۈزلاییر تارى سە تارین
داغیدیب هر طرفە پیک بلاغصہ قطارین
اولما گۆلزار ادب دەا وخویان بولبول اوۋ لوبدور ؟
یوخسا گۆلشن پوزولوب ، باغ و باھا ریم گئەدیب الدن ! ؟
شەھریا ریم گئەدیب الدن ؟

اوجالیرنا لە سسی گوۋ یلرە یغرحنجرە سیندن
هر طرفا ۆ دلوجھیم دیر گوۋ زومونینجرە سیندن
سیل غم دیرکی شاریلدیریا شاییش داغ - درە سیندن
چالینیر "صور" قولاقلارکا را ۆلور ، قورخولوسدن
دایانیر قلب طبیعت ، دوۋشور آفاق نفسدن
اولماکی محشر عظاما قورولوب ولولە لروار ؟
گوۋ یە یغردن اوجالان ولولە دن ، زلزە لروار ؟
گوۋ ی دە فریا دچکیر ، صبر و قرا ریم گئەدیب الدن
شەھریا ریم گئەدیب الدن !

داھا زمزم گوۋ لونه جلوہ لی اولدوزلارالە نمیر
داھا مہتاب یا ییلیمیر
داھا آی عشوہ لہ نمیر
داھا گوڭ زرلی شالی باشا سالیب قاش گوۋ زآتانمیر

یئددی رنگیله چیچک شاخه لراؤستونده یزه نمیر
 عشوہلی ، نازلی مارال داغدانشاط ایله گزه نمیر
 قوجا صیادا ئله بیل کی آئیٲیریب باغ غزلدن ؟
 اوآلاکوه زلوغزالی
 یاسمن یاسلی ، شقایق یارالی ، لاله عزالی
 سرونایمدا گئییب قاره کی ، یاریم گئدیبالدن ،
 شهریاریم گئدیبالدن !

بیر طرفده دایا نیب دیر قوجا " حیدر بابا " یاسلی
 غصه دن سینہ سی پاسلی
 اوغلو او لموش آتاک قولتوغونا اللری باغلی
 گوؤ زو یاشلی ، او ره گی آتش هحران یله داغلی
 دایا نیب وقریله ، آنجاق کی او ره کلرده سالیرایز
 سینہ سی ایچره اونون گیزلہ نن اندوه و فغانی
 ائله بیل نشتر یله ، قلبینی نشترچی یاریب ایر
 گوؤ ز آچیب یاره لری آخما دادیر ، چرکیله قانی
 بیر طرفده : او ره گی شعله له نیر شانلی " سهند " یین
 " باشی طوفانلی سهندین "
 اودا " حیدر بابا " تک اوغلو او لوبدور سا یاغیندان
 بو رویوب غم بولودو ، غصه یا غیر ، ال - آ یاغیندان
 بئله غم پالتارینی اگنینه گیمه کده کی شاید
 آیریلیب دیر اودا من تک اقله بیل اقل دایا غیندان
 بیر طرفده سا والانین گوؤ زونون یاشی دایا نمیر
 او جالیر ناله سی افلاکه : وقاریم گئدیبالدن ،
 شهریاریم گئدیبالدن !
 آما شوکتلی " دماوند " یله ، " البرز " یله ، " الوند "
 الده گول حلقه سی ، باش ساغلیغی و ثرمکده دی حاضر
 قوجا " حیدر بابا " یا گوؤ زلری اعجاب یله ناظر

دایا نیب دیرها می تعظیم ایله
 دینلرده تسلی

صدر مجلس ده ده قرآن اوخویور " حافظ قرآن " اوجا مان " سعدی شیراز " دوروب الده " گولوستان " " مائب " - یین گوۑ زلری یاشلی ، الی قولتوقدا " هُمام " - یین قارا گوۑ ینک گئیینیب " گنجوی وخواجه شیروان " " صابر " آغلیرکی منیمنا زلی نگاریم گئدیبا الدن ، شهریاریم گئدیبا الدن ا

اوجا دا غلار ، هامی تعظیم ایله ، تکریم ایله بیردین قوجا حیدر بابانی جان کیمی آغوشه آلیرلار بوینونا حلقه گول حوۑ رمت وعزتله سالیرلار شانلی حیدر بابا ، گوۑ رکملی وقار یله دایا نمیش پوزما بیروقرینی هرچندا ووره ک درد یله یانمیش سینه سی قانه بو یانمیش بیرون آتما گوۑ زونون یاشی آخا رصورتیه ، آغلار مات وحیرت زده ، سئل تک گوۑ زونون چشمه سی چا غلار دئیهر ای عرشه چاتان باشلاری ایلر بو یودا غلار اختیاریم گئدیبا الدن دیله گیم ، شاه ببه گیم ، دارونداریم گئدیبا الدن . شهریاریم گئدیبا الدن .

مراغه - داود مئمر (عاصی)

=====

آغلا ای تبریز ، یان ، ای شهر ، یاریم گئتدی الدن من ده لی دیوانه نعلیم شهریاریم گئتدی الدن دامن " حیدر بابا " ده بیرده آچماز لاله و گول لاله نین سیندی بئلی شن لاله زاریم گئتدی الدن هر نه واریمسا منیم اول یاردان الهام اولیبندور قالما دی واریم منیم ، دارونداریم گئتدی الدن کیشی کیش اوسدن و فریب دست فلک شه مات اولدو عرصه شطرنجده ، چابک سواریم گئتدی الدن ای سهند ، ای قاف ، ای سیمرغ ، ای زال ، ای نریمان رستم دستان کیمی شاهین شکاریم گئتدی الدن

✦ استاد شہریارین عزیز خاطرہ سینہ ✦

- داغلیق خوشلاییرسان ذیروہسی قارلسی ؟
دومانلی ، ہئیبتلی ، ہوندور ، وقارلی ؟
گورکملی اتگی خیرلی ، بارلی ؟
اونوقلرہ باخما ، شہریارا باخ
- اورمان خوشلاییرسان زوموررود طاغنی ؟
لالہلی چمنده سوزگون بولاغنی ؟
بولبول لر قوناغی ، گوللو بوداغنی ؟
اصلانلار یاتاغی ، جفیران اویلاغنی ؟
اوزاقلارا وارما ، شہریارا گل .
- دئیز خوشلاییرسان اوجسوز بوخاقسیز ؟
گونش گوزون قاماشدیرا اینحی سی ؟
گوزہل آختاریرسان ہر بیر کمالدا
دونیا اوزرہ اولمایا ایکینجی سی ؟
دونیاشی آرام ، شہریاری تاپ .
- فضا خوشلاییرسان یالقین خیالدا ؟
سای سیز اولدوزو ، گونش کمالدا ؟
اوچماق^۱ دیلہ پییرسن بولاغی بالدا ؟
آشار داشار نعمتی ایدہ آلدان ؟
قانادلانا بیلہ سن شہریارا اوچ .
- عبث دگیل اورہ کلرہ صایقیسی .
عمرو بویو چکدی ائلنر قایغیسی .
ایستگی اونوقلر ، گویلر یایقیسی ،
وورقون آختاریرسان ، شہریاری تاپ .
- دئدیم افسوس سینہسی دولو گشتدی ،
اٹلیمین دیلی سوسدو ، قولو گشتدی ،
اما غم یوخ ارنلر^۲ یولو گشتدی ،

(۱) اوچماق = جنت ، بہشت . (۲) ارنلر = کیشی لر

دوز يول گىتتى ، نه ساغ نه سولو گىتتى ،
دوز يول سوراغلارسان ، شهربارا وار. ۳

اوناس ياس توتماق بورجو هنرىن دىر
اونو آنان ۴ هنر بىلگىن لرین دىر
هنر بىلير بوماتم نه درین دىر
اگلىمه آغليرام ، شهربارا يوخ .

اولمز عاشىق آرتىق ايدى له شىب
اولمز گۆزه لىر صفىنده اگله شىب
گۆزه ل ايدى ، داها دا گۆزه لله شىب
صنعت فرهادى دىر شىرىن الله شىب
انصاف گۆزونو آچ ، شهربارى گور .

هر شاعر گۆره بىلمز اونون ايشىن
او ، قرآن دان آلمىش دونيا گوروشون
احمد (ص)، على (ع)، حسين (ع) دن ترپنىشىن
سۆزون قانا- قانا دريندن دوشون
حيات بولاغى دىر ، شهرباردان ايچ .

قارا ساق باسدى سا، بارلى باغا
ايلديريم شاخديسا گوللو بوداغا
يئل ده ، سئل ده . باش اگرا و جا داغا
يوكسكلىگىن آنلا ، شهربارى آن ۴ .

هاردا . گۆزه للىك دن الهام آلىنا
يانىقلى سوز غملى سازلا چالىنا
دويغو هنرله بياننا سالىنا
ايستهك قان ياشلا قلمه آلىنا
اوردادىر ، وورقونلار دوشموش دالىنا
گۆزه للىكلر ايچره شهربارى سىچ

اونون سۆزونه وورولان مين لردىر
سؤنمگىنندن اودلانان بىلگىن لردىر
گۆزه لى سئومز اولسا چىركىن لردىر

(۳) وار = گىت (۴) آن = خاطىرلا (امر فعلى) .

گۈزەللىگە ۋۇرول ، شەرىيارى سەۋ .

او، اۆلمەيىب انسانىت اۆلرمى ؟
او، ابدى دىر . محبت اۆلرمى ؟
او دىرى دىر اۆدلو غىرت اۆلرمى ؟
او، نىجە اۆلر حىتىت اۆلرمى ؟
دەڭرلىرى ^۵ يوخلا ، شەرىيارى اۆلچ

محبت اۆلمەيىنچە او دىرى دىر
صنعت كەكشانلار يىندان بىرى دىر
سۆز گونشلىرى نىن ان نىرى دىر
اورەك حلقەلىرى نىن زنجىرى دىر
هنرىن كمالىن شەرىياردا گۆر .

احوالىنى صور شمع ايله كىنك دن
بولبول چىچكە ۋۇرولموش اۆرەكدن
روح قانادلانار سۆزون دىنلەمكدن
تقى آلتىن گۆر ، دگرىن سور محكدن
باش اوجالىق او وئردىگى امكدن
اۆلدوزلار النەيىنچە الكدن
جمال اولدوزلوقدان شەرىياردا گۆر

حق عاشىقى ان كمالى عاشىق دى
گۆلوشو گۆز ياشى ايله قارىشىق دى
آخار شعرى طبعى دانىشىق دى
سۆزو گونش دگىل ، سۆنمز ايشىق دى
گۆز ايشلر كن جمال دى ، ياراشىق دى
ائله دورلو سانكى يارانىشىق دى .
شعرى عشقە ، عرفانا سارىشىق دى .
عرفان ذوقون ، دادىن شەرىياردان آل .

بوندان سونرا سۆزو اينجەلنەجك
قدرى نىن يوكسكلىگى بللنەجك
سۆلماز باھار بول ب بول چىچكلنەجك
قوى گۆزلر آچىلسىن ، شەرىيارى گۆر .

(۶) آلتىن = قىزىل .

ابراهيم اقبالی (اھر ورزقان روستای دیزج صفرعلی)

=====

ھارا گئدی او اوره کلدی حکومت سورھن انسان
وئرهن عاشیقلره فرمان
اشیلین شاهد عشق وطنه حانینی قوربان
او سینیق قلبی لی شاعیر کی، اوزون بیر سفر ائدی
ھارا گئدی، ھارا گئدی؟!!

شهره باخ نالهدی غوغادی هیاهودی فغاندی
خلقی گور گوزدن آخان یاشلاری قاندى
بو نه چیسگین، نه دوماندی
غم چوکوب تبریزین اوسته

الترین اوسته گئدیر قاره بؤرونموش غمه باتمیش
اوندا کیمدیر بئله موسی کیمی یاتمیش
بو نه ساندیقدی کیم آتمیش
بورولور غملى دنیزده

او نه موسی کی بوغوب لشکر فرعون دغانی
پور عمران کیمی داش قلبلره وورموش عصانی
چشمه لر جاری اولوبدور
دیبلر ایمانلا دولوبدور .

بو قیامت قویاران غصده هر کیم کی یفتیشدی
باش آچیب آغلادی حسرت الینی باشینا ووردی
گاه قاچیب تابوتا ساری گاه گئدیپ دالدا دا دوردی
تاکی شیوهن گویه قالخدی بو سسی داغلار ائشیتدی .

اشیدر ناله سینی کیمسه اگر باخسه سهنده
" یئل او تئللرده گزنده "
گوروسن بئيله سیزیلدیر :

بو ياشيل تئللىرى سندن مورا ھۆرمك حارام اولسون
او خيال شانەسى سىندى
قوى بو چشمه بو گوزومده آجيشان بىر يارام اولسون
ھنى دئشيلسون قانى آخسین
ياندىريب باغرىمى ياخسین

داھا قان ياشدى آخىب غمىدن اوتورموش اتگيمده
دئدېگون سئومەلى لاله
سین سىز آى گوللى باھاريم او چىچک صفلىرى يوخدى
غم چکيب دئورە مە ھالە

آغ بولود گورنە قارالدى
شەريارى يادا سالدى
باخ قويوب باشىنى حيدر با بانين چيگنینه آغلىر
غم چکيب شەلە نە شمشک
اويائىق قلبى نى داغلىر

نەيلەسون داغ کى، دويونمکليگە خاطرالى يوخدى
چارەسى يوخ غمى چوخدى
کندهلر وار اياغيندا
اوجوروملار قاباغيندا
نئجە قاچسین، ھارا قاچسین
اورەگوندىن بو کدەرلى دوگونى او نئجە آچسین

آما بىر گون يانا جاقدير
اود دوتوب اولدانا جاقدير
پوسگوروب اود نەفسيندن سس چکيب آغلایا جاقدير
ارپميش غصەلى قلبين تئوگەجک قانلى گوزوندن
اوغلى اولموش آنالار شک گئدە جکدير بىر اوزوندن
ھوشا گلديکجە قانارسان بئله غوغالى سوزوندن
اوخونار سى اوزوندن :

شاعیر اولمز نه قدره ر قانلی اورهک ، یاش دولی گوز وار
بیر اوجاقدیر سوزی هر سینده اوندان نهچه کوز وار
خلق آلیشماقدادی یانماقدا نه قدری کی ، بو سوز وار
قویماز احساسلاری سونسون
عشقیدن اوزلری دونسون

هر سحر چرتسه گونش گوی چمنینده
شاعیرین آدی اورهکده بیتهجکدیر
شافاغین مزرعه سینده یوز چیچک بنیردن آچاندا
یئنه غم یولچوسو قلبین یولون آزمیش ایتهجکدیر.

بیر اوشاق تا یئنه پروانه دالینجان قاچاقدیر
تا ثریا یئنه داش سینه سینه گول ساچاقدیر
لاله نین عشقینه سوسن یئنه تا دیل آچاقدیر
او سکوتلاردا او مرموز گنجهلرده او صفا ده
قالاجاق شاعیرین آدی

او کیچیک کندلی قیز، ال اوزادیب غنچه درهنده
پالتارین دامدا سرهنده
شهریار شعرئ کیمین ناخشالی فرشین توخویاندا
تئلرین یرقاییب خیدربابا شعرین اوخویاندا
شهریاریم قالاجاقدیر ، شهریاریم قالاجاقدیر

✽ شہریاری اختارورم ✽

ایتیرمیشم یاریمی ہردیاری اختارورم
دلیم اورہ کدہ قالیب چونکی یاری اختاریرام
سوئوبدو شمع ادب اولدو انجمن خاموش
بوانجمنده بیووک افتخاری اختاریرام
فغان کی باب ادب اولدو دوستان مسدود
بوزمدہ گنجہ گوندوز باہاری اختاریرام
دوتوبدو گرگ اجل پیکرین چکوب کامہ
آدی دلیمده قالان شہریاری اختاریرام
دوتوبدو دامنیمی اشگ دیدہ ہجران
سرشکیلن دولانوب اول نکاری اختاریرام
دگویدو تیرقضا قلبیمہ اولورشان شان
یارالی قلبیلہ من غمگساری اختاریرام
آپاردی گلشن باغ ادبده بیر استاد
جہاندا پیک اجل، سرویاری اختاریرام
اولوبدو گلشن باغ ادب خزان دیدہ
شکستہ بالی اوچان اول ہزاری اختاریرام
اسوبدو گلشنہ باد خزان گشدوب بولبول
نوای بولبول فصل بہاری اختاریرام
بلوک بلوک دولانوب فاضلا ندور دردون
ختن دہ آہوی بیر مشکباری اختاریرام

محمود زالمجراہی

=====

حیدر با با، شہریاری یار، آتدی
حیدر با با، خزان گلدی گول صولدی
حیدر با با، خزان گلوب گول گتدی
حیدر با با، شہریار ہاردا یاتدی
حیدر با با، ویران قالا دونیانسی

شہریاری، یارین غمی قنوجا لتدی
شہریارین غمیندہ، گوزلر دولدی
اجل یھلی اسندہ بولبول گتدی
گھویوندہ کی اولدوزون ہاردا یاتدی
آلدی بیزدن او حافظ زمانسی

=====

مازندرانی (آذر)

=====

کی برآید زطبع قاصر من
شہریاری کہ بر جلالت او
"آذرا" دل نمی کند باور
ہرکجا محفل ادب برپاست

مدح اوصاف شہریار کند
یار و اغیار افتخار کند
یار یکبارہ ترک یار کند
روح اوستاد شہریار آنجاست

=====

عارف - علی رفیعی - اردبیل باغیرآبادکندی

=====

"باغرو" داغی "ساوالان" تک آغلاپیـــــر
آغلادیفی اورہ ک لری داغلاپیـــــر
"حیدر با با" ساوالانسی ہا یلاپیـــــر

شاہ شاعری شہریاری یادا سال
ساوالانلی شاعیر دیلین آدا سال

=====

حمید سفیدگر شہانقی

=====

منیم گوزہل دیاریم، پس گوزہل بہارین ہانی ؟
او یام - یاشیل چمنین، شنلی روزگارین ہانی ؟
آغا جلا رین داماریندا خزان قانی دولانیـــــر
او گول - چیچکلی باغین، بولبولون - ہزارین ہانی ؟

=====

ح. باریشما زین شعریندن بیر پارچا

=====

✽ پاخیل گوی لر ✽

پاخیل گوی لر ،
اورهگی نین پاخیلینی ،
حیدربابا اوزه رینه تۆکوب دئدی :
گوردون نجه داشلارینی ،
قارتالی شین کولگه سینه حسرت قویدوم !
حیدربابا ،
سینه اولدو ،
قارتالی نین شوکلرینی ،
پاخیل گویون اولدوز دولو اتکینه آتیب دئدی :
بیر اوووج توك قارتالیمدان آلسانداسن ،
دوشیا وارکن .
اثرینی داشلاریمدان سیلنمزسن .
قارا گویون اتکینده ،
ایلدیریملار چاققیشدیلار .
قارا بولود بیر هونکوروب ، مین آغلادی .
گوز یوممادان سئلر آخیب .
قارتال ایزین یاما جاردان سیلر اولدو .
حیدربابا باخیب- پاخیب گولومسه دی :
یا زیق دارگوز ،
فرها دلارین کولونگونون ایزلرینی ،
یا غیشینان سیلمک اولار .
محبتی قازماسی ایله ،
قازدیریلمیش یارین آدین ،
سیلمک ایچون ،
یاغیشین وار . پاغدیرکینان .

=====

دوكتور عادلى

=====

شهریار ائيله خیال ائتمه اولوبسن ، دیری سن
آذرستانیمیزین شعر و غزل شاعری سن
هر اوره کده اثرین واردی و هر دیلده سوزون
جذب ائدیسن نغجه سن باطنی هم ظاهری سن
غزل اوستادی فضولی اولوب و سید عظیم
لیک هرکس بیلیری سن ده اولاردان بیری سن
هوس زلف نگار ایله دیلین شانله نیب
حلقه - حلقه داغیدیب آچدی قیجا زنجیری سن
عقل و ادراک معطل دی کی، هر بیر بیستی
طبع معمارونیله ائيله میسن تعمیری سن
شاهدم مقبره وی دؤوره له ییب اهل وطن
"عادلی" یه نظر ائت عشق و محبت پیری سن

علی خسروی کورعبا سلو

=====

پروندگان مهاجر ز شهر ما رفتند در یع و درد، ندانم که تا کجا رفتند
ز بود خویش ملولم کجا ست پیک اجل که من بماندم و یاران با وفا رفتند
دئدی لر " شهریار " گفتدی دئدیم : اولمز بیله انسان
آه باشیما دونیا دارالدی.

بو اولومو بوتون دونیا ادیب و شاعر لرینه خصوصاً وارلیق نشریه
- سینده چالیشان ادیب و شاعر لره و بیرده دوكتور هئیت حضرت لرینه
تسلیت دئییرم .

باغچالار دیری دیر، باغ دادیری دیر
چمن لر دیری دیر، داغ دا دیری دیر
چون "شهریار" اوره کلرده یاشاییر
اوره کلر دیزی لیکن او دا دیری دیر
بو شعر صون گوروشلرده، مهر خسته خاناسیندا اوستاد اوچون
یازیلدی . منی بو غمده اوزونوزه شریک بیلین .

وارلیق

آذربایجان کولتور جمعیتی استاد محمدحسین شهریارین اولومو خبرینی
چوخ غم و کدرله ائشیتدی .

آستادین ثمرلی عمرونون باشا چاتماسی آذربایجان و فارس دیللیری
اوچون بؤیوک ضایعه حساب اولونور. اما بیز اینانیریق کی، آذربایجان
ملتی نین اوستادا اوخشار شاعرلر یئتیرمگه چیخاری واردیر .

آذربایجان کولتور جمعیتی اؤزون بو مصیبتده عزا صاحبی حساب
اقدیب اؤزونه اوستادین حرمتلی خانواده سینه و بوتون آذربایجانلیلارا
و ایرانلی لارا باش ساغلیغی و ثریر .

آذربایجان کولتور جمعیتی

استراسبورک - فرانسیا

مهدی مازندرانی آذر

=====

آلواندی کونول، آلیشدی اورهک * نیسگیلر اؤنونده تالاندی دیلهک
داغلا دی، قلبیمی یاندیردی فلک * یارین هجرانیندان یازیم، یازمایم؟

اؤلدو شهریاریم یتیم قالدی ائل * کدر آلتیندا کامان اولدو بقل
آپاردی سارامی دالغالی بیر سئل * اورهک طفیانیندان یازیم یازمایم ؟

دعیرا ئلرمنه اؤلمز شهریار * پارلاق بیرگونشدیر سؤنمز شهریار
دؤنمز ایلفاریندان دؤنمز شهریار * سینماز پیمانیندان یازیم یازمایم

کدر سیزگه جمه دی عمرو هئچ زامان * وارلیغی غمیدی حیاتی حرمان
آنجا ق تاپیلما دی دردینه درمان * سیزلایان جانیندان یازیم یازمایم

بؤرون دو دوماننا عینالی داغی * سوندو چراغ کیمی بیر سحر چاغی
خزان چولقلادی باغچانی - باغی * گولون خزانیندان یازیم یازمایم

مؤغان یاسا باتدی، آراز آغلادی * ساوالان باشینا قارا باغلادی
آذر "ین قلبینی حسرت داغلادی * هجران دورانیندان یازیم یازمایم؟

=====

مجلس شعرا

هدایت الهیاتی :

=====

درسوک شهریار

از شهریار قافله شهریار رفت
در شوق وصل بود و بدیدار رفت
آز رده از سراغ این روزگار رفت
آن بر سریر شعر و غزل تا جدا رفت
مرغ اسیر زین قفس تنگ و تار رفت
افکند زین شر بتن ما شرار رفت
وان بحر ژرف در دل این شوره زار رفت
ذوق و ادب بما تم او سوگوار رفت
چون او بر راه معرفت و عشق یار رفت
هر قطعه ساخت خون دل آنجا بکار رفت
در قلب او دریغ که پیکان خار رفت
هر جمله از لبش چو دُر شا هوا رفت
خود تا کنار مصطبه کردگار رفت
تا گوهر نمین سخن آبدار رفت
در شهر او ز گوهر اشک آبشار رفت
خلاق این همه اثر شا هکار رفت
با فقر زیست با شرف و افتخار رفت
زین کیمیا طلا شد و زر عیار رفت
سردار بود و وقت سفر سربدار رفت
چون چشمه های دامنه کوهسار رفت
چون روبرق له شرف و اشتیاق رفت
زین کرد رخسار خویشتن و شهسوار رفت
این یادگار نیز نشد ماندگار رفت
استاد ما برای ابد پایدار رفت
کز شهر یار قافله شهریار رفت

یاران ز دیده خون بفشانید یار رفت
ما را بما ندبا غم هجران خویشتن
برچید داغ از همه بنای روزگار
دردا و حسرتا و دریغا که شهریار
روح بزرگ او در زندان تن شکست
عمری چو شمع در شرر شرم خویش سوخت
آن کوه قاف در پی ابرسیاه ماند
فضل و کمال در غم او داغدار شد
"حافظ" نبود لیک از او هیچ کم نداشت
هر شعر گفت گوهر اشکی بکار برد
صد خار غم به شعر خود از قلب ما کشید
هرواژه در کفش چو بر لیان تراش خورد
با شعر خویش اهل هنر را بعرش برسد
هر شعر را بخون دل و آب دیده شست
امروز اشک گوهر ناب است دیر یاب
"هذیان دل" "شب علی" ایوای مادرم
درویش بود و تاج مناعت بفرق داشت
مهر علی به سینه و عشق خدا بجان
با درد خو گرفت و سر خویش خم نکرد
چون کوه زادگاه خودش سربلند بود
"حیدر بابا" ز رفتن او غرق ماتم است
دیگر کسی نمیرود از راه "خشکنا ب"
از مولوی و خواه همین یادگار بود
"هرگز نمیرد آنکه دلش زنده شد به عشق"
تجدید مطلع است بختم سخن، دزیغ

رباعی

ای باغ ! طراوت بهارتو چه شد
وی راغ ! صفای چشمه سارتو چه شد
یرچنگ دلم نمیزنی چنگ ای چنگ ؟ !
شورتو کجاست شهریار تو چه شد

*

دل بی دل و گل عذار نتواند زیست
بی باده به نوبهار نتواند زیست
گیرم که به درد خو کند جان " حمید "
بی نغمه شهریار نتواند زیست

*

ای لولی مست بیقرا رت بینم
ای مطرب عشق سوگوارت بینم
ای شهرمغازلان عاشق تبریز !
خالی ز نوای شهریارت بینم

علی نظمی تبریزی :

=====

تاریخوفات استاد شهریار

شاعر فحل الفحول روزگار آن سرآمدرا ، سرآمد روزگار بوسریر طرفه گوپی " شهریار " در ظرافت کلک او معجزنگار گرچه بود ایام او ناپایدار شاخسار شعرش دبی برگ و بار تا که از تبریز ما بریست بار " شهرما اینک بود بی شهریار "	ای درینا ! رفت از این شهر و دیار ای درینا ! با هزاران درد و داغ در دیار نکته پردازی امیر در لطافت شعر وی سحر حلال نام عالمگیروی پاینده است بوستان فضل شد بی رنگ و بوی " شهریار " آن کاروان سالار شعر گفت " نظمی " از پی تاریخ و ی
---	--

حسین لاهوتی "صفا" :

=====

شهریا رفت

هراهل دانشی که از این خاکدان گذشت
گوئی که یکسرا زتن یاران توان گذشت
تا شهریار ملک سخن شهریار رفت
آه وفقان و ناله زهفت آسمان گذشت
عمری چنان بزیست که در روز مرگ او
سیلاب خون ز دیده پیرو جوان گذشت
آمدندای "ارجعی" اش تا بگوش جان
لبیک گوبه عزم جنان زین جهان گذشت
مداح اهل بیت ز ما تم سرای دهر
با مهر دل فروز امام زمان گذشت
پرواز کرد مرغ زوالش به قرب دوست
تا بارگاه قدس از این خاکدان گذشت
از نقش های کلک نگارین شهریار
بر لوح روزگار بسی داستان گذشت
در کارشعرو حکمت و عرفان تمام عمر
کوشید آنچه آنکه ز حد بیان گذشت
مهرش همواره در دل ما بوده است و هست
گررو زمانه نیست و گرا ز دیدگان گذشت
گفتا "صفا" کلیم چه خوش داستان عمر
آنکو که پیش از این به جنان زین جهان گذشت
(بدنامی حیات دوروزی نبود پیشش
آنهم کلیم با تو بگویم چسان گذشت
یکروز حرف بستن دل شد به این و آن
روز دگر به کندن دل زین و آن گذشت)

جهان شعر و هنر گشت سوگوارا امروز * که شهر یار تپی شدز شهریار امروز
 بناله سعدی و خاقانی و سخنور توس * بگریه خواه شیراز زار زار امروز
 قطار اشک سرازیر بر رخ قطران * همام و صائب تبریز اشگبار امروز
 صبا شکوفه و گل را به نغمه نوازند * غزال را مگر دد بمرغزار امروز
 قمر گرفته و پروین بگوشه‌ای غمگین * که رفت غمکش و غمخوار غمگسار امروز
 چمن فسرده و بلبل بناله و اندوه * بنفشه سربغم ویاس دلفکار امروز
 نوای غم شنوی از کرانه تا بکران * زعود و چنگ و نی و بربط و سه‌تار امروز
 فلک ز صحبت خورشید بند مهر برید * افق چگونه نگردد جریحه دار امروز
 ستارگان هنر چهره گوبخون شویند * که آسمان ادب تیره گشت و تار امروز
 سخنوری که مراد سخنوران بودی * ربودا ز کف ما دست روزگار امروز
 بزرگوار ادیبی که آسمان هنر * پراز ستاره شد از آن بزرگوار امروز
 فسوس و آه که از تندباد پائیزی * فسر دگلشن آزادی و وقار امروز
 نه چشم مردم تبریز اشک خون ریزد * که قلب عالمی از غصه داغدار امروز
 گرفت اشک ارس رنگ سرخ خونا به * ز چشم رستم و گلگون و بختیار امروز
 زبا ر غصه خمیده است قامت سبیلان * سهند خاک بسرمیکند نثار امروز
 شکسته خاطر حیدر با بای نام آور * ز درد دوری فرزند نامدار امروز
 جهانی از غزل و شعر بار رحلت بست * نهاد بردل ما زخم مرگبار امروز
 گشود ببال و زنا سوت رفت زهی لاهوت * به فیض حضرت حق یافت افتخار امروز

فقط زخامه "ناظر" شرر نمی بارد

زهر چکامه چکدشعله و شرار امروز

=====

" طلایه دار عشق "

" به استاد فقید شهریار ، شهریار غزل "

توازایل کبیر " آذری " والاتبارانی
سپه سالار شعری ، شهریار روزگارانی
شفای عاجل دردی به زخم کهنه دلها
شراب کهنه دیگر به جام میگسارانی
بسان آذر خشی در کلاف مخمل ابیری
نزول رحمت باران به صحن کشتزارانی
عروس حجله شعری میان هاله نوری
زلال توتیای مه به چشم مه عذارانی
قیام جوشش آبی به ذهن تفته ها مون
طنین شاد شعر بیت بیت آبخاران
به سربندهای گل تاج زرین غزل هارا
توالحق " شهریارا " شهریار شهریارانی
زهی ، مشرق زمین را افتخاری بس بزرگی تو
امیر ملک عشقی ، شهریار روزگارانی
نمود پاک ایمانی ، خلوص معنی عرفان
طلایه دار عشقی در صفوف تکسوارانی
صدای گام خورشیدی به گوش فصل عریانی
سکوت مبهم دی ز اقیام نوبهارانی
نسیم دلکش صبحی ، شمیم بکر گل های بی
طنین شاد دشا دنوش خند حویب بارانی
خروشی تو ، خروش موج توفان زای دریایی
سکوتی تو ، سکوت قطره اشک داغ دارانی
به گوش خاک تبناک بیابان های لب تشنه
سرودنم نم گلبوسه های پاک بارانی
به جام جان جان ها گل شراب ناب مشکینی
سلام گرم خورشیدی به شام سوگوارانی

به حجم قیرگون شب بسان اخترتابان
 طلوع صبح صادق در شب زنده دارانی
 حیات تازه می بخشی به قلب مرده یاران
 دم جان بخشی عیسانی ، امید قلب یارانی
 گهی مجنون کنی عاقل ، گهی عاقل کنی مجنون
 گهی آرامش جانی ، قرار بی قرارانی
 توفی شبم که بنشستی به روی لاله خونین
 توفریا دسکوتی ، اشک سرخ داغدارانی
 سخن بس کن ، بخوان "اودلو" سرود جان نثاران را
 که آذربایجان قهرمان راجان نثارانی.

نادر فرید فتحی "آیدین" مراغه :

آوخ ازبام ادب خورشید دامن چید و رفت
 بر بلندای افق گردی زغم پاشید و رفت
 آنکه عسری در به روی هر چه شادی بسته بود
 دردم افتادن از دار جهان خندید و رفت
 در دل شب کوکبی بود از دیاری ناشناس
 لحظه ای در ژرفنای آسمان تابید و رفت
 پاسدار حرمت مهد ادب بود آنکه مرد
 باغبانی بود و باغ علم را پائید و رفت
 آشنای بجر توفان خیز را آخر چه شد
 چون غریقی خسته در گرداب شب پیچید و رفت
 تا بر افتاد از سیهر عشق و عرفان آفتاب
 گوئیا دنیا به سرتا پاسیه پوشید و رفت
 عشق را تمثیلی از گل بود و با باد خزان
 هم سفر گردید و راه مرگ را یوئید و رفت
 ای دریغ آن پیر را آن خسته دلگیر را
 در سرای عافیت یک شب فقط خوابید و رفت
 آه چشمت کور با دا زین تطاول ای فلک
 آنکه عمری چون نی محزون ز تو نالید و رفت
 پیر راه معرفت آخر ز رهبان احل
 خانه امن و امان عشق را پرسید و رفت

"برای شهریار"

هزار حیف که آن بلبل خوش الحان رفت
 دروغ و درد ز ملک ادب سلیمان رفت
 روانش از قفس استخوان رها شدی یافت
 گشود بال و پری همراه هزاران رفت
 چو دید قدر سخن را کسی نمی دانست
 به شست دفتروا و راقی دامن افشان رفت
 دریغ از آنهمه دانش که شد بخاک قرین
 فغان که آنهمه بینش بطاق نیسان رفت
 جهان و اهل جهان را بقا میسر نیست
 خوشا که شاعر ما در پناه قرآن رفت
 هزار رشته پیمان گسست دست اجل
 هزار نوح درین یم بباد طوفان رفت
 سه تارا و ننوازد دگر نوای وصال
 مگر به شعرو مقامات او چه نقصان رفت
 هزار رستم دستان فلک ز پای افکند
 نه این معامله در حق زبردستان رفت
 کجا شدند نظامی و سعیدی و حافظ
 که صیت شهرتشان در جهان فراوان رفت
 ز شاعران معاصر (رهی) رهی بگشود
 بسوی منزل جاوید بعد پژمان رفت
 خدا بحرمت پاکان براو به بخشاید
 که پاک زیست ز دار فنا چوپاکان رفت

رضا نویدی آذر (پیمان):

=====

شهریار شعرایران را چه حال افتاده کاو
 قصد هجرت زین دیارش بر سرایی دیگر است
 لحظه ها گر خون بگرید در عزا پیش بس رواست
 کاین عزیز رفته را قدر و بهایی دیگر است
 غم مخور "پیمان" که از نازک خیالیهای دوست
 خاطر طبع تو را هر دم صفایی دیگر است

✽ در رشای "شهریار" ✽

صد سلام از من به تو ای خاک آذربایجان
مرد و زنها کودکان پاک آذربایجان
آسمان پرستاره، کوههای استوار
سینه‌های محکم و بی باک آذربایجان
بر شقایق‌ها حریر سبز گندم زارها
بر هوای روشن افلاک آذربایجان
قهرمانان دلیر و شاعران نغز گو
رسته بر گل بوته‌های تاک آذربایجان
شهریار و صائب و قطران، همام و اوحدی
فارس گویان و همانا ترک آذربایجان
"امدی خانم" شکر "حیدر با با" شیرین ترین
شیر و شکر تو امان در ملک آذربایجان
رفتگانید و دگر نائید هیبات از شما
می کند پیراهن غم چاک آذربایجان
دیده "حیدر با با" گریان و جاری اشکها
صد فزون از دیده غمناک آذربایجان
گلستان پائیز شد "دنیا" به تن کرده سیه
فارس و ترک و کرد و لرد سوک آذربایجان

✽=====✽

نشریه اخبار دانشگاه تبریز شماره مخصوصی به مناسبت
چهلمین روز درگذشت استاد شهریار انتشار داده و در آن
مقاله‌ای تحت عنوان (به یاد استاد شهریار) به قلم آقای
حسینقلی سلیمی نویسنده و شاعر معاصر درج شده است.

چون شهریار ملک ادب از جهان برفت * زمین خاکدان بعالم یا لافغان برفت
گوینده چنین خبر ناگوار کیست * کامش نسوخت این خیرش بر زبان برفت
از کان نظم و شعریکی در پر بها * بر حوری بهشت برین ارمغان برفت
بگشای چشم رتبه آن پیر مرد بین * هر چند پیر شد به تن ناتوان برفت
کوتاه نظر مباحش تن ناتوان او * پیرانه سز بعالم معنی جوان برفت
خاقانیا به صائب و قطران خبر رسان * دانند تا بخانه شان میهمان برفت
تبریز را ز ما تم خود غرق اشک کرد * لیکن به نزد جد خودش شادمان برفت
آغوش باز فاطمه او را پذیرد شد * چون او کنار والده مهربان برفت
چون طایری بروزه رضوان کشید پیر * پرواز کرد چونکه از این خاکدان برفت
این عندلیب خطه تبریز صداسف * دعوت پذیر گشت از این آشیان برفت
احباب را ز غصه مرگش هلاک ساخت * این تیرغم شکافته تا استخوان برفت
یزدان پناه به تربت پاک مزار او * با بارغم فرو بشد و نوحه خوان برفت

علیرضا پوربزرگ "وافی":

=====

خواهم که ز سوز سینه فریاد کنم
در ماتم شهریار من میخواستم

*
باز خمه غم سرود خون می باید
تا در د فراق شهریارم گویم
بیت الحزنی ز غصه بنیاد کنم
فریاد کنم ، ناله کنم ، داد کنم

*
بونلارا علاوه اولراق ، شهریار سئون ائلیمیزین ذوقلوشا غیر لریندن
یعنه ماتم شعرلری آلدیق . صحیفه لریمیزده چاپ امکانی اولما دیغی
اؤچون تاء سفله بورا دا تقدیر له آدلار پینی چکمک له کفایت له نیریسک .
ها می سنین باشی صاغ اولسون :

خانم رفیعه الحسینی " دؤنیا " - آقای محمد خیری - آقای علی عالیفر
- آقای رحیم ضیایی فر - آقای امیر باخانی - آقای امیر حسین ریاحی
(فرشید) - آقای محمود نوبهاری ، مصطفی ترکی نژاد ایلدیریم

*

قربانعلی اجلی * شہریار ما * (واثق میانہ ای)
 =====

دردا گرفت زمانہ زما شہریار ما * آن گوہریگانہ پرافتخار ما
 آہستہ مرگ آمدوا زما ربود و برد * رفت از دیار ملک سخن شہریار ما
 گلزار شعر رنگ خزان یافت بعد از او * با فصل شعرا وست مگر نوبہار ما
 بر شاخسار گلشن دل لانه کردہ بود * رفت و شکست قامت وہم شاخسار ما
 گل از چمن چورفت امیددی بہ بار نیست * دیگر بشاخہ می نتوان دید بار ما
 پروردہ ام بہ مکتب استاد شہریار * آن شاعری کہ یار جہان بود و یار ما
 سرتاپای زندگیش درد و داغ بود * رفت و فزود داغ دل داغدار ما
 چون بلبل چمن دل وی بیقرار بود * شد بیقرار دل چو برفت از کنار ما
 او اعتبار شعر جہان بود و ملک عشق * برجستہ استاد در این روزگار ما
 بعد از تو شہریار چہ خاک کی بسر کنم * غمگین بشو کہ مردہ پرستی است کار ما
 بدرود شہریار غزل ساز شہر شعر

خا طره بین قالا نی بدرود ای بہ شعر و ادب افتخار ما

دیلیندہ یا زیلان اثرلر، گورہ ک " ہجا " قالبلریندہ یا زیلیندن .
 غروض " قالبیندہ تو رکجہ شعر یا زماق ، دیلمیزین اینجہ لیگیندن
 آزالدیئر و باعث اولور کی ایستہ - ایستہ مز ، فارس ، یا خود عرب
 سوزلورینی یئرلی - یئرسیز شعر لریمیزدہ ایئلہ دک .

بونلاردان باشقا ، من بوشعورہ ، فارس دیلی ایلہ تو رک دیلی
 آراسیندا پیوند و اورموشام کی بو، اوزودہ بیردرس اولابیلر .

□ آیریلماق واختی یا خینلاشدیغینا گورہ ، استاد دان ایستہ ییرم
 سفارش ، یا باشقا بیرتوصیہ سی اولسا ، بویورسون . اوندکییر :

"بوتون دوستلارا ، تانیشلارامنیم سلامیمی یئتیرین . دوکتور

ہیئتہ دہ دئیین کی بیوان اول آدین چکدیگیم شعری (آلنیمین یا زیمی)
 وارلیق مجلہ سیندہ چاپ ائلہ سین .

نہایت ، استاد شہریار لا وداع لشارکن ، آیریلماق ایستہ میردیم .
 کیم بیلیر، بلکہ دہ صون گوروشوموز اولدوغو اوچون بئلہ اولموشدوم .

✽ دو آینه ✽

با مرگ یک هنرمند در زمانه ما، چنان پهنه وجودش در جهان هنر خالی می‌گردد که انسان خود را در برابر خلاء هولناکی می‌یابد، چرا که این انسانهای یگانه و کیمیا در حکم شمعی هستند که خاموشیشان سبب ساز تاریکی خانه می‌شود.

باری، چه می‌توان کرد؟ مرگ قانون ناگزیر هر آن چیز است که به زندگی درآمده و این قاعده ایست بی‌استثنا. حتی اگر شاعری باشد و آن شاعر "شهریار" محزون و شوریده.

آری، "شهریار" نیز بدینسان آمد و گذشت و رفت. این مسافر حساس هشتاد و سه سال از پس پرده اشک جهان را نگریست. چنانکه خود جهانی گشت و از این جهان شعرها سرود و مارا وارث گنجینه‌ای کرد.

شهریار در دامنه کوه حیدر با با چشم به جهان گشود. می‌توان گفت که زاده شدنش ضرورتی بود از برای پاسخ گفتن به ملتی که دیری در آرزوی شعری بودند و او چنان در متن جامعه بود که این احتیاج معنوی مردم را حس کرده و منظومه "حیدر با یا سلام" را به زبان مادری خویش سرود. و این شاهکار را به مردمش تقدیم کرد. و مردم با ولعی که از سرچشمه نیاز دیرینشان آب می‌خورد. این شعر را بردند. و طولی نکشید که این شعر دست به دست و زبان به زبان گشت و از مرزها نیز گذشت.

"شاعر حیدر با" در این منظومه با کوه به راه را زونیا زمی نشیند و حرف‌های دلش را با او در میان می‌نهد چرا که "حیدر با" در این شعر بعنوان یک کدخدای دائمی دهکده استخدام می‌شود که همیشه مسلط بوده و چون چشم تاریخ شاهد وقایع و ضبط کننده اعمال مردم است و نیز می‌تواند ناله‌های شاعر را در آسمانها منعکس کرده و بگوش همه آفاق برساند " شاعر در این شعر به روزگار کودکیش بازمی‌گردد و از حیدر با جویای حال تک به تک انسانهایی می‌شود که سالها در کنارشان زندگی کرده و هر یادی یا دیدگری را سبب می‌شود و خاطره‌ها هجوم می‌آورند و یکی پس از دیگری می‌آیند و در برابر چشمهای شاعر صف می‌بندند و شعر، آینه تمام‌نمای زندگی می‌شود.

چنان که تصویر زندگی روستایی را با تمام آداب و رسوماتشان با سنن

و اعتقادات مذهبی‌شان و - به تماشا می‌نشینیم. لذت می‌بریم و در
خاطرات کودکی خویش فرو می‌فلتیم و در حسرت آن روزگار با شاعر
همداستان می‌شویم و با شاعر می‌گرییم .

"شهریار حیدر با با" این کوه عظیم را جاودانه ساخت و حیدر با با نیز
همچنین شاعرش را و به هیئت دو آینه در برابر هم ایستادند و این را زی
شده مرگ از برای این شاعر، آغاز جاودانگی گشت. و درون انسانها، بس
این جاودانگی. چرا که شعر شاعر با جان ما، با زندگی ما درآمیخته، یکی
شده و دیربست که کودکان ما با لالائی محزونش بخواب رفته‌اند و ما خود در
لحظه‌هایی که از دست - گیسو بریده دختر شوکران به تنگ آمده ایم بی آنکه
خود بدانیم این شعر چون رودی از نا کجا آباد درونمان سر بر آورد و آسوده
خاطرمان کرده است. و دلتنگی‌هایمان را با خود برده است .

افسوس که شاعری مرد. افسوس که شاعری رفت و ما را بجا نهاد در چشم
انتظاری سفر بی با ز گشت خویش. بی‌ایید می سکوت کنیم، تا به فقدان
وجودش رسیم. با خود بگوئیم، آه سرزمین من، چرا، کیسی سخنی، آوازی،
شعری دیگر از برایت نمی‌سراید؟

و صدائی در دور دستهای خیال میخواند :

حیدر با با یولوم سنن کج اولدی .

عمریم کئچدی گلنمه دیم گئج اولدی

هئج بیلنمه دیم گؤزه لرین نئج اولدی

بیلنمزدیم دونگه لر وار ، دونوم وار .

ایتگین لیک وار آیریلیق وار ، اولوم وار

﴿ شېرىارىن مزارى قارشىسىندا ﴾

غربتلىرى غملى - غملى گزنده * سرگردان تىك دالغالاردا اۆزه نده
حسرت ياسىن اينجى كىمى دۆزنده * قولاغىما چاتدى سۆزون شېرىار
آرزولادىم گۆروم اۆزون شېرىار
باش آچىلماز سىرى واردىر بوكارىن * ھربىرزادى حسرتدىر بو دىارىن
قىسمت ايمىش آنجا ق گۆروم مزارىن * اى تېرىزىن افتخارى شېرىار
شاعىرلىرىن شېرىارى شېرىار
مزار دىدىم ، بوسا دەبىر نشاندىر * سىنن عمرون ايللردىكىل ، زما ندىر
ھىچىدىكى ، داغلار بوتون دوما ندىر * ھىرقا رانلىق كىچىك نىن دە دانى وار
زما نىن كىنىن جانى وار
فارس شىرىنە ولدوز اولدون آى اولدون * اولوم بىلمىز حافظ لى اولدون
ملىتىوين حق سۆزونه ھاي اولدون * سىن گونش سىن ، گون ھىمىشە يانا جاق
ھىرا ئىل سىنى اۆزونونكو ساناجاق
آخىردا سىن سۆيىندىردىن آنانى * قىلم آلىب يازدىن "ھىدربابا" نى
اى دولاندى آى زما ندا ھىيانى * آدىن - سانىن كىرىدى اولدومىن
بو شىرتى سىنە وئىردى اۆز دىلىن
توركا ئىللىرىن بىر - بىرگىزىب دولاندىم * اونلار بىلە بىر دۇرولوب بۇلاندىم
سىرلىرىن ھىيول ايلە دىلنىدىم * آلمانا ، تاشكند ، باكى ، نىجىوان
قارسا ، رىزوم ، كىركوك ، ايزمىر ، چىن ، قازان
ھاردا توركا وار ھىدربابا اوردا وار * ظن ائتمە يىن بوگول تىكجە بوردا وار
ھاردا اى وار ، سۆگى دە وار ، نورد اوار * بىر آغ ساققال قوجا قىر قىزىر زما ن
گۆردوم اىخورا وشاقلارا اوجادان ؛
"من سىنن تىك داغا سالىدىم نىفسى * سىن دە قايتار گۆيلىرە سال بو سسى
بايقوشون دا دار اولماسىن قىفسى * بوردا بىر شىرداردا قالىن باغىرىر
مروتسىز انسانلارى چاغىرىر"
اولوم بىلمىز اۆرە كلرە نورسا چان * اۆز ائلىنن ، اۆز دىلىن دە سۆز آچان
انمز ، اوجسا اۆز پىرىن گر اوجان * سىن گىمىسەن ابدىت دۇنۇنۇ
گۆرمە مىسەن ھلە يۆزدن اۇنۇنۇ!

﴿ شہریا ریٹمیز گئندی ﴾

خزان یٹلی اسہرہک، خوش بہارِ یمیز گئندی
پوزولڈو باغیلہ باغبان و باریمیز گئندی
گورون آلیبدی ادب مولکونو نہ غصہ و غم
ویقارلی سوز قوشان اول باش ویقارِ یمیز گئندی
گونیول دولوب غمہ، گوز قانلی باش توکر، آغلار
قراری قالما ییب، الدن قرارِ یمیز گئندی
گونش تک آچدی یولون ائلرا ایچرہ هرگونولہ
او گئندی شعریدہ بیرشاہ دامارِ یمیز گئندی
اٹلین غمیلہ یانیب، اودلو شعرلر یازدی
ہمیشہ اولدو بیزیم داغدارِ یمیز گئندی
یانا - یانا دئیرہم ایندی گل ددہم قورقوت
هوکولده، آغلا، باش آچ، غمگسا ریٹمیز گئندی
نعیمی نین غمینہ دوزمہین نسیمی بابام
نعیمی دن دہ بویوک نامدارِ یمیز گئندی
غزللریلہ سالان یادلارا نیظامی لری
فضولی دن قالان اول یادگارِ یمیز گئندی
بئلہ خبر یئرینہ کاشکی اوز پایمدا منہ
دئییدیلر یوخ اولوب ہرنہ وارِ یمیز گئندی
بیزائیلہ سرخوش ایدیق شعری نین شرابیندان
یوخ ایدی هنج بئلہ بیرانتظارِ یمیز گئندی
سوزو قیزیلدی ویا "اینجی" بیلمہ دیم "صراف" (۱)
گل ایندی شعریدہ گور، باش عیارِ یمیز گئندی
چیخارتدی شعریمیزی گورکی عرش اعلا یہ
دئیم ادبہ بویوک اقتدارِ یمیز گئندی
اورہک یانیر، یاخیلیر گوز یاشیم آمان وئرمیر
او، دہرہ پیر اولان ایستکلی یارِ یمیز گئندی
باشین صاغ اولسون آ "حیدربابا" بالان صاریدان
نہجہ دئیم کی بیز یم شہریا ریٹمیز گئندی
گئیبدی قارا هامی یاسلیدیر، یانیر سا والان
آلیشدی ائل، غمیلہ، اختیارِ یمیز گئندی

۱۳۶۷/۶/۲۷ - تہران

(۱) صراف = حاج رضا صراف دیر.

شهریار اولمز

"حیدر بابا"، "شهریار" - ین اولومی
سولدور و بدور گلشنیمده گولومی
شب تاره دؤنده ریبیدی گونومی

او سالیبدی سنین آدین دیلله

او ثانیتدی سنی بوتون ائلله

بؤیوک اوستاد، اولو شاعر شهریار
آزراق گوروب اونون تایین روزگار
گؤوه نه جک اونا، بو ائل - بو دیار

"حیدر بابا" منظومه سین یاراتدی

تورک شعرینی باش ذیرویه اوجالتدی

او دئدی کی، "دوتیا یالان دونیادی"

او دئدی کی، "نوح دان قالان دونیادی"

شهریاری بیزدن آلان دونیادی

"حیدر بابا" دوردبیر یانین باغ اولسون

"شهریار" دان صورا باشین ساغ اولسون

"حیدر بابا"، "شهریار" ین اولمه ییب

خزان ووروب گلشنیمیز سولما ییب

اؤدلار یوردی بئله شاعر گورمه ییب

شعرلریلن اونی یادا سالارلار

گولون اییین گولاب دن آلارلار

شهریور آیی نین آخر گونلرینده خامنه ده ایدیدم . دوستلاردان

بیری "شهریار" - ین اولوم خبرینی وئردی . بیزدن - بیره آشاغیدا کی

سوزلر دیلیمه گلدی :

دئدی لر - "شهریار" اولدی . دئدیم : حاشا اولمز!

او، ادب مشعلی دیر ، بیر بئله مشعل سونمز .

﴿ شەریارین دالینجا ﴾

خبر آلدیغیمیزا گۆره شەریارین وفاتی مناسبتی ایله تورکیه ده و شمال آذربایجاندا مطبوعات و جمعی ارتباط واسطه لری خبری دۆرلـو مقاله و شعرله و خوجو و دینله پیجیلرینه بیلدیرمیشلر .
تورکیه ده چیخان روزنامهلردن بیئنی دوشونجه (آنقارا) بوخبری بو جمله ایله وئرمیشدیر :

" شەریار نجیب فاضل قیسا کوره گین وفاتیندان صونرا تورک عالمی نین ان بؤیوک شاعری ایدی ."

باکی دا چیخان صون " ادبیات و اینجه صنعت " روزنامه سی ادبیات صحیفه سینی شەریارا حصر ائتمیشدیر. اورادا از جمله بودقته دگر خبر ، نظر و شعرلری گۆرمک اولار :

" آذربایجان ادبیاتی سین گۆرکملی خادمی غزل شاعریمیز محمد حسین شەریارین وفاتی ایله علاقه دار جمهوریت یا زیچیلار اتفاقی نین " ناتوان " آدینا قلوبوندا ایلولون ۱۷- سینده گئچیریلن خاطیره توپلانسی سینا شاعیر و نثرلر ، عالی مکتبلر معلملری ، شهر اجتماعی نین نماینده لری ، شەریارین الهاملی ، مبارز شعرلری نین اولار جا پرستشکار- لاری توپلاشمیشدیلار . . ."

" . . . بیز آغیر بیر کوردن ، اوتایلی - بوتایلی ادبیاتی میـز اوچون غوض اولونماز بیر ایتگی دن سارسیلمیشیق . . . کلاسیک شعریمیز - ین گۆزه ل دوا مجیسی ، شاعرلر شەریاری معاصر ایران شعری نین حافظی سی (ایتیرمیشیک) "

" هر نه قده رکی یئر اوژونده انسان وار ، اونون معنوی دونیاسی وار نهجه کی حیدر بابا داغی وار شەریاردا معنا یا شایا جا قدیر ."

(بالاش آذرا و غلو)

" . . . بو ، ائله آغیر بیر خبر دیر کی ، یالنینز آذربایجانلیلارین دگیل ، یقین کی ، بوتون دونیادا بؤیوک سۆز ، اولمز شعرو صنعت عاشقلری نین قلبینی اوؤونماز کدرله ، غم غصه ایله دولدورموشدور ."

شەریار اطرافا ایشیق سپه لین ، حیاتی ایشیق لاندیران اؤز اولمز صنعتیله ، اؤز مستثنی معنا و گۆزه للیگی ایله پارلایان شعرلریله

چو خدان قارا اغلوم کا بوسونون آرخاسینی یثره وورموش، ایدی جیات قازانمیشدیر. او، دوغما خلقی نین، آرازین اوتاییندا، بو تاینیدا یاشایان میلیونلارلا باجی و قارداشلاری نین، مختلف اولکه لرده کی ساییز- حسابسیز پرستشکارلاری نین اوره گینده یاشاییر و یاشایاجاق.

" شهریار یارادیحیلیفی اغوز مضمونو، موضوع دایره سی نین گئیش لیگی، ژانر خصوصیت لری و بدیعی تاثیر اصوللاری نین رنگ لیگی ایله زنگین دیر. اونون قلمی هم بئویوک اجتماعی - فلسفی، اخلاقی مسالهلردن، همده شخصی حیاتی نین حادثهلریندن الهاملانیر، حیاتیین تضادلارینی، سئوینج و فاجعه لرینی، هم دراماتیزمین همده قومیک جهت لرینی عکس ائدیر. ماراقلی بوراسی دیرکی، او، چوخ زامان دراماتیک حادثه یه قومیک رنگده وئریر .

او، اغوز اثرلری ایله ابدیته قوشولموش، دیرلیگینده ایکن ابدی حیات قازانمیشدی. نظامی آدینا ادبیات اپنستی. توتونون ۱۹- ۲۰- نجی عصرلر جنوبی آذربایجان ادبیاتی شعبه سی بئویوک شاعرین آدینا ابدی خاطره قویماغی قرارا آلمیشدیر. بونون اوچون یاخین ایللرده فارسجا شعرلرینی دیلیمیزه ترجمه ائتدیره جک، اثرلری کلیاتینی دورد جلدده یاخشی علمی آپاراتلا چاپا حاضیرلایاجاق و نفیس حالدا اوخوجولارلا چا تدیرماغا چالیشا قادیر .

(میرزه ابراهیموف)

یئنه ده بیر کدرلی گون گلدی * ان عزیز نغمه کاریمیز کؤچدو
قالخدی "حیدر بابایلا" ذیروه لره * کؤچدو، عشق بهاریمیز کؤچدو
بو خبردن دینیر اورکده یارام * دردی داغ شهریاریمیز کؤچدو

(سلیمان رستم)

دئدی لر، شهریار کؤچدو دنیا دان * حالی یامان اولدو "حیدر بابا" نین
شاعره بیر حسرت دوشدو دنیا دان * اوستونو چن آلدی "حیدر بابا" نین
نه شعره سیغیشدی، نه سوزه حسرت * نه اونا گون وئردی، نه بیزه حسرت
اوقالدی تبریزده تبریزه حسرت * دینجلیگی داغیلدی "حیدر بابا" نین

(م . گلگون)

او، اوزون ایللرین محصولو اولان ایکی حصه دن عبارت "حیدر بابا - یا سلام" پوئماسینی دا یازدی. بو پوئما مبالغه سیز جنوبی آذر - بایجان شعری نین، بوتون تورک دیللی پوئزیا نین ان یوکسک ذیروه لره - یندن بیر، دؤورون شاه اثری دیر.

حیدر با با یا خطاب بیزیم اولو شاعر با بالاریمیزا - دده قورقودا ،
عاشق قربانی یه ، خسته قاسما ، توفار قانلی ، عاشیق علسگره خطاب دیر .
بیزیم مدرک ننه لریمیزه ، وفالی قیزلاریمیزا ، حیالی گلین لریمیزه ، مرد
اوغوللاریمیزا پوئتیک خطاب دیر . آذربایجان طبیعتینه ، انون اوچا
داغلارینا ، چوللرینه ، چایلارینا خطاب دیر .

الوداع ! ابدی آیریلیغین ، کونول داغلار ، شهریار !
آغلارام ایچین - ایچین ، باکی آغلار سنین چین ، تبریز آغلار ، شهریار !
داغلاری چوخ سئوردیم ، حیدر با با داغی تک ،
سنمیز لیک خفتیندن ، اثلین مصیبتیندن ، باشینا دومان آلا
اوچا داغلار ، شهریار !
بیز سنی لازمینجا ، عزیزله به بیلمه دیک ،
تورپاق اغز آنان کیمی ، سئور شاعر اوغلونو ، قرینه لر بویونجا
قورویار سینه سینده ، عزیز ساخلار ، شهریار !

(حکیمه بلوری)

اغلدو شهریاریم ، ائشیدسین اثلر * درین یا سا باتسین ، دایاز آغلا سین
قویسون تئلریندن غم شکسته سی * الیمده چال دیغیم بوساز آغلا سین

دوماننا بوروندو دومانلی داغلار * خزان یئلرینده چیرپیندی باغلار
گلستان یاش تئکر ، تبریزقان آغلار * تبریزه قوشولوب آراز آغلا سین

اوچدودردلی قارتال حیدر با بادان * روح قوی شاد اولسون ، قبری آبادان
بیرا وره ک آیریلدی اقلدن اوبادان * بوسوسقون اوره گیم بیر آراز آغلا سین

شرقی لر سؤیلرکن تیتره ک نوا دا * بیر طرلان قانادی سیندی ها.وا دا
چوبانلار نئی چالیب "شینگیل آوا دا" * هر با هار آغلا سین ، هر یاز آغلا سین

خبره بیر قارا قوش گلیر ایندی * گلیر شهریار سیز بوش گلیر ایندی
پا ییز دیر ، قارشیدان قیش گلیر ایندی * قبرینه توخونان آراز آغلا سین

یا بیل سین بو خبر میله ، موغانا * گولر شهه باتدی ، لاله لر قانا
تازه داغ چکیلدی آذربایجانا * مرنده قارا گئیسین ، سلما س آغلا سین

(مظفر شکر)

آذربایجان تورپاغي نین جنویونون و شمالی نین داهی شاعری،
 میلیونلارین اوره گینی فتح ائدن سوز اوستادی، عالمه سن سالان مشهور
 "حیدر بابا یاسلام" منظومه سی نین مؤلفی گوزلرینی حیاتا یومدو....
 من بیر نچه دفعه اوستاد شهریا رلا مکتوبلاشمیشام.....
 من بو سطرلری یازا - یازا دؤلؤخسوندوم، گوزلریمین یاشینی ساخلا
 - یا بیلمه دیم، مانکی اوز - اوزومه دئدیم نه اوچون منیم امکانیم
 یوخدورکی، تبریزه اوچوب شهریارین دفن مراسیمینده شخصاً اشتراک
 ائده بیلمه ییم؟.....

بیز محمد حسین شهریارین سوویت آذربایجانیندا کی پرستشکارلاری بو
 آخیر ایتگی مناسبتیله مرحوم شاعرین عاقله سینه قوهوملارینا، جنوبدا
 کی بوتون سویداشلاریمیزا درین حزنله باش ساغلیغی و ثریریک و سار -
 سیلماز اعتقادلا اینانیریق کی، اولمز شاعر جسماً بیزدن آیریلسا دا
 اونون زنگین ارثی و پارلاق سیماسی بیزیمله و بیزدن صونرا گلن نسل
 لرله گله جگه دؤغرؤ آددیملایا جاق، اونلارا دؤغرؤ یول گؤسته ره جکدیر.
 (عباس زامانوف)

نبی خزری :

شهریارین سسی

=====

خیالا " کهچسم ده اوزاق ائل لردن ،
 یاشاییر قلبیمده بیر نیسگیللی سر .
 او شاقدیم آتامی ایتیره نده من ،
 آتامین سسی ده بادیم گل میر .
 *
 دال دیم معنا سینا بوگون بیر سسین
 اقله بیل تاریخینا و زودا نیشدی .
 خاقانی ها رایلی دؤغما تبریزی -
 شهریارا و ره کلی سو زودا نیشدی .
 *
 دینله دیم بیرگو و روش ، وداع سسینی ،
 حکا و لدوسینمده عشقی ، سو زوده
 ائشیده بیلسه دیدیم آتاسسینی ،
 بئله دیله نردی آتام او زوده ...

" ۴ فوریه ۱۹۸۱ "

✽ اوستاد محمدحسین شهریار ✽ (۱)

اوستاد محمدحسین شهریار ۲۷ شهریور یعنی ۱۸ سپتامبر (ايلول) ۱۹۸۸ ده طهران دا مهر خسته‌خانه‌سینده اوزون سوره‌ن قلب و آغ جگر خسته‌لیگیندن صونرا وفات ائتمیشدیر. اوستاد خسته‌لیگی اوچون طهرانا نقل ائدیلمیش و اورادا تداوی ائدیلمکده ایدی.

اوستاد شهریار گنجلیگینده طب تحصیل ائلمیش فقط او زامان حکم سوره‌ن شرایطین اجباری ایله تحصیلینی ان صون مرحله‌سینده بوراخمیش شعرعالمینه دالمیشدیر. حیاتیندا ایلك مصرعینی تورکجه دئمه‌گینه رغما او گنجلیگینده یالنیز فارسجا شعر یازمیش و آرزو مدته ایران دا مشهور اولموش و فارس شعری نین ذیروه‌سینه چیخمیشدیر. بیرگون آناسی اونا دئمیش کی،: " اوغلو دئییر لر سن بؤیوک شاعر اولموسان اما من سنین دئدیگین شعرلری باشا دوشمورم. بس نییه منیم دیلمده دئمیر سن بیر آزدا منیم دیلمده شعر یاز کی من ده باشا دوشوم "

شهریار آناسی نین بو سؤزلریندن دوغولانیب و "حیدربابا" منظومه سین یازماغا باشلاپیر.

حیدربابا شهریارین آنایوردو اولان خشکنا بکندینده بیرداغ دیر. خشکنا تبریزین ۱۴ آغچلیغیندا اولان قره‌چمن قصبه‌سی نین بیر کندی دیر. اوستاد شهریار اوشاقلیق چاغینی اورادا گئچیرمیش صونرا تبریزه گلیب یئرلشمیشدیر.

حیدربابا منظومه‌سی آذربایجان دیلینده و هجا وزنیه یازیلیمیش دیر. بو منظومه‌ده شهریار حیدربابایا خطاباً اوشاقلیق خاطره‌لرینی ساده بیر دیلده لکن بدیعی بیر شکیلده شرح و ترییر و گؤزه‌ل تابلولار یازا دیر.

(۱) استانبول دا ملتر آراسی تورکوژی کنگره‌سی و اونومتعاقب آنکارادا تورک دیل قورومو اولوسلار آراسی کنگره‌لرینده اوستاد شهریارین اولومو مناسبتیه ایران نماینده‌سی و وارلیق درگی سی نین ناشری دوقتور جواد هیئتین ائله‌دیگی نطق لرین متنی .

حیدر بابا منظومه‌سی نشر ائدیلدیکدن صونرا آز مدتده خلق طرفیندن سئویله‌رک اوخونور. ازبرله‌نیر و شاعرلر طرفیندن اونا نظیره لر و جوابلار یازیلیر.

حیدر بابا آز مدتده سرحدلری آشیر و ایلک اؤنجه شمالی آذر – بايجان دا صونرا دا تورکیه‌ده و عراق دا یاییلیر و خصوصیلکه آذر – بايجاندا درین تاثیر بوراخیر. خلق حیدر بابانی اوره‌کدن گلن بیر ایستکله اوخویور، ازبرله‌نیر و آذربایجان شاعرلری اونا جوابلار و نظیره‌لر یازیرلار. بؤیوک معاصر شاعرلریمیز سهند، سلیمان رستم، محمد راحیم و دیگر شاعرلر شهریارا خطاباً گؤزه‌ل شعرلر یازیلار. حیدر بابا منظومه‌سی ایکی آذربایجان آراسیندا ادبی بیر کؤرپو یارادیر و شاعرلریمیز بیر – بیر لرینی گؤرمه‌میش بیر – بیرلرینه شعرلر یازیلار و بیر – بیرلرینه اولان سئوگی و حسرتلرینی بدیع بیر دیلله بیان ائدیبلر.

حیدر بابا منظومه‌سی ایران آذربایجان ادبیاتیندا بیر دؤنوم نقطه‌سی یارادیر و آذربایجان شعرینده یئنی بیر دؤور آچیر. شاعرلر آنا دیلینده شعر یازماغا هوسله‌نیرلر و حیدر بابا سبکینده منظومه لر یازیرلار. حیدر بابا شاعری شهریاردا بو منظومه‌نی نشر ائلدیکدن صونرا دونیادا مشهور اولور و چاغیمیزین ان پارلاق و عظمتلی شاعری اولور. او حیدر بابا دان صونرا آنا دیلینده شعر یازماغا ادامه وئریر و آزمان دا چوخ حقیقی شعرلر مجموعه‌سی یارادیر.

شهریار اساساً لیریک شاعر دیر و غزلده ایرانین معاصر حافظی صایپلیردی. او حقیقی هومانست و مسلمان بیر شاعر اولماقلا یاناشی خلقینه باغلی و وطن پرور بیر شاعر دی.

اونون اولومونه بو تون ایران خلق لری آغلامیشدیر. آذربایجان اعلینده اونون اولومو بؤیوک بیر ماتم یاراتمیشدیر. ایران دا اونون اولومو مناسبتیله ملی مقیاسدا عزا مراسملری توتولموش و شاعرین اؤز وصیتی و خلفین ایستگیله آنا یوردو تبریزه آپاریلیب اورادا دفن ائدیلمیشدیر.

شهریارین اولومو ایران و تورک ادبیاتلاریندا خصوصاً آذربایجان ادبیاتیندا بؤیوک بوشلوق بوراخمیش دیر. بو بوشلوغو یئنی یئتیشن استعدادلارین دولدورما سینی اوره‌کدن آرزویلا ییریق.

شهریار ادبیات تاریخیمیزده بؤیوک بیر آبیده کیمی قالاجاق و
هر زمان فضولی ، نسیمی ، واقفو دیگر بؤیوک شاعرلریمیز کیمی
اؤره گیمیزده ، دیلیمیزده و کتابلاریمیزدا یاشایا حاقدیر .

مکتوبلاردان :

حیدر با دونیا یالان دونیادی
سلیمانان ، نوحدان قالان دونیادی
اوغول دوغان درده سالان دونیادی
هر کیمسه یه هر نه وئریب آلبیدی
افلاطوندان بیر قوروا دقالیبیدی

"وارلیق" ژورنالی :

اوستاد شهریار

بۇن ۸۸/۹/۱۹

جۇرمتلی وطندا شلار !

❁ خلقیمیزین بؤیوک اولادی و خلق شاعری " اوستاد شهریار " ین اؤلوم
خبری آلماندا یاشیان آذربایجانلی لاری چوخ متأثر ائتمیشدیر .
بونا گؤره ده آلماندا و غربی برلین ده کی " آذربایجان کولتور
اوجاغی " بوبؤیوک ضایعه نی اوستادین عائله سی و دوستلاری باشدا
اولما قلابوتون آذربایجان خلقینه تسلیت دئییروا وزونتوسونوبیلدیریر .

آذربایجان کولتور اوجاغی
مدیره هیئتی

ایضاح :

عینی مضموندا مکتوبلار استاد شهریارین عائله سینده ، آذربایجان
رادیو-تلویزیونونا ، کیهان و اطلاعات و فروغ آزادی غزئت لرینه
ده گؤنده ریلیمیشدیر .

* پاس مجلسی *

مرحوم اوستاد شهریارین ماتمی اوچون اونلارجا مجلل و تقدیرزه لایق ترحیم مجلس لری تهراندا قورولموش، بو مجلس لرین ها میسیندان دگیل، یالنیز ایلک مجلسدن خبر عنوانیله یازماق ایسته دیک. تهران دا یاشایان و بوما تمدن کده رله نن تورکتر آراسیندا شهرین جنوبوندا "انصارالمهدی هیئتی" - نین اعضاسی، آقای پورعلی و آذربایجانلی مذهبی شاعرلر و نوحه خوانلاری ایله خزانه بخارائی محله سی نیسن دوردوینجی فلکه سینده امام حسین مسجیدنده اوستاد شهریارین وفاتسی مناسبتیله بیرپاس مجلسی قورموشلار. مجله میزین یا زیچیلارینندان ساوالان بو پاس مجلسینده شرکت ائتمیشدی. شاعرلر اوستاد شهریارین ماتمینده قوشدوقلاری مرثیه شعرلرینی صیرا ایله آقای جاهد، بختیار، طهوری، سرور، راد، شایان، بابائی، جعفری، عالیفر اوخودولار. صونرا ساوالان شهریارین نئجه ثمره لی حیاتی، شخصیتی و یازادیحیلیفی حاقدانیشیب و شعر اوخویاندان صونرا نوحه خوانلار خوش سسلریله چوخو شهریارین اؤز شعرلریندن اوخودولار. بومجلس ۶۷/۶/۳۱ ده جمعه آخشامی گنجه ساعت ۹ دان ۱۱-ه قده ر اعلان اولموشدو.

مجلس او قدر هیجانلی و صمیمی اولدوغوندان جمعه صبح ساعت ۲/۵ کیمی اوزاندی. ۵ ساعتدن صونرا آقای امیرافشاری نین دوغاسی ایله صونا چاتدی.

~~~~~

گزارشی از مجلس بزرگداشت ادبی استاد شهریار در انجمن

ادبی صائب

در مجلس یادبود وبزرگداشت استاد شهریار که از طرف انجمن ادبی صائب در منزل آقای محمد دیهیم دوست ادب پرور و همشهری شهریار برپا شد، جمعی از شعرا و اساتید ادب و دوستان و همشهریان شاعر فقید گردآمده و با خواندن اشعار شهریار و سرودها و سخنرانیهای خود از مقام شعرو ادب استاد فقید تجلیل نمودند.

در این مجلس آقایان دیهیم، دکتر جلیل تجلیل، دکتر حسن سجادی، مهندس صارمی، استاد اوستا، واحدی و فریدون صدیقی با بیانات خود از استاد فقید تجلیل و روح آن مرحوم را شاد نمودند.

✧ آنالار و شاعیرلر ✧

بوتون ائلیمیزین اوشاقلاری کیمی منیم ده یاشاییشیمیم داشی
شعرايله قويولدو. هله ديل آچما ميشدان آنام هر گنججه شیرین لایلالاری ایله
منیم باشیمی یاسدیغا قویاردی :

لای لای بئشیکیم لای لای ائویم ائشیکیم لای لای ...

دئمک بونلار ایلك شعر، ایلك موسیقی ایدی کی، منیم اوفاحیق
قولاقلاریمی اوخشاییردی. آزجا دیرجه لندن صونرا، آنام دادلی-دوزلو
سؤزلریله منی آتیپ-توتوب اوبنادیردی :

بئله سالاردا ن آي ننه ———— توک با حالاردا ن آي ننه

آیاق توتوب بیئرینه ده آتامین ناغیللاری منی پیری لر دونیا-
سینا قوناق آپاریردی، او افسانه لر اؤلکەسی ده، شعريله و گؤزه ل
سؤزلرله باشلانیب، ائلده توکنیردی :

— بیرى واریمیش، بیرى یوخموش، تاریردان باشقا کیمسه یوخموش،
بیر قاری واریدی بیر ساری اینهگی بىر گنجى وارايدى اوچ بالا-

سى ... یئدی، ایجدی، بیئرینه گئچدی، گؤیدن اوچ آلمادوشدو

بالا-بالا، آلتی-یئددی یاشیما دولدوم، بوتون یاشیتلاریم کیمی
قیروشمالر، دیری باش، زیلاف... آنام اوچون گاه شیرین، گاه آجی،
گاه قاباران دالاشان گاه دامیل، اوزو یولا، سویوشیرین

بوده ده، آنامین آقیشی، قارقیشی قوشمالار و تمثیل لرو آنالار
سؤزؤ دولویدو :

— یئره گنجه سن گده! توپراق سندن اوچا دورسون!

— سیچان اولما میش دا غارجیق دیبی دلیر!

— کوچوک ساخلا باشیوی گمیرسین!

— قازان وئر "نورحاهان" یئسین، دیندیرده ده یامان دئسین!

— سن آغا، من آغا، اینهک لری کیم ساغا؟

— "دهلی نظر" م بئله گزه رم! یئتنه یئتیر، یئتمه ینه بیرداش آتیر!

— دئدی: آدین نه دیر؟ دئدی: داش دمیر! دئدی سن ده یوموشانارسان!

— اوغلون اولدو آدین قوی "نظرعلی" خئیری ده اولماسا، نه زلی؟

– بالانين ديزينه باتان تىكان، آنانين گوزونه باتسين! ...

– و ...

مىن لرحه باياتى، مثللىر، حكمتلى سۆزلىر، سۆيلىملىر، آنامىن دانشيغىن داد – دوز ايله دولدورموشدو. حتى آنامىن تعبىرلىرى ده شاعرانه ايدى. گوزهل ايدى. مثلا: (قىتمىر آداما): اليندن دارى داممىر!، (اؤز عىبين اونودوب اؤزگه يه عىب توتانا): اؤز آلاغىن ائله مىر، (چئىرى آدامى توصيف ائتمىشده): گوزونون بىرى آلاما درىر، بىرى سبده سالىر، (ايشدن قىراغا قويولموش آداما): پالانى گونه قويولدو... و ...

آنامىن نه ساوادى وارايدى، نه مکتب گورموشدو، نه راديو، نه تيلويزيون، نه كتاب، نه دفتر! خىردا جا كندده جاماعات سوادسىز، اللر قاربار، آياق چارىقلى، پاپاق بىرتىق، دوشونجه لىر گۆده، فىكىر دايىره سى دارىسقال، آرزىلار ساده، اىستكلر كىچىك ... بئلىنچى بىر دورومدا، آنام درسىن اؤز ائلى نىن آغزىندان آلمىشدى. قارى نىلر – ين سۆزلىرىنن، عاشىقلارىن سازلارىنن آغ ساققاللارىن صحبتلىرىنن. من اوشاق اىكن آنامىن دئىشلىرىنن باشقا، ياشىل ياشما حللى داغلاردا مال يايان نۆرسه لىرىن اوخومالارىنن دا حظ آپا رىردىم. سىنه دن – سىنه يه گزه ن اصلى كرم، كور اوغلو، قاچاق نبى و ... ناغىل لارىن اونلاردان اؤرگندىم. هابئله اونلار اينىلده ين ماهنىلارنى: آياردى سئلر سارانى، نه باغ بىلدى نه ده باغمان، باش آلب گئدىرسن هايانا جئىران و ... بوماهنىلارنى يانيندا بعضى قىرىم – قىرتىق مصراعلار حيدر بابادان ...

حيدر بابانى ايلك دؤنه تبرىزده دىنله دىم. دوققوز ياشىمدا اىكن تبرىزىن سامان ميدانىندا ... اورادا بىر كندلىمىزىن بىچاقچى توكانى وارىدى. ايلمك بىچاغى، قايجى چكىردى ... اونون توكانىندا بىر قوجا شاعرىن سىن تئپىدن آلدىم:

– حيدر بابا دوتيا يالان دوتيا دىر ... بايرامىدى گئجه قوشوا و خوردو ... شاعرىن اورهك سۆزلىرى، آنامىن ناغىللارنى كىمى منى خياللار دوتياسىنا آيارىردى، بىر ايل ايدى كندىمىزدن آپرىلمىشدىم، مال يايديغىم، آت گزدىرديگىم، ول سوردوگوم، بىلدىرچىن قووالادىغىم گونلر، "بىر سىنما فىلمى تك گوزومون اؤنوندن سوووشاركن اؤزومده سئير ائله يىردىم" من شاعرى تانىمىردىم، دگرلى سس، آلولو نفس،

اودلو سۆزلر، یییه سی کیب دیر؟ هارالی دیر؟ نه چی دیر؟ بیلمیردیم...
آما، اونون سۆزلری آنامین سۆزلری ایدی .

آداملار، تیپلر، صحنه لر، حادثه لر، دوشونجه لر، ا ردم لر... ها میسی
من گوردوکلریم ایدی . شاعرین دئدیگی میرمصطفی بابا سی منیم " گابلا
میرستار" بابام، اونون عمه جانی منیم خالام... بس او بیزیم کندلیمیز
دگیلسه حتما منیم کیمی بیر "افسانه لی افسونلو" کنده بئوموش،
سۆزسوز حیدربابانی قوشانی دا منیم آنام کیمی ،بیر فئیله سوف ،بیر
ناغیل دا غارچینی ، سۆز اوستاسی آناه بسله میش ،بیر میر مصطفی
کیمی حکمتلی آتا بئهرمیش ،بیر شیرین دپلی ائل ،بیر گوجلواردم ،
بیر قدرتلی فرهنگ بارا گتیرمیش ، یوخسا بیر مدرسه ده تورکی اوخو-
ما میش ، بیر دیلی قاداقلانمیش ،بیر وارپ- پوخو آیاقلانمیش انسان
نهجه بئله اودلو مصراعلار قوشا بیلر؟!

من ازله بئله دوشوندوم کی، حیدربابا بیر کیشی آدی دیر .
دوغرودان دا شاعر حیدربابایلا او یله دانیشیردی کی دئییه سن بیرجانلی
روحلو انسانا دردلرین ساناییر... بودا گئنه ائلیمیزین فرهنگینه
باغلیدیر ،بیزیم ائل طبیعت سئوه ر ائلیدیر .اونون گوزونده طبیعت
بیر کور دوشمان یوخ ،بیر احساسی ،عاطفه لی ، محبتلی ، ایستکلی آنا دیر .
بلکده یوردوموزون ها و اسی گۆزه ل، بولاقلاری سرین ، چیچکلی عطیرلی
چمنلری یاشیل ، داغلاری اوتلاق ، طبیعتی برکتلی اولدوغو اوچون خلق
ایله طبیعت آراسیندا بئلنچی بیرالعت ، دوستلوق توره نمیش . بئله دیر
کی ، آنامین ناغیلیندا آی - گون ایکی آداخلی وهران خسته سی دیرلر
کی، قیامت گونو قووشا جاقلار ، ها بئله بیزیم کنده " کئلده دیر -
بئله دیر" داغلاری افسانده ایکی قارداشلار دیلار . نهجه کی کلثیپره
یاخین "ایل یوردو" ندا کی و قارا داغدا "جوشون - علیار" کئوشنینه
کی ایکی یاناش داغلارین آدی " قوشا قارداشلار" دیر... ائله بونا
گوره ، هر داغین باشیندا بیر " اوجاق " بیر " پیر" بیر اولیاء اره نین
یا تاغی ، آیاغی نین ایزی وار . ایندی اورادا چیراق قویولور ، نذیر
دئیلیر... بس شاعرین حیدربابا بیر دیری انسان کیمی دردل ائتمه -
سی یئرسیز دگیلمیش ..

حیدربابا منده درین تأثیر باغیشلادی ، او گوندن حیدربابا قوشا
- نینی گورمک منیم آرزیم اولدو . اما بو گوروش چوخ یوبانندی ، هر دن

آغیزلاردان ، درگی لردن بیرزادلار شهریارین حقینده قولاغیما دگیردی .
 آما بونلار منه قانیق وئرمیردی یا نقیممی سوندورموردی من ایسته ییر
 - دیم حیدربانی قوشانی قوجا قلیام ، باغیریماسام اودلو نفسی
 یا ناقلا ریمی ایستیده آنجاق بو آرزوی صون ایللر یئرین آلدی :
 اینیش ایل تبریزین دانشگاهیندا " آذری تورکجه سی نین آراشدیرما
 سیمیناری " قورولدو . تصادف اوزره من ده تبریزده ایدیم . پاییزلاشان
 بیر گونشلی گونده تبریزین هتل لری نین بیریندن نیسگیلر شاعری -
 نین ائوینه ساری یوللانیدیق " مقصودیه " محله سی نین بیر دؤنگه -
 یوروقلو کوچه سینده شاعرین ائوگین تاپیدیق ، ایکی اوتاقلی خئیردا -
 جیق ائوین قاپ - باحاسیندان پوزغونلوق یاغیردی ، اتی - یاغسی
 سوزولموش بئلی بؤکوک بیر قوجا قاپینی آچدی . دئمهللی بو " همتی اوجا
 دامی آلچاق " شاعر اؤزو ایدی . قوجا شاعریمیزله قوجا قلاشیدیق اؤپوش -
 دوق . داراش اوطاق جیغازیندا پروانه لر کیمی او اریمیش شمعی
 قومارالادیق . اوطاق کی نه دئمک ! بیر حصیردی بیر معدنصیر ! دؤشنه ک -
 لر رنگی قاچمیش بوزارمیش داریخدیران ! حتی گچ سوواقلی دیوار
 دا . توتغون هیسلی ! قوجا شاعر ، یان - یغوره سی داغینیق کاغاذلار ،
 کهنه دیوانلار ، ال یازیلاری و . . . بو اوفاجیق پوزغون ائوده یالقیز
 یاشار ، خاتین اؤلوب ، قیزلار کؤچوب ، باغ صولوب ، بوستان پوزولوب
 تاغ تالانیب ، غریب قوجا ، اؤزو دئمیش " یاییزلامیش بیر زمی کس ،
 وریانین دؤنرکه دؤنده ریر " ! بیردن شاعرین " غم باسدی قلیانیمی " و
 باشقا یالقیزلیق گونلرینده قوشدوغوشعرلر یادیما دوشدو ، قبول ائتدیم
 یئری وار او ایچهریسی نین هارایین حاقلا سین کی ، " سن قبیرده . خورتلا
 - میسان عمی ! " . . . ائوینجن ! ایران ادبیاتی نین لنگری ، تورک
 دونیاسی نین بؤیوک شاعری بئله یالقیز؟ بئله یوخسول ، بئله غریب !
 بئله نیسگیللی ؟ بوتون ائوی نین سورساتین ساتاسان بیریاخشی
 گبه پولو چیخارتماز ! . . . بیردن ماراغالی کریمی نین شعری یادیما
 دوشور " قافیه قازانماقدا ساتدیم قازانیمی ! . . . "

شاعرین آلنی نین هر بیر قیریشی بیرکروان خاطره ایزی دیر . من
 هویوق قالیب ، هوروت - هوروت با خارکن اونون توک با سمیش پاییزلا -
 میش سیماسی بیرکاس ، سینیق آینا کیمی منی فکره جومدورور ، گئچمیشلره
 چکیردی . بؤیوک " صابر " ین سیماسین ، بو کاس آینادا گورورم . . . اونون

فلاکتلی عُمر سورمه سی ، یالقیزلیغی ، صابون قازانی نین دیبینده جان
قویوب "الیم خمیر قارنیم آج " یا شایشی ، اپگنه ایله گور ائشمه سی ،
عُمر ونون صون چاغلاریندا . " عارضی درد لر الیندن " جیگری شیشیب بوش
اٹوده بیر بؤلوک آج قیزعیالی آرا یورغان دوشگه دوشوب اؤلومدن
نجات اومماسی ،

ایستهرم اؤلمه کی لیک قاچیر مندن اجل

گؤرنه بدبختم اجلدن ده گرهک ناز چکم

دئمه سی و... یادیما دوشور ، جبره ، یازییا اینامیم اولمادان اختیار
سیز اؤز - اؤزومه دئدیم : یوخسا یازی بئله دی ، حقیقت اهلی باشی
بلالی اولور ؟! ... بیردن شاعرین جانا سینار سسی منی " اویا قلیق
اویغوسو " ندان اویاتدی : او شاعر محزون اوچون یازدیغی گؤده رک شعر
بین او خودی :

محزون گؤزه لرین بیرسی ایدی ...

گؤرورم شاعر اؤزو " سهند " ین حقینده دئیهن کیمی " قاتیر بیر - بیره
پوسته نی گولو قندی ... سان کی اولدوزلار الندی ، یاشاسین شاعر
افندی ! " سؤز اینجی لری شاباش اولور ، دوداقلار رضایت ، آلقیشلا
گؤللنیر ... دئمک بو اوچغون اٹوده بیر بؤیوک خزینه یاتیب ! ائله
ندنسه قایدا بئله دیرکی ، خزینه خرابه لر بو حاغیندا تاپیلیر !

تهران دان اوستادا بیرنئچه قوناق گلیب ، غزلین ایلك بیتین
اوخویاندا فارس قوناق اؤزون ساخلیا نما ییب آغلا ییر ، اوستادین اولو
نفسی اونون عصب داملارینا کوز قالاییب اودا چکیر ... صوندا اوستاد
دورور قوناقلاری یولا سالیر بیزه دئییر " هله اگلهشین بیر اؤز به
اؤزوموز اولاق ! " ... گؤروشوموز بیر ساعات قدری ده اوزانیر ، صونرا
دوروب ایکینجی گؤروش اومودویلا آیرلیبان یالقیز شاعری غم با سمیش
پوزغون ائوجیگینده یالقیز بورا خیب چیخیریق ...

یول اوزونو ، من هر نهدن چوخ اوستادین تاپشیریقلارینا فیکیرله -

شیرم :

" بیزیم " فضولی " دن بؤیوک شاعریمیز یوخ . فضولی نی چوخ اوخویون
(من گؤزله یپردیم اوستاد بؤیوک عارف ، قدرتلی شاعریمیز رحمتلیک
اوشتوبونلو " نباتی " دن ده آد آپارا ، منجه نباتی ، فضولی دن قالیحی
دگیل)

– درس کتابی، یازی قایداسی حاضیرلایین، بیزیم خازن کیمی بوغی—وک
شاعرلریمیز واریمیشکی شعرلری یازییا گچمه دن مجهول قالیبیلار .
– هر نه دن قاباق اسلامدان پاپیشین، اسلام اولسا عدالت اولور، عدالت
اولسا هر نه اوز یئرین آلیر .

– چالیشین جاماعاتین دیلینده یازین، خلقین دیلینده یازماساز
خلقین اوره گینه یول تاپانماسیز .

من اوستادین بو صون ملاحظه سینه آرتیق دقت و ثردیم، دوغرو دانداندا
یازیچی ایله خلق آراسیندا اوچوروم گره کمز. بوگون ادبی یازارکن
گرهک خلقین دیلینده یازاق. عحیبه دیر! تورک دیلینده بو قدهر "سا واش"
اوچون "چیرپیشما، چارپیشما، ووروشما، توقوشما، چاقیشما، دالاشما،
آتیشما، توتوشما، سوزلشمه، گئدیشمه، دارتیشما، دغدیشمه، بوغوشما،
دؤیوشمه و... " کیمی سوز اولارکن بیر عده ایکی آیاغین دیره ییب
بیر باشماغا " حرب، محاربه و... " کیمی کلمه لردن فایدالانیب
سوز دیلنچی سی اولور. من بیلیمیرم، دیلیمیزده "دول، صوی" کیمی
سوزلر اولار. اولار "عرق" (IRK) یازماق نه یه گرهک؟! "آرخاین"
اولماق، "امین" اولماق دان نه سی قولایدیر؟!... بوگون "آری دیل—
دورودیل" دئییب گرهک آتالار، آنالار میزین دیلین هر نه دن عزیز—
توتماق آغیرلاماق، سوزلر، سؤیلملر، دغیشلر، جمله قورشوغو و... اثلین
دیلینه یاخین اولمالی گرهک .

شهریار کیمین شهریار ی دیر؟ حیدربابا کیمین حیدربابا سی دیر؟
رخشنده لرین، میرمصطفی لرین، خان ننه لرین ملک نیا زلارین! مدرسه ده
کتاب دفترده تورکو اوخومویان شهریار، درسین کیمدن آلیب؟ اثلیندن
آناسیندان، او، آناسیندان سوز آچارکن بیر یثتیم او شاق کیمی گوز—
لری دولوردو:

– آنام، یازیق آنام! حیف اولدو! آنام دریایدی، من باشی داشلی!
نهجه شعرلرین ناغیللارین یاخشی یادیمدا ساخلامادیم؟ باخ او بئدوو
آتلا اوچون نه گوزه ل شعری وارایدی:
بئدوو ساخلا ییب، بئدوو بسله یین لر!
بئدوودا صیفت نهجه گرهک!....

بس حیدربابا، شهریارین اثری یوخ آناسی نین، اثل او باسی نین
کتابی دیر. شهریار کؤچوب اللّه اونا رحمت ائله سین قبری نور ایله

دولسون ، جدی حضرت رسول (ص) ایله محشور اولسون ! آما شهریارین
 اٹلی دورور شهریارلار یاراتماق اوچون شهریار " علی اوغلو رستم"
 اوچون دشمنیش " اوموت کورپوسو" ن ائل ایله اوز آرامیزدا سالاق ؛
 ظیلیسم چای - دره لردن نه قوجاق سالمیشدین
 بئر اوموت کورپوسو تاپول سالا کروان رستم !
 شهریار اوزوده بو کورپونو سالماق فکرینده ایدی . رضوان الله علیه

آزاده خانم خُشکنا بی :

مرحوما وستاد شهریارین باجیسی

حیدر با با شاعیری

حیدر با با اوغلون گئتدی ، داگلمز
 داها بیرده منله دانیشیب گولمز
 شعرلریندن روحلار پروا زاگلمز
 یومولدوا و غملی باخان گو زلری
 قورتولدوا و شیرین - شیرین سو زلری

گو زیا شی سئل کیمی گو زوندن آخماز
 گو نلومه اؤد ووروب ، یان دیریب ، یاخماز
 او محزون باخیشینیا دشمدان چیخماز
 او ره کینده بیرگیزی اؤد واریدی
 همان اؤده ان عزیز حانین ارییدی .

اواشله داغ دیرکی یاراسی بیتمز
 چکر محبتی اوره کدن گتمز
 مین اوغولان هئج نه ده اونا یتمز
 حیدر با با ، بودردی کیمه دتمک
 اوزون ایلر گرک دردوغم یتمک .

آذربايجانين بئويوك شاعري جناب پروفيسور بيگدلي مندن ايسته ييب لر: او ايل لركي، اليمدن گفدن قارداش اوستاد شهريا رايلىن ذيريليك ائيله رديم هر نه ياديمدا قالب يازام. شايد كي، ادب سئوهن لـره خوش گله. اوميديم وار گئچهن لري ياديمدا سالما قيلن بو ايشي گوره بيلم كي، اوز درديمه ده بير تسكين اولو.

* متن *

شايد هامى بيليرلر كي، اوستاد جوانليقدا دوكتور اولماقدان اؤتور تهرانا گليب و اوزون ايللر خانواده كانونينه قايتمايب و تهراندا قالب .
صونرالار كي، بيز هاميميز تهرانا گليب و بير يئره ييغيشديق من كي اوستاد ديدئيهن كيمين مختصر شعرين شهدين دادميشديم متوجه اولدوم كي، بئله بير معلمه ياخين اولماق و اونون محضريندن فيض گؤتورمك نه قدر منه غنيمت ايميش كي، كئچن ايللرده اوندان محروم اولموشام بونا گوره گئجه لر هروقت قوناقلاري گئديب و اوطاغى خلوت اولاردى اوزومى يئتيره رديم و شعر و ادبين آچيق سفره سي نين باشيندا اؤتور اريديم .
چوخ وقت آقاميزدا اوشاقلار ياتاندان صونرا بومحفلده شركت ائله ردى . اونون صفاسيندن و انسانليغيندان اوز حقيمه . كي، كيچيك با جي سـيديم و منه اوشاغى گوزينده باخاردى هر نه يازسام آزيازميشام .
افسوس كي، ائوده مريضيم وار و وقتيم چوخ آزدور . بير نمونه اونون انسانليغيندان يازوب بقيه سين گلن شماره لره قويا جاغام .
اوستاد بئويوك مقاملى آداملاردان اغلب گيزله نهردى . اما اگر سائل قاپي يا گئئيدى اوزى قاچيب محبت ايلن پول وئره ردى و دئيه ردى هروقت بورا يولون دؤشدى منه بير باش وور يعنى پول آل . آنا مـيز شوخلوقجا بو پوللارين آدين مستمري قويموشدى . سـلردى شهريار : دزويش عباس گليب مستمري سين آلا .

دده نين ارثيه سيندن گوز اؤرتمك و قالانلارا باغيشلاماق و اولـن قارداشين دؤرد اوشاغين دده كيمين بئويوتمك و آخرده ده اولارا بير ائو باغيشلاماق او حالدا كي ، اوزونون ائوى يوخ ايدى و صونـرا تبريزده دوستلارين همتيله بانكدان بورج ائله ييب بير كيچيك ائـو آلماق اونون كيچيك ايشلريندن ايدى كي، اوميديم وار صونـرالاردا يازيم . تبريزده ائوين عوض ائله ميشدى بيرگون گئتديم قاپونـى ايتيرديم . بقالدا ن صورو شدم نشان وئردى . صورو شدم يقين بيليسن .
بير ملامت ايلن منه باخدى دئدى : " خانم ، شهريار بيردانا دى "

در انظار نورحشم عزیزم اشاراده حفظه اله تعالی

سۆیلده گۆروم، هاچانا تک، یانا جان
انتظاردا، گونیمبیری، ساج
بئله گل - گئت، که سیرماندان صورا
بیر بیرسی، گۆره بیلسک، تانیاخ

نبریز ۶۴/۵/۲۴ سید محمد حسین شهریار

مقبره الشعراءدا کیملریا تیر؟

سه شه گۆنو، شهر یورس ۲۹- وندا

شهریار بن عزیز و شریف بیکری سرخاب مقبره الشعراء سیدا تور باغدا
پشیرلیدی، تبریز ابدی اولاراق، او ز عزیز سو بوک شاعیرا و غلونو
فونو اآدی. شهریاردا گئدیپ، بو بوک سلف لری: قطران تبریزی
خاقانی شروانی، فلکی شروانی، همام تبریزی، شمس تبریزی،
ظهیر فاریابی، اسوری، شمس الدین سبحاسی، شاه یورین محمد،
اوحدالدین، امیر طوسی، شکب تبریزی، نامی شرازی* و باشقا لاری
ایله هم آغوش اولدو، اونلار لایان - یانا یانسیب، اندیته قووشدو. سرخابین
عریز فونافلاری سین سیری ده آرتدی.

(* مقبره الشعراء دا دفن اولار ساعیرلریس آدلارینی آقای دیهیم
لطف اندیلر). پروف سورغ. بیگدلی نین گزاشیندن

*

✽ حیدر بابا یا لقیز قالدی ✽

آذربایجان ادبیاتیندا ایکی، حتی اوچ دیلده یا زیب یارادان شاعر لر آز اولما میشدیر. سو دا اونلارین داها گئنیش افق لر فتح ائتمه سی، تاثیر چه وره سینه داها آرتیق وسعت و ثمره سی طلبی و آرزو سونندان ایره لی گلمیشدیر. شهریار دا، نسیمی، فضولی، صائب، نباتی کیمی سلف لری نین عنعنه سینی لیلقتله دوام ائتدیردی. فارسجا و تورکجه گوزهل سؤز اینجی لری یار اتدی، ایرانین ایکی بؤیوک خلقی نین سا رسیلماز محبتینی قازاندی. یارادیجیلیغا فارس دیلینده باشلادی، توکنمز استعدادی و یورولماز سعی ایله ذیرویه یوکسلدی، آنا دیلیینده اوللر بیر- ایکی شعر یا زمیشدیسا دا، بیر نوع تفنن و هوس اوزوندن ایدی، فقط "حیدر بابا یا سلام" منظومه سی معجزه اولدی. بو اثر شمس قیس رازی نین افاده سیله دئمیش اولساق، "خوش طالع ایله دوغولدی" بو ادبی حادثه دن ایلر اؤتوب کئچندن صونرا شهریار آنا دیلیینده اونلارلا اثر یازدی، آنجاق گینه ده باخیب گوردو کی، هئج بیر "حیدر- بابا یا سلام" بویونا کلیب چاتمادی. احتمال کی، شاعر آشاغیدا کئی مصراعلاری یا زما قلا بو حقیقتی اعتراف ائتمه لی اولدی :

باخ کی، "حیدر بابا" افسانه تک اولموش بیر قاف
من کیچیک بیر داغی سرمنزل عنقا ائله دیم

دوغرودان دا "حیدر بابا" داغی بو اثرده افسانه وی بیرداغا چئوریلدی
اؤز شاعر اوغلونو قوینونا آلیب باشینی "سرمنزل عنقایه" او جالتدی.
بو معجزه یه اوخشار اثر ائله بیر زمان و شرایطده یاراندی کی،
طاغوتی قانونلار بؤیوک بیر خلقین دیلینه قیفیل وورموش، تورک دیلینده
یا زما ق یا ساق ائدیلیب، باغیشلانماز جرم ساییلیردی. ایران خلقلری
آراسیندا نفاق سالانلاردا بو ظلمی "وحدت ملی" اؤرتوگو آلتیندا
گیزلتمک و اونو بیر نوع توجیه ائتمگه چالیشیردیلار... بئله بیر اولوم
سکوتینی شهریارین "حیدر بابا یا سلام"ی سیندیردی. بو، حیدر بابا نین
سیما سیندا قولی زنجیرلی وطنه و ثریلن سلام ایدی، قارارلیقلاری یاران
سحرین مؤده سینی و ثرن سلام ایدی. بو سلاما هر طرفدن علیک السلام
سی او جالدی .

شهریار آذربایجان و آذربایجانلی اوچون "حیدر بابا یا سلام" شاعری دیر. هله اوتوز ایل بوندان اول شهریار و اونون "حیدر بابا یا سلام" منظومه سی حقیقته درج ائتدیردیگیمیز بیر مقاله ده بواثرین معاصر آذربایجان شعرینده مهم یثرتوتدوغونو، علامتدار ادبی حادثه اولدوغونو قید ائدیبا ادبیاتیمیزدا یثنی بیر مرحله نین باشلانما سینی خبیر و فرمیشدیک. ایندی معین زمان گئچدیکن صونرا یثله پیرا دعا نین ثبوتونا هئج بیر احتیاج دو یولمور. شاعرین یارادیجیلیغی و شخصیتی حقیقته یالنیز اوز وطنینده دگیل، بیرسیرا خارجی اولکهلرده مقاله لر تدقیقاتلار و مونوگرافیلر یازیلیمیشدیر. بونلارین هر بیر یسینده شاعرین صنعتکارلیغی، اورژینال استعدادی یوکسک قیمتلندیریلمیش، "حیدر بابا یا سلام" اوزه رینده خصوصی بحثلر دوام ائتمیش، اونون سرعتله یاییلماسی، عموم خلق محبتی قازانماسی سرلری نین آچیلما سینا سعی گؤسته ریلیمیشدیر. بیزجه "حیدر بابا یا سلام" اثری نین ائله جه ده شهریارین همومیتله یارادیجیلیغی نین گوجو اونون خلقی لیگینده و اینا میندا دیر. اونون انسان پرورلیگی، عموم بشری آمالی دا ایمانیندان و خلقی لیگیندن دوغور، شهریار سؤزون حقیقی معنا سیندا هر شئی آتیبا اوز خلقینی توتدی، اونونلا چیگین - چیگینه دایانندی، اونون کیمی محرومیت چکدی، اونونلا بیرلیکده کدرله نندی، بیرلیکده سئویندی، خلقین دیلینده اولوب دوداغینا گتیره بیلمه دیگی آرزولاری، نیسگیللیری غضبلی تام جسارتله، مثلسیز اینام و قطعیتله ترنم ائتدی. بو جهتدن ده شهریارین آنادیلی ادبیاتیمیزدا خدمتی اونودولما زدیمر. تصادفی دگیل کی، شاعرین اوزو حیاتی نین صون ایللرینده یازدیغی شعرلری نین بیرینده بوسا حه ده کی چالیشمالارینا بیرنوع یگون وورموش:

تورکی بیر چشمه ایسه، من اونو دریا ائله دیم
 بیر صویوق معرکه نی محشر کبرا ائله دیم
 وار اومیدیم کی، بو دریا هله اوقیانوس اول
 اونا ضامن، بو زمینه کی مهیا ائله دیم

 البته، بومصراعلار آنجاق شاعرین یوردوندا کی تورکی یه عاید ائدیله بیلر، یوخسا، تورکی بیر چشمه اولسایدی، یوز میلیونلارین عطشینی اصلا رفع ائده بیلمزدی، فقط زوراکیلیق، ظلم، حقسیزلیک، تحقیر اوقیانوسی دریا، دریانی چشمه ائده بیلر و ائتمیشدیر.

شہریار اوز مشہور منظومہ سیندہ ایتگیتدہ بویا۔ باشا چاتدیغی
داغدان آیریلار کن دئمیشدی :

حیدر بابا ، ستین کونلون شاد اولسون
دونیا وارکن آغزین دولو داد اولسون
ستدن کچن تانیش اولسون ، یاد اولسون
دئینہ منیم شاعر اوغلو شہریار
بیر عمزدور غم اوستونہ غم قالار
حیدر بابا داغی نا شاعر اوغلوونون قارا خبری چاتدیقدہ مانکی
اونون سسینی اوزونہ قایتاردی :

بیر اوشاقلیقدا خوش اولدوم ، او دا یئر۔ گوی قا چاراق
قوش کیمی داغلار اوچوب ، یئل کیمی باغلار کچدی ...
اورہ کیمدن خبر آلسان : " نچہ کچدی عمرون ؟ "
گوز یاشیملا یازاجاق : " من گونوم آغلار کچدی "

خاطره ین قانی

حاققیندا معلومات ایستہ بیر . بیلدیگیم قدر دئییرم . سوزومون
داوامیندا شہریار دانیشیر :

" بیز ، اوتایلی ۔ بوتایلی دوغما قارداشیق ، قان قارداشیق .
آنجا ق سیاستین کشیف الوری بیزی بیر ۔ بیوریمیزدن آئیویب ، قارداشی
قارداشا حسرت قویوبدور ."

□ مطبوعات ساحہ سیندہ دانیشاندا ، اوستاد شہریار ، بیرنچہ
غزشت ودرکی دن آد کتیریر . " وارلیق " مجلہ سینہ دہ اشارہ ائدیر .
اؤنون ناشری " دوکتور جوادھیئت " ۔ منتدارلیغینی بیلدیریب ،
دوکتور حمید نطقی ، ایله " پروفیسور غلامحسین بیگدلی ، ۔ یسہ
سلامینی چاتدیرماغی خواہش ائدیر .

□ " النمیمین یازیسی " ادلی بیر شعرینہ اشارہ ائدیپ ، بئلہ دئییر :

" مۇن واختلار ، النمیمین یازیسی ادلی بیر شعریا زمیشام .

بوشعر ، دئمک اولار کی اوزیئریندہ بیوردوس کیمی دیر . من ، بوشعر ۔

لہ بیلدیرمک ایستہ میشم کی تووک دیلی " ہجا " دیلی دیر . تووک

قالانی ۹۱ ۔ نجی صفحہ دہ

✽ شهریارا سلام ✽

ایرانین حدودلاری اؤته سینده شهریارین شهرتینه شاهد اونون شخصیتی حقینده اورتایا آتیلان فیکیرلردن اؤرنک اولراق شهریارین "سچیلیمیش اثرلری" نین چاپ اولدوغو زمان یا زیلمیش بیر تنقیددن پارچالار آلیریق . مقاله یازجی محمد عارف - یین "صنعتکار قوجالماز" آدلی و ۱۹۸۵ ده باکی دا چاپ اولموش کتایپندان ، آقای جلال محمدی "گلچین" طرفیندن یا زیمیزا کوچورو - لوب و دفتریمیزه چا تدریلیمیشدیر . مقاله نین یا زیلمیش اولدوغو تاریخ ۱۹۶۶ ایلیدیر . "سچیلیمیش اثرلر" ده بیر شعر دقتی داها چوخ جلب ائدیر . بو ، شهریارین آنا دیلینده یازدیغی "حیدربا بایا سلام!" پوئماسی دیر . بو پوئما ایلک دفعه ۱۹۵۳ - نجی ایله ندر ائدیلمیش و جنوبی آذربایجان دا بؤیوک بیر حادثه یه چئویریلیمیشدی . اثر شمالی آذربایجاندا ، ایراندا و تورکیه ده دفعه لرله ندر ائدیلمیشدیر . شهریار بو اثری ایله سانکی اوره کلری دیله گتیرمیش ، بیر چوخ ادبیات ماراقلی سی نین ، ضیالیلارین چوخدان دشمنک ایسته دیگی ، آما دشمنه دیگی سؤزلری دشمنیش و بوسؤزلر اوره کلردن خبر وئرمیشدی . هئچ ده تصادفی دگیل دیر کی ، تهران دا وتبریز ده آذربایجان ادیب لری "حیدربا بایا سلام" ی بؤیوک روح یوکسک لیگی ایله قارشیلایمیش ، شاعری آلقیشلامیش ، اونا نظیره لر یا زما غا باشلامیش دی لار .

۱۹۶۵ - نجی ایله تهراندا "یادی از حیدربا بایا" آدی ایله نشر ائدیلمیش خصوصی کتاب "حیدربا بایا سلام!" مؤلفی نین وطنینده بوراخ - دیغی بؤیوک تاثیرین نتیجه سیدی . پوئتا تیرباشلیجا سببی شهریارین حیدربا بایا داغی ایله اؤز آنا دیلینده دانیشماسی ، بورادا آنا وطنین روحونو ، معنوی گؤزه للیکلرینی افاده ائتمه سیدی . عمومیت له ، فارس دیلینده یازان شهریار بو اثری ایله اؤز وطن داشلارینی سئویندیرمیشدی .

اونون قولاغينه هر طرفدن بئله سسر لر گلميشدى : "قارداش، سن بئله شيرين ديلده ده يازا بيلرسنميش!"

بونونلا برابر قيد ائتمه لي يك كي، "حيدر با بايا سلام!" پوئماسي - نين مزيتي يالنييز آنا ديلينده يازيلماسيندا دگيلدير. بواثرين باشقا بديعي اوستونلوكلري ده واردير. سؤزيوخ كي، شهر يار آنا ديلينده. غزل و قصيده ده يازا بيليردي و يقين كي، يازا جاقدير. بوپوئما دا شهر يار موضوع وايده ياييله بديعي فورما، بديعي افاده طرزي آراسيندا نادر بير اويغونلوق، چوخ موفقيت لي بيروحدت يار ادا بيلميشدير. شاعر اوشا قليغي ني كئچيرتديكي كنده گلير، ائولره، آغا جلا را، چايلارا، داغلارا با خديقجا كئچن هزير گونلر خاطر ينده جانلانير، قوهوم - اقرباسي، تانيش - بليشي، اوشا قليق دوستلاري، نادينجليكلري يادينا دوشور، سانكي "داغلار، داشلار بوتون اونونلا دانيشير"، شيرين خاطره لري آجي تاسفلر، غملي دوشونجه لري خوش آرزولار، ايستكلر عوض ائدير. شاعر اوز اوزيله دانيشير ميش كيمي ساده بير ديلده، آچيق اوره كله، صميمي اعتراف شكلينده حيدر با با ايله دانيشير، زنگين خلق افاده لر يندن استفاده ائده رك نطقينه فوق - العاده بير طبيعي ليك، شاعرانه ليك وئرير، اوخوجودا درين ا موسيونا ل تاثير اوياتماغا موفق اولور.

پوئمانين ايکينجي حصه سينده اجتماعي موتيفلر داها قوتلي دير:

كندلي گلين كيمي دنيا ني بـ زهر
اوز عورتي ياماق - ياماقا دوزهر
ايگنه بزهر خلقى، اوزو لوت گزهر

ايندى وار چارشا بلاري آلبـ ا قدى

اوشا قلارين، قير - پا چاسي چيلپا قدى

كندلي نين يانديرماغا چراغ تا پما ماسي، كنده بورون قاني كسن
بير حكيمين بئله اولما ماسي، اولكده حكم سوره ن اجتماعي عدالت سيز
ليك فاكلتاري، خلقى ديله نچي كهكونه سالان حاكميت صاحب لر ينه و
اربا بلارا لعنت لر ياغديرير :

نه دير آخر بو ملتين گناهي، - توتسون گوروم سيزي مظلوملار آهي؟
دئبير. شهر ياره له چوخ يازيب - يار ادا جاق، چوخ گوزه ل اثرلر چاپ
ائتديره جكدير. اما "حيدر با بايا سلام" آذربايجا نليلارا و چون شاعر ين ان ياخشى
اثرى. اوز خلقينه قيمتلي ارمغان كيمي هميشه ياشا جاقدير. (۱۹۶۶).

خاطره‌لر

علی اسماعیل فیروزئمرین

■ من، هرتبریزه گئندنده، اوستاده شهریار لاکوروشو، نئجه دئییه لرلر اؤزومه بیربؤرج بیللیب، گوروش اوچون تله سردیم. آخی او، ادبیات عالمی نین شهریار کی می بؤتون ادب سئوه رانسانلارین کؤکوللرینسه حاکم اولموشدو.

ائله منیمده اؤرآنادیلیمیزده ایلک دؤنه ائشیدیب وورولدوغوم شعر، اوستادین "حیدربا بایا سلام" پوئماسی اولموشدو. ایلک اولاراق، شهریارین حیدربا بای، منی اؤز ادبیاتیمیزا ماراقلاندیریب، بویو-لدا چالیشماغا هوسلندیردی. داها سورالار، شاعیرین "سهندیه" پوئماسی، "بهجت آباد خا طیره سی" غزلی "یا لان دؤنیا" شعری وباشقادگرلی اثرلریله تانیش اولدوم.....

بونون اوچون ده شاعیری اوره کدن سئویر دیم. اونونلا گوروشنده، بیر یوخ، ایکی یوخ، ساعاتلارلا دانیشاردیق.....

□ یادئما گلیر بیرگون "سهندیه" پوئماسی حاققئیندا سؤز آچمئش دیق. بوشعیرین هانسی بیرانگیزه ایله یازئلد یغینی صورو شدوم. اوستاد بئله دئدی: "من، بوشعری آذربایجان شاعیری (بولودقره چورولو-سهند) - سه اتحاف ائتمیشم. بوندان باشقا، همین اثرده، "ایهام" شعر صنعتیندن ده فایدالاناراق، بعضا "سهند داغئنا اؤز دوتموشام. شاعیر سهند منده بورا خدیغی تأثیری، هیچ کیمسه قویا بیلمه میشدی. باخئن! فارسجا "دوموغ بهشتی" آدلی شعری می، فارس یئنی جیل شاعیری "نیما یوشیج" - سه یازمیشدیم. آنجاق، اؤزوم ده یا خشکی بیلیرم کی بوشعیر، "سهندیه" - یه چاتا بیلمز. "سهندیه" ائله بیر

اثر دیوکی ، هنج بیر معیار و مقیاسلا ، اولچویه کلمز . داها دوغروسو ،
 بو اثرین تایی ایندی یه قده ر هنج بیوردیلده یازیلما میشدیر .
 اوستادین سوزون دوتاراق صوروشورام : " سیز شاعیر سهندی
 فارس شاعیری " نیما یوشیج " دن اوستون بیلیر سینیز . مکوونسسه ،
 بوپورون سهندده نه وارایدی کی ، " نیما " دا اونو گوره بیللمسه
 میشدینیز ؟ "

سوزومون قورنار ماغینا آمان و غرمه یین اوستاد ، بئله دئییر :
 " سهند آزاده بیر شاعیر ایدی . سهند ده ائله بیر شخصیت واریدی
 کی دئمک اوچون ، دیله کلمز "

اوستاد ، آغلیا - آغلیا ، بئله دئییر :

" حیدربابا مرداوغوللار دوغ یئنه "

شاعیر سهندده آذربایجانین اوره کی تپرلی مرداوغوللاریندان
 نبیری ایدی . "

اوستاد شهریار ، اوزو حیدربابادان بیر مصرع اوخودوغونا گوره ،
 سوزونون داوامیندا صوروشورام : " اوستاد ، حیدربابادان سوز
 آچدینیز . بو اثرین هانسی پارچالارینی داها چوخ سئویر سینیز ؟ "
 شهریار ایسه ، جوابی مدابئله دئییر :

" ائله اویئرلرینی کی سیز چوخ سئویر سیز ، خالقیمیز سئویر
 منده سئویرم . "

سونرا ، آغلا مسیناراق ، اوخویور :

" قاری ننه گئجه ناغیل دئییه نده ،

کولک قالخیب ، قاپ - باجانی دوییه نده ،

قورد کئچی نین شنگولوسون یئییه نده ،

من قایتدیب ، بیرده اوشاق اولایدیم
بیوگول آجیب ، اوندان صونرا سولایدیم .

من سنین تک ، داغاسالدیدم نفسی
سندە قایتار ، گوپلره سال بوسسی
بايقوشوندا دار اولماسین قفسی

بوردابیرشیردا رداقالیب ، باغیور

مروت سیز انسانلاری چاغیور

اثرین نجه یارانماشیندان صوروشان زامان ، اوستاد بئله دئییر :

"اوزامان کی من تهراندایا شایردیم ، داها " تبریزی " اولما-

غیمی اونودموشدوم . دئمک " تهرانلی " اولموشدوم ! آنا مین تهراندا
گلمه سی ، منی بیرداها آییلتدی . نه ایسه ، اوزومه گلدیم ، کتچمیش
خاطیره لریم بیئنی دن دیریلدی . حیدر بابانی یازما غیمین سببی ده
بو اولموشدو . آنام روحا " بیرشاعیرایدی . حیدر بابانی یازاندا ،
من وندان الهام آلمیشام . "

" حیدر بابا " یا یازیلان یوزلره نظیره لرحا ققیندا سوز آچیریق .

من ، اوزیازدیغیم نظیره نی ده اوخویورام . اوستاد ، ماراقلادینله
دیگدن صونرابئله دئییر :

" ایندی یه قدهر ، بیوچوخ نظیره لری ائشیتیمیشم . تکنیک

جهتیندن ، دئمک اولارکی هامیسی یاخشی دیر . مضمون باخیمیندا نایسه ،
نه قدهر یاخشی اولسالاردا ، بیرینجی حیدر بابا یا چاتبیلمز لر .

□ تۆرک شاعیرلری حاققیندا دانیشیریق . اوستاد ، فضولی دن ،

علی آغا واحددن ، سلیمان رستم دن وباشقالاریندان سوز آچیر . صیرا

گلدیکجه ، " حبیب ساها " حاققیندا دانیشیر . اونونلا یاشادیغی

اوشاقلیق چاغلارینا اشاره ائدیب ، صونرا آغلائییر " سلیمان رستم "

قالانی ۱۱۶ - نحی صفحه ده

✽ شهریار و آذربایجان ✽

پرمی زند مرغ دلم با یاد آذربایجان
خوش باد وقت مردم آزاد آذربایجان
دیری است دور از دامن مهرش مرا افسرده دل
باز ای عزیزان زنده ام با یاد آذربایجان

زنده یاد استاد سید محمدحسین شهریار تبریزی سالها پیش از آن که رخ درقالب خاک کشد با آفرینش آثار جاودانه، آوازه اش از مرزهای ایران فراتر رفته و به عنوان یک چهره ادبی درخشان در جهان شناخته شده بود. فقدان وی نه تنها مردم ایران بلکه اغلب ملت‌های دنیا را سوگوار کرد که با آثار نامیرای وی آشنا بودند. لکن نباید فراموش کرد که این رندی کباز دنیای شعر و ادبیات، زاده و پرورش یافته سرزمین مردخیز و ادب پرور آذربایجان بود، سرزمینی که نه تنها استاد شهریار بلکه شعرا و ادبای نام آوری مثل نظامی، خاقانی، صائب، ختائی، نسیمی، ایرج میرزا، پروین اعتصامی و دهها شاعر و سخنور نامدار را در دامن پرمهر و محبت خود پرورش داده و به عرصه هنر و ادبیات تحویل داده است.

حال برای آن که بدانیم استاد شهریار که دارای نبوغ ادبی و هنری بود چگونه در محیط اجتماعی آذربایجان پرورش یافت و آن گونه یک سیمای معروف جهانی گردید که قرن‌ها زمان می‌خواهد تا قرینه‌اش تربیت شود. صبر بسیار به با دیدر پیر فلک را تا دگر ما در گیتی چو تو فرزند بزایید باید برگردیم و شرایط تاریخی زادگاه وی را در دورانی مورد مطالعه قرار دهیم که در آن روزگار پاهای عرصه وجود گذاشته و در آن اوضاع و احوال رشد کرده و زیربنای شخصیت ادبیش پایه‌گذاری شده بود، چرا که به تعبیر مؤلف کتاب فرمانفرمای عالم: "هنر نویسندگی و شاعر، بیش از هر چیز و هر کس از محیط اجتماعی و طبیعی خود متاثر می‌شود" "اقرمان داستان ما نیز از این قانون کلی مستثنی نیست."

استاد شهریار هنگامی دیده به زندگی گشود که نایره انقلاب مشروطیت در حال شعله‌ور شدن بود، انقلابی که نه تنها در زمینه‌های اجتماعی و سیاسی

(۱) دکتر باستانی پاریزی - فرمانفرمای عالم - چاپ دوم - ص ۵۹

جامعه آن روزی میهنیان دگرگونی ایجاد کرد، بلکه در عرصه ادب و فرهنگ آن روزگاران نیز تحولاتی را سبب گردید.

اگر وضع شعرو شاعری قبل از درگیری مشروطیت را مورد مطالعه قرار دهیم خواهیم دید که اغلب شعر با مردم و اجتماع خود هیچ گونه ارتباط و علقه‌ای نداشتند زیرا شعر آنان در مدح و ممدوحان آن هم با واژه‌های غامض و کلمات دور از فهم توده‌های مردم خلاصه می‌شد، در نتیجه شعرو ادبیات با مردم فاصله‌ها داشت و وسیله‌ای شده بود برای وقت‌گذرانی و تفریح طبقه‌ای خاص که با درد اجتماع و توده‌های زحمتکش بیگانه بودند. ولی پس از آن که مرحله دوم انقلاب مشروطیت آغاز می‌شود و "شورش به داخل بیشتر طبقات مختلف جردهقان هانفوذ می‌کند، شراره‌های انقلاب از حضرت عبدالعظیم و قم به تبریز می‌جهد... در این دوره مبارزه‌های خونین و لشکرکشی و انقلاب به معنای واقعی آغاز می‌گردد"^۱

در این برهه سرنوشت ساز، شعرای آذربایجان نیز همگام با حرکت تاریخ ساز مردم این سرزمین، با دگرگون کردن شکل و محتوای شعر، آن را از انزوا بیرون آورده و به میان مردم می‌برند و با ساده کردن و مردمی نمودن آن، شعر را به عنوان اسلحه‌ای برای بر علیه استبداد و استعمار به کار می‌گیرند و از این راه به اندازه جنگ افزار مجاهدین در سرنگونی خودکامگی و استقرار آزادی به میهنشان خدمت می‌نمایند و سپس سه تن از شاعران پیشگام تبریز (رفعت - خامنه‌ای - کسمائی) وزن عروض را می‌شکنند و با سرودن شعر نو تحول تاریخی در ادبیات ایران به وجود می‌آورند.^۲

استاد شهریارد در چنین محیطی در خانواده‌ای ادب دوست و فاضل از مادری با عاطفه متولد شده و از دوران کودکی که شروع به خواندن و نوشتن می‌کند این مراحل انقلابی را دیده و شخصیت ادبیش با این تحولات اجتماعی و فرهنگی شکل می‌گیرد چنان که تا پایان عمرش همیشه تحت تاثیر شعرای دوران مشروطیت از جمله زنده یاد میر عبدالحسین خازن خیابانی^۳ بود، به طوری که

(۱) دکتر مصطفی رحیمی - قانون اساسی ایران و اصول دموکراسی - ص ۵۹

(۲) برای اطلاع بیشتر در این زمینه ر.ک به مجله وارلیق - سال ۱۳۶۵ شماره

های ۷ و ۶ - ۴ و ۵ به همین قلم تحت عنوان (آذربایجان زادگاه شعر نو)

(۳) برای اطلاع بیشتر از شرح حال مرحوم خازن ر.ک به مجله وارلیق - سال

۱۳۶۶ - شماره ۵ - ۶۶ به همین قلم.

هرموقع بیستی از اشعار آن شادروان خوانده می‌شد اشک از چشمان این پیر شوریده دل سرازیر می‌شد و خود در مقدمه جلد اول کلیات دیوان اشعار فارسی می‌نویسد: " در اول مشروطه غزلیات وطنی میر عبدالحسین خازن نقل محافل و مجالس بود و من یاد می‌آید ممکن نبود کسی یک بیت او را بشنود و منقلب نشود هیچ سواد نداشته، اما یک شخصیت ادبی عجیبی دارد که اگر تربیت شده بود حافظ می‌شد. " ۱

البته شاعران زیادی در آن دوران بودند که هر یک آثار خلی کرده و در تاریخ ادبیات معاصر آذربایجان حائمی برای خود با زکرده اند، لکن هیچ یک، نبوغ و استعداد استاد شهریار را آنداشتند که مقام شامخ او را کسب نمایند. به قول دکتر باستانی پاریزی:

" این نکته بدیهی است که بنای طبیعت بر بقای اصلح است و وقتی هزاران و میلیون ها آدم با استعداد در طی قرون به میدان رقابت قدم نهادند، یکی از آن ها سعدی یا حافظ و یا ویکتور هوگو می‌شود و به قول معروف صدها و هزارها نقاش باید شکست بخورند تا یک تابلو نقاشی به یک میلیون دلار به فروش برسد. تاریخ ادبیات این مملکت هم صدها و هزارها شاعر را در لای صفحات خود مدفون ساخته است تا توانسته یکی چون سعدی را بر صدر بنشانند و یا حافظ را چشم چراغ انجمن کند " ۲

استاد شهریار این فرزند خلف آذربایجان خود به این واقعیت آگاهی داشت که سرزمین آذربایجان این مهد زرتشت، بابک و ستار خان بود که او را در سینه پر عطوفتش بزرگ کرده و وی را سخن گفتن آموخته است، چرا که نخستین بار که در دوران کودکی زبانش برای شعر گفتن باز شده با زبان مادریش بوده و هنگامی که می‌خواست از خدمتکار منزلشان بخواهد برای او شام بیاورد در خواستش را این چنین با زبان شعر بیان کرده است:

رقیه باجی سنی حضرتی شامی دور گتی
و این بیت فتح البابی شده برای شعر گفتنش که پس از سال ها توانسته است حماسه "حیدر با بایا سلام" را بیافریند که تا کنون به دهها زبان زنده دنیا ترجمه شده و برخی از آن ترجمه با رها تجدید چاپ گردیده است.

(۱) استاد شهریار - دیوان اشعار فارسی - ج ۱ - ص ۶۱

(۲) دکتر باستانی پاریزی - جامع المقدمات - چاپ دوم - ص ۲۰۴

(۳) اطلاعات آذربایجان - شماره ۱۸۵۶۹ - ۶۷/۶/۳۱ - ص ۲

استادشهریار چه زمانی که در زادگاهش تبریز می زیست و چه سال هائی که دور از مسقط الراسش بود هیچ گاه آذربایجان را فراموش نکرد و از یاد آن غافل نبود و در طول عمر پربیرکتش همیشه سعی داشت که دین خود را نسبت به موطنش ادا نماید. وی در لابلای صفحات آثار گرانقدرش از ایثار، فداکاری و عظمت مردم آذربایجان سخن ها دارد:

در بیستون انقلاب از شور شیرین وطن * بس تیشه بر سر کوفته فرها د آذربایجان
در مکتب عشق وطن جان باختن آموخته * یارب که بود استاز ازل استاد آذربایجان
همچنین این پیر پهنه ادب و معرفت از ظلم و جوری که بر آذربایجان
رفته بود ناله ها سومی داد و چون خود را نظر بر روی داده بود که چگونه مردم
غیور آذربایجان در انقلاب مشروطیت جوانان خود را فدا کردند و آزادی را به
سراسر ایران بازگرداندند ولی پس از سرنگونی استبداد صغیر، انقلابی
نماهایی که به بهای خون دلیر مردان آذربایجانی به مشروطه شان رسیده
بودند چنان کینه آذربایجانی ها را به دل گرفتند و "ستارخان" سردار
ملی این قهرمان افسانه ای را از پای در آورده و جاده را برای کودتای رضا
خان میرپنج هموار کردند و او و پسرش در ضربه زدن به آذربایجان از هیچ
عمل ننگینی فروگذار نکردند دلش به درد می آمد و رشحات قلمش را این
چنین به روی کاغذ سرازیر می کرد:

ضحاکیان مرکزی بیرون برند از حد ستم
تا سر بر آرد کاوه حداد آذربایجان
خون شد دل آزادگان یارب پس از چندین ستم
کام ستمگر می دهی؟ یا داد آذربایجان
جان داده آذربایجان امداد ایران را نیست
ایران مداران را سر امداد آذربایجان
تا چند در هر بوم و بر آواره اید و در بدر
دستی بهم ای نامور اولاد آذربایجان
از آتش پاشیدگی تا چند خاکستر نشین
آباد باید خانه برباد آذربایجان
بر زخم آذربایجان ها "شهریار" مرهمی

تا شادگردانی دل ناشاد آذربایجان
استادشهریار با زبان مادریش نه تنها علاقه و پیوند ناگسستنی داشت
بلکه به آن عشق می ورزید و به همین علت هم هست که اغلب آثار جاودانه اش

را با این زبان خلق کرده و با آن ها هم شهرت جهانی پیدا کرده است و این رابطه عمیق، بین شهریار و زبان ترکی امزی طبیعی است چرا که به تعبیر آقای م.ع. فرزانه :

"وی با این زبان دیده به زندگی گشوده، با لایلی های شیرین و قصه های دلنشین آن به خواب رفته و در میان مردمی که همه آرزوها، دردها، خوشی ها، حسرت ها، ناکامی ها و کامیابی های خود را با الفاظ این زبان عجین ساخته اند بزرگ شده و به ثمر رسیده بود" لذا او احساسش را با این زبان بهتر می توانست بیان کند و چون خود استاد مسلم سخن هم بوده غنا، استحکام و عظمت زبان مادریش آگاهی بیشتری داشت چنان که معتقد بود:

"از حیث محاوره و بیان احساسات شاید هیچ زبانی به ترکی نرسد" ^۲

وی در حماسه "حیدر بابایا سلام" برای بیان احساسش چنان ماهرانه از فولکلور غنی مردم آذربایجان مایه می گیرد که کمتر شاعری را می توان سراغ گرفت که این چنین استادانه بتواند سخنش را به تصویر بکشد. او با استفاده از اصطلاحات عامیانه، تعبیرات لطیف، تخیلات خاطر انگیز و به کارگیری دقیق و موشکافانه واژه ها و ضرب المثل های مصطلح در بین مردم آذربایجان چنان اثری ماندگار از خود به جای گذاشته است که هر خواننده را به شگفتی وامی دارد و این شاهکار کم نظیر قدرت و تکامل زبان ترکی آذربایجانی را به دنیا شناسانده است و در واقع این منظومه دلنشین با زبان ترکی آذربایجانی چنان ارتباط تنگاتنگی پیدا کرده است که هم دیگر را تداعی می کنند. اینک لازم است که نمونه ای از این شاهکار ادبیات آذربایجان را بازگو کنیم :

حیدر بابا سنین گونلون شاد اولسون
دنیا وارکن آغزین دولی داد اولسون
سندن گنچن تانیش اولسون یاد اولسون

دئینه منیم شاعر اوغلوم "شهریار"
بیر عمر دیر غم اوستونه غم قالار
استاد شهریار علاوه بر منظومه "حیدر بابایا سلام" در اغلب آثارش که به زبان مادریش سروده شاهکار آفریده است چرا که وی با تمام وجودش به این زبان عشق می ورزید و در دوران پیش از انقلاب که سیاست شوو - نیستی پهلوی حاکم بر کشور بود و زبان های غیر فارسی به شدت تحت فشار بودند و کار به جایی رسیده بود که حتی به اشعار نوحه و مرثیه نیز اجازه

چاپ نمی دادند این بزرگمرد نه تنها به سرودن شعر در زبان مادریش ادامه می داد بلکه به یادگویان پاسخ دندان شکن هم می داد.

آقای یحیی شیدا مقدمه و شان نزول نویسنده آثار ترکی استاد که در یک مجموعه از سوی انتشارات ارک تبریز به زیور طبع آراسته شده در وجه تسمیه یکی از اشعار وی که تحت عنوان " ترکون دیلی " سروده شده چنین می نویسد :

"در سال ۱۳۴۸ چند نفر از شونیست های فارس به استاد شهریار ایراد می گیرند که چرا به ترکی شعر می سراید ترکی که لهجه است نه زبان " شهریار که به زبان مادریش عشق می ورزد از این حرف نا راحت شده اثری تحت عنوان " زبان ترکی " می آفریند و با اول آن را در منزل دکتر روشن ضمیر به عده ای از استادان دانشگاه قرائت می کند که با استقبال زیادی روبرو می شود.

شهریار برای این عقیده است که فولکلور و مثل های زبان ترکی در دنیا بی همتاست. اینک ابیاتی چند از آن منظومه :

تورکون دیلی تک سئوگیلی احساسلی دیل اولماز
اوزگه دیله قاتسان ، بو اصیل دیل اصیل اولماز
اوز شعرینی فارسا ، عربه قاتماسا شاعر
شعری ائشیدن لر ، اوخویانلار کسیل اولماز
فارس شاعری چوخ سوزلرینی بیزدن آپارمیش
"صابر" کیمی بیر سفره لی شاعر بخیل اولماز
تورکون مثللی ، فولکلوری دونیادا تک دی
خان یورقانی ، کند ایچره مثل دیرمیتیل اولماز
آذر قوشونی ، قیصر رومی اسیر ائتمیش
کسری سوزودی بیر بئله تاریخ ناغیل اولماز
بو "شهریار"ین طبیعی کیمی چیممه لی چشمه
کوثر اولابیلسه دئمیرم ، سلسبیل اولماز^۱

طبیعی است در دوران اختناق و سرکوب ، در آن شرایط خاص که خفقان فضای کشور را فراگرفته بود استاد شهریار آن شاهکارها را آفریده بود پس از پیروزی انقلاب اسلامی که زبان ها آزاد شد و مردم غیرفارس

(۱) شهریار و آذربایجان دلیلینده اثر لری - چاپ دوم - ص ۶۷

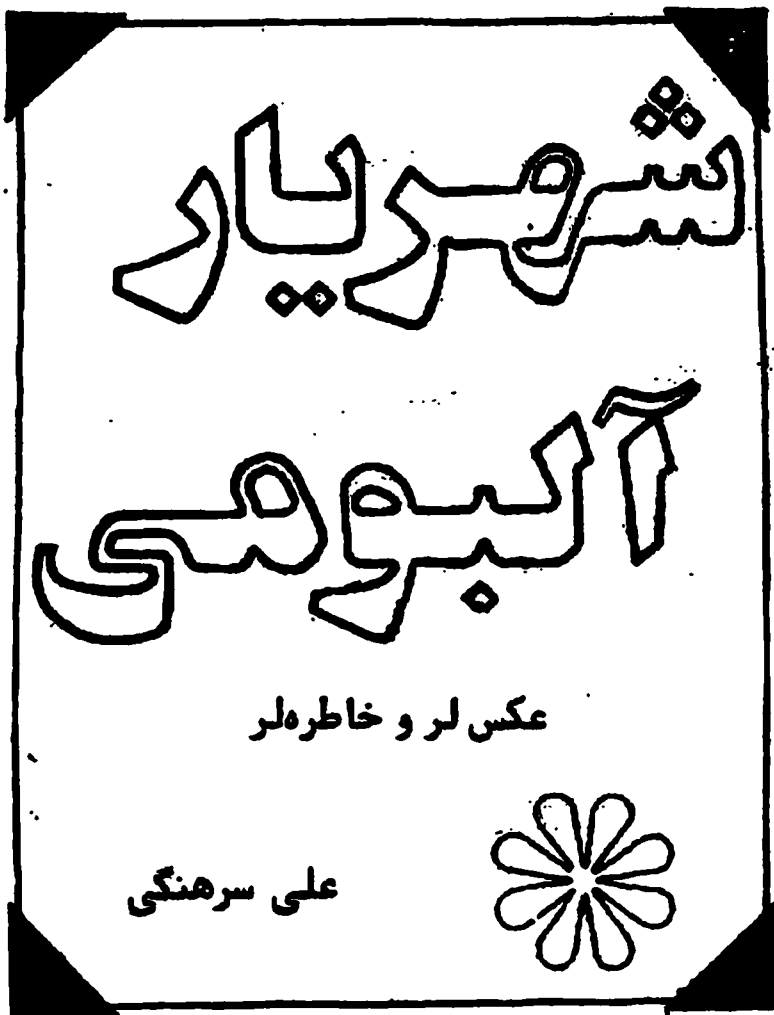
توانستند با زبان مادریشان روزنامه و نشریه منتشر کنند و در زبان ترکی نیز نشریات متعددی چاپ و نشر شد استاد با دیدن نخستین شماره مجله وارلیق " به وجد آمده و شعری سروده و به دفتر مجله فرستاد که این اثر در پشت جلد دومین شماره " وارلیق که در خرداد ماه ۱۳۵۸ شمسی منتشر شده درج گردیده است. اینک ابیاتی از این اثر را مرور می کنیم :

هرچند قوتولماق هله یوخ دارلیغمیزدان
اما بیر آزادلیق دوغولوب وارلیغمیزدان
(وارلیق) نه بیزیم تکجه آزادلیق قوشوموزدی
بیر مژده ده و ثرمیش بیزه همکارلیغمیزدان
هشیار اولاسیز دوشمنی مغلوب ائده چکسیز
دوشمن لریمیز قورخوری هشیارلیغمیزدان
بیرلیک یارادین ، سوز بیرا اولار بیز کیشی لرده
یوخلوق لاریمیز بیتدیره حک وارلیغمیزدان.

سخن درباره " عشق و علاقه " شهریار به زادگاهش آذربایجان و زبان مادریش ترکی آذربایجانی بسیار راست ولی چون صفحات مجله اجازه نمی دهد بیش از این به بحث در این زمینه ادامه دهیم لذا با نشان دادن قطره اشکی به تربت پاک فرزند پیر " حیدر بابا " این گفتار را با ابیاتی چند از اشعار زیبا و دلنشینش که درباره زادگاهش تبریز قهرمان گفته به پایان می بریم :

این همان تبریز دریادل که چندین روزگار
سد سیل دشمنان بوده است چون کوهی گران
این همان تبریز کاندردوره های انقلاب
پیش از جنگ بود و پهلوان داسبتان
این همان تبریز کز خون جوانانش هنوز
لاله گون بینی همی رود ارس دشت مغان
این همان تبریز روئین تن که در میدان جنگ
از مصاف دشمنان هرگز نیچییدی عنان
با خطی برجسته در تاریخ ایران نقش بست
همت والای سردار مهین ســـــــــــــــــتارخان

۱۲۸۲ شهریور ماه تولد - تبریز - بازارچه میرزا نصرالله
 (چای قهراغی) - شروع دوستی با حبیب ساهر.
 ۱۲۹۳ کوچ به خشکتاب «قریه قوش قرشاق» - آشنائی
 با دیوان حافظ و قران.
 ۱۲۹۴ اولین شعر استاد «من گنه کار شدم وای به من
 مردم آزار شدم وای به من».
 ۱۲۹۹ بهمن ماه سفر به تهران.
 ۱۳۰۰ ورود به مدرسه دارالفنون.
 ۱۳۰۲ فراغت از تحصیل «چهارم علمی متوسطه با
 معدل ۱۳/۱» - ورود به مدرسه طب.
 ۱۳۰۵ چاپ اولین اثر «جزوه» به نام «صدای خدا» با
 مقدمه ملک‌الشعرا بهار.
 ۱۳۰۶ چاپ دومین اثر «جزوه» به نام «مثنوی روح و
 پروانه» با مقدمه پیمان بختیاری.
 ۱۳۰۸ ترک تحصیل - چاپ سومین اثر «کتابچه» با
 مقدمه سعید نفیسی - ملک‌الشعرا بهار - پیمان بختیاری -
 استخدام در اداره ثبت.
 ۱۳۱۱ اردیبهشت ماه تبعید به نیشابور «به سمت
 نمایندگی اداره ثبت نیشابور با رتبه یک اداری و ماهی ۳۲۰
 ریال» و آشنائی با کمال‌الملک «یک تبعیدی دیگر» - ادامه
 تحصیل «پذیرفته شدن در کلاس پنجم طب مدرسه عالی
 دواسازی و دندانسازی».
 ۱۳۱۲ فوت پدر «حاج میرآقا» وکیل دادگستری «دیدنی
 منت گذاشتهام بی‌سر پدر».

اوستاد شهریاردان صون بیر آنما و خاطره
 اولاراق بیزه بو آلبومون تهیه‌سینده یاردیم
 ائتمیش عزیزلر آقای بیوک نیک اندیش،
 هادی شهریار، خانم نصرت سادات
 خشکناپی، جواد کاشانی‌زاده، پروفیسور
 بیگدلی و علاء‌الدین حبیبی آق‌الاردان
 تشکر ائدیریک.

۱۳۱۴ بازگشت به تهران - آغاز دوستی با فاضل و لطف‌الله زاهدی.

۱۳۱۶ بازگشت به تبریز (۴ ماه) - سرودن چند شعر - بازگشت به تهران.

۱۳۱۷ شرکت در مجالس احضار روح «شاه عبدالعظیم».

۱۳۱۹ ترك محافل صوفیه و احضار روح «در سکوت نیمه شب مرغ حقم هوئی زند».

۱۳۲۰ انزوا - سرودن شعر - در امتداد چند عشق نافر جام و مردافکن «ثریا و...».

۱۳۳۱ فوت مادر «کوکب خانم» محل دفن قم «ای وای مادرم...» - بازگشت به تبریز - انتشار کتاب حیدر بابا جلد اول «حیدر بابا ایلدرملار شاخاندان».

۱۳۳۲ مرداد ماه ازدواج با «عزیزه خانم» مطم دبستان - خرید يك خانه توسط بانگ کشاورزی در محلی نزدیک به اراك «چوخورلار کوچمسی» - آغاز همکاری با رادیو.

۱۳۳۴ تولد اولین فرزند «شهرزاده» شروع آشنائی با بیوک نیک‌اندیش «بهترین دوستش».

۱۳۳۵ تولد دومین فرزند «ابوالحسن»، فوت می‌کند - انتشار مجموعه ۴ جلدی «دیوان شهریار».

۱۳۳۶ تولد سومین فرزند «مریم» - دیدار با نمایاوشیچ، تاریخ مشخصی نیست «نماغم دل گو که غریبانه بگیریم».

۱۳۳۸ تولد چهارمین فرزند «هادی».

۱۳۴۳ سفر به خشکتاب - نوشتن حیدر بابا جلد دوم «حیدر بابا گلیم سنی یوخلیام» و انتشار آن به اصرار و تشویق بیوک نیک‌اندیش.

۱۳۴۶ شرکت در جشن و هنر شیراز - بازگشت به تبریز و انزوا - نوشتن شعر «سهندیه» شاه داغیم، چال پایاغیم، ائل دایاغیم، شانلی سهندیم، باشی تیغانلی سهندیم....

۱۳۴۷ تجدید چاپ «دیوان شهریار» با اضافه کردن نقلی شعر با عنوان مجموعه ۵ جلدی، به تشویق و اصرار بیوک نیک‌اندیش - سفر به تهران و اقامت در منزل شاعر آذربایجانی «سهند».

۱۳۴۸ بازگشت به تبریز - تجلیل از «شهریار» در سالن شهروخورشید «ارک»... این سالن «متاسفانه» بعدها تخریب شد! - نقل مکان به خانه جدید «کوی مقصودیه» با زحمات شبانمروزی بیوک نیک‌اندیش و اقامت در آن....

۱۳۴۹ دعوت به ارومیه، از طرف مردم و دانشکده ادبیات.

۱۳۵۰ سفر به تهران همراه با بیوک نیک‌اندیش و اقامت در منزل «سهند» - دیدار با پروفسور علی اوف «ایرانشناس».

۱۳۵۲ تبریز - تجلیل از شهریار «کنگره شعر»، این کنگره از طرف شاعران نوگرا و محافل روشنفکری تحریر شد و حتی مقالهای انتقادی در یکی از روزنامه‌ها از طرف نویسندگانی معروف خطاب به استاد درج گردید. «کنگره دولتی بود».

۱۳۵۴ سفر به تهران «امیرآباد» و اقامت در منزلی که توسط «دکتر هیئت» زبان‌شناس و نویسنده خوب آذربایجانی، تهیه گردیده بود. - فوت عزیزه خانم «سکته» - دفن در بهشتزهررا «گر جگر سوز بود داغ یتیمی با طفل - پیر زمرده یتیمی اش جگر سوزتر است» - شرکت در شبهای شعر.

۱۳۵۵ - بازگشت به تبریز «کوی مقصودیه» - ترجمه «حیدر بابا» به چند زبان و معروفیت جهانی آن.

۱۳۵۶ تبریز - انزوا و تنهایی
۱۳۶۱ چاپ اشعاری از شهریار «انتشارات تلاش» - چاپ اشعار ترکی «حتی دینازی هم به استاد داده نشده بابت چاپ این اشعار فارسی و...»!

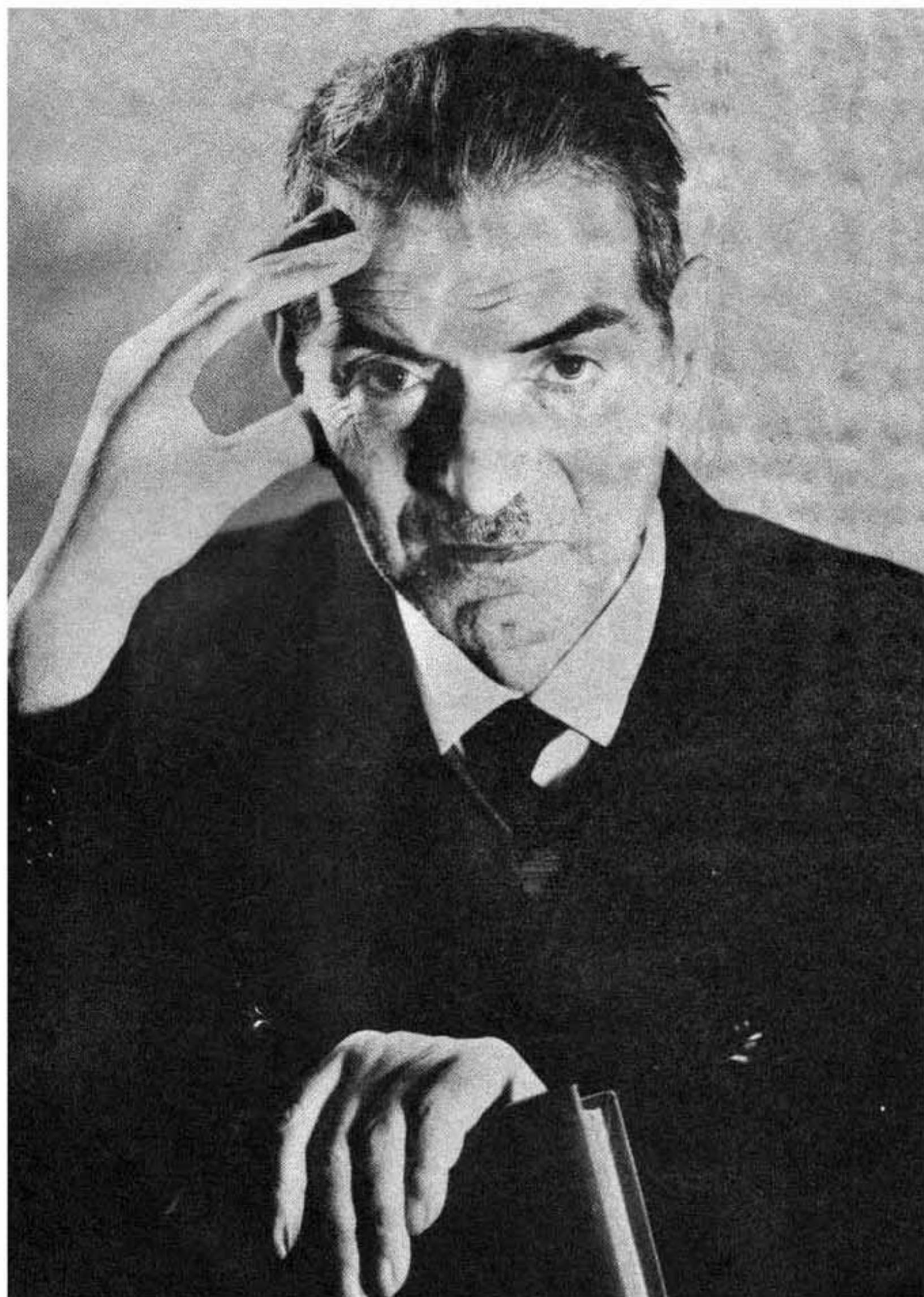
۱۳۶۳ تجلیل از شهریار «کنگره شعر» به مناسبت هشتادمین سال تولدش در دانشگاه تبریز «یکروز پیل، مورچه کردند زیر پای - و مروز نیز مورچه را پیل می‌کنند» بقول استاد «تجلیل تحمیلی».

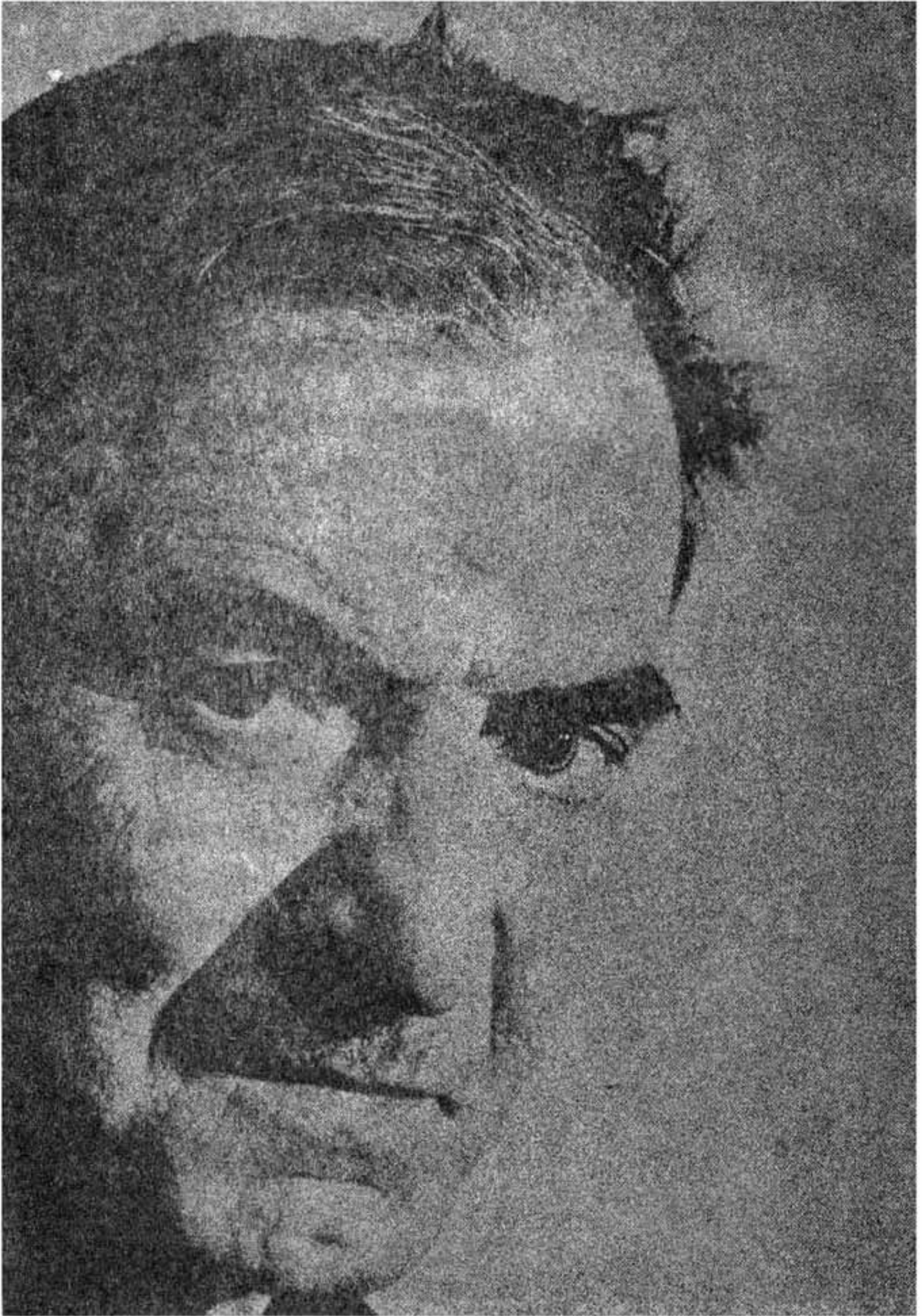
۱۳۶۵ یکماه سفر به اسکو «بخاطر بمبارانهای وحشیانه تبریز».

۱۳۶۶ آخر ماه شروع کسالت و مریضی - بستری در یکی از بیمارستان‌های تبریز بمدت ۴ ماه «پاران چرا به خانه ما سر نمی‌زنند - آخر چه شد که حلقه بر این در نمی‌زنند - دایم پرندماند به هر بام و برولی - دیگر به بام خانه ما پر نمی‌زنند».

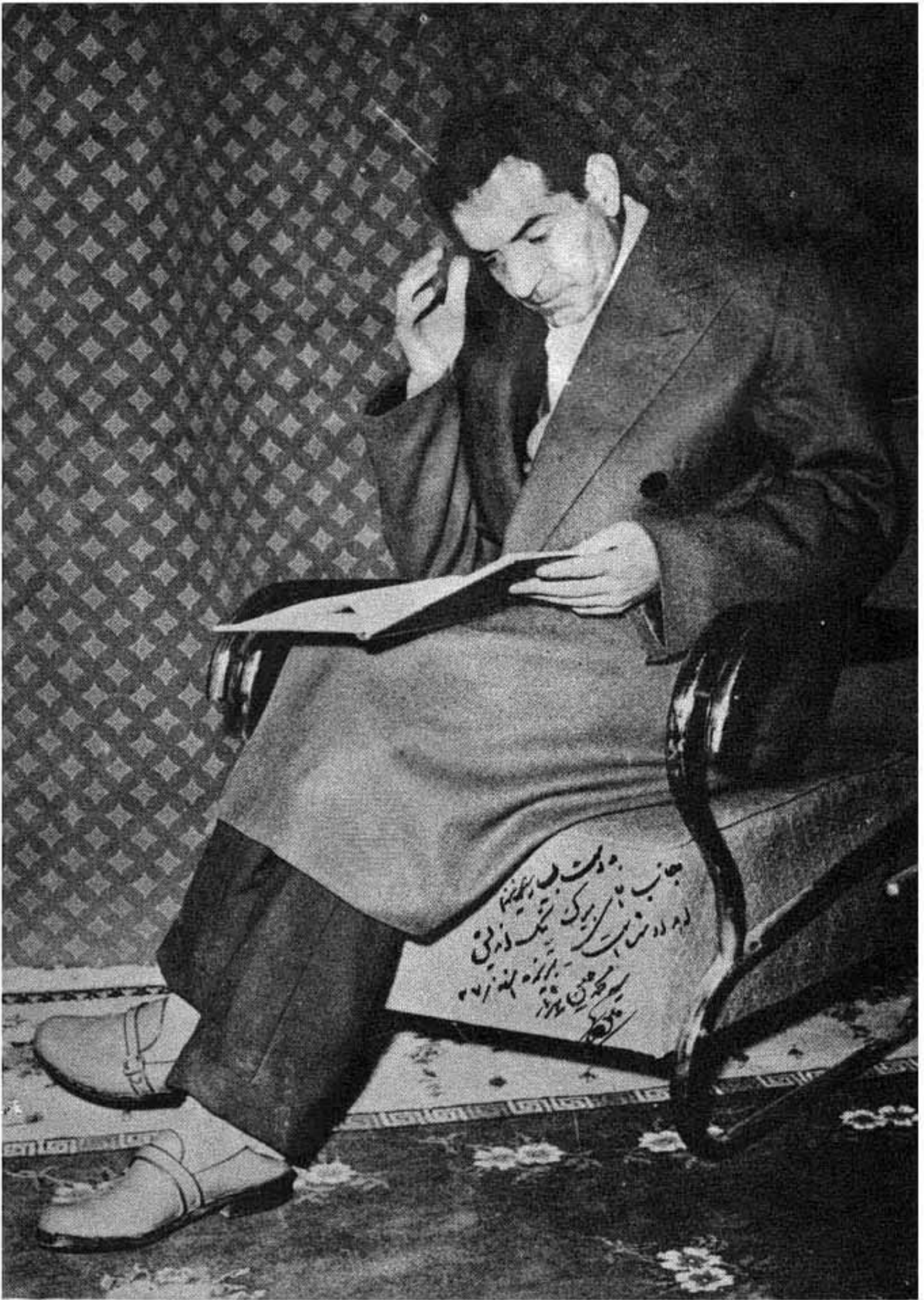
۱۳۶۷ نهم مرداد ماه تهران بستری در بیمارستان مهر - تجدید چاپ دیوان شهریار به کوشش و همت بیوک نیک‌اندیش در ۲ جلد - شرکت در شب شعری در کرج - شرکت در شب شعری با حضور «اخوان»، «حمید مصدق» و....

۱۳۶۷ بیستوهفتم شهریور ماه - روز یکشنبه ساعت ۷/۴۵ دقیقه صبح بیمارستان مهر - طبقه پنجم - اطاق ۵۱۳ «مرگ استاد» در اثر بیماری مزمن ریه و نارسائی قلب، در سن ۸۳ سالگی... تشییع جنازه باشکوه استاد در تهران و تبریز - ۲۹ شهریور ماه دفن در مقبره‌الشعراي تبریز، در جوار مرقد بزرگان ادب، همام - خاقانی و اسدی طوسی... پادش گرامی باشد.

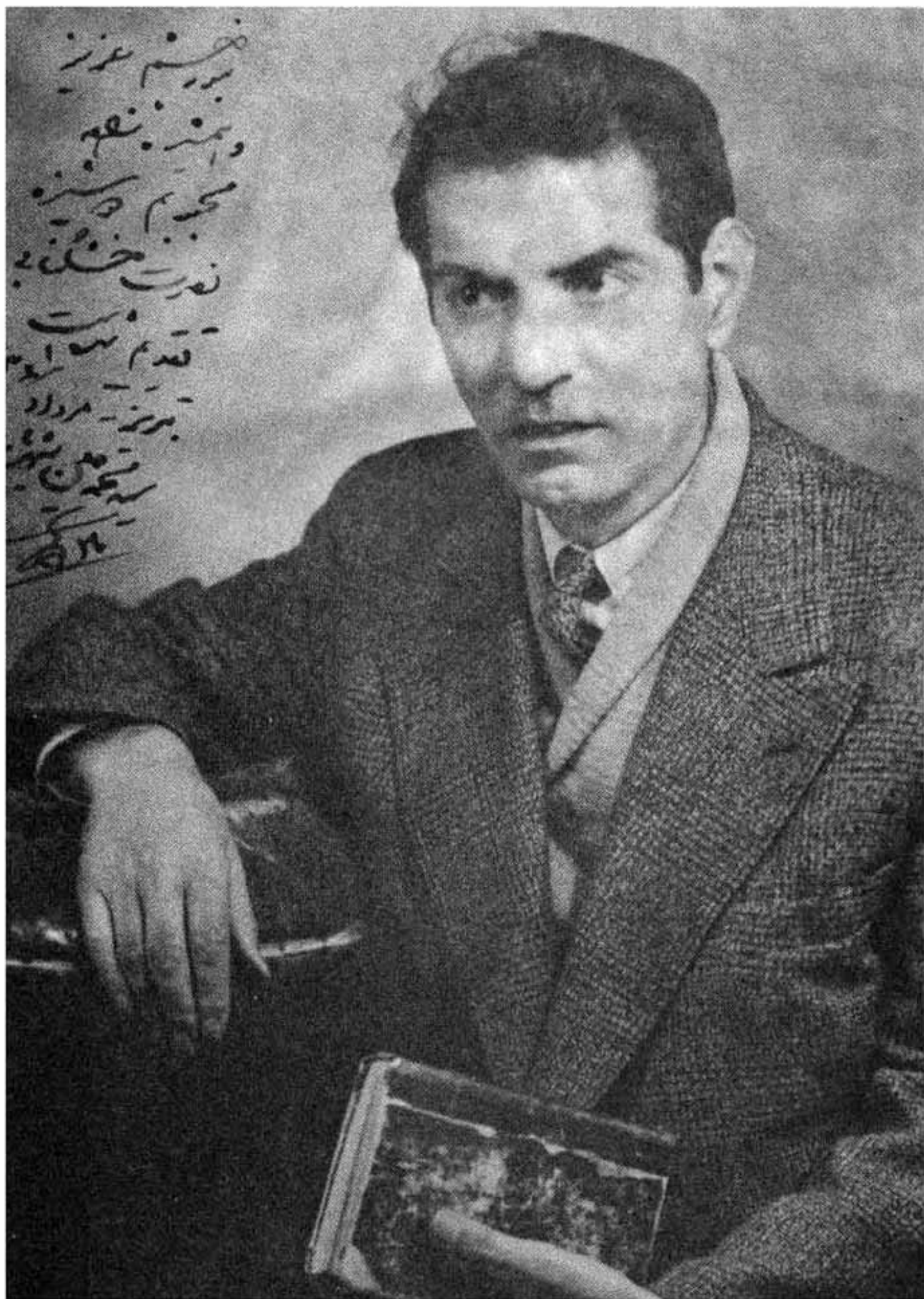

جانب به دست برده
در دادگستری تبریز
پس از آنکه در
پس از آنکه در
پس از آنکه در

خوشتر غزنوی
بسم الله الرحمن الرحیم
و این کتاب را تقدیم
میکنم به محکم و حسین
نورانی خاندان
تقدم به شما
ببرین مرد
که در این
کتاب
۱۳۰۵

استاد شهریار با دو دخترش: شهرزاد، مریم و تنها پسرش هادی

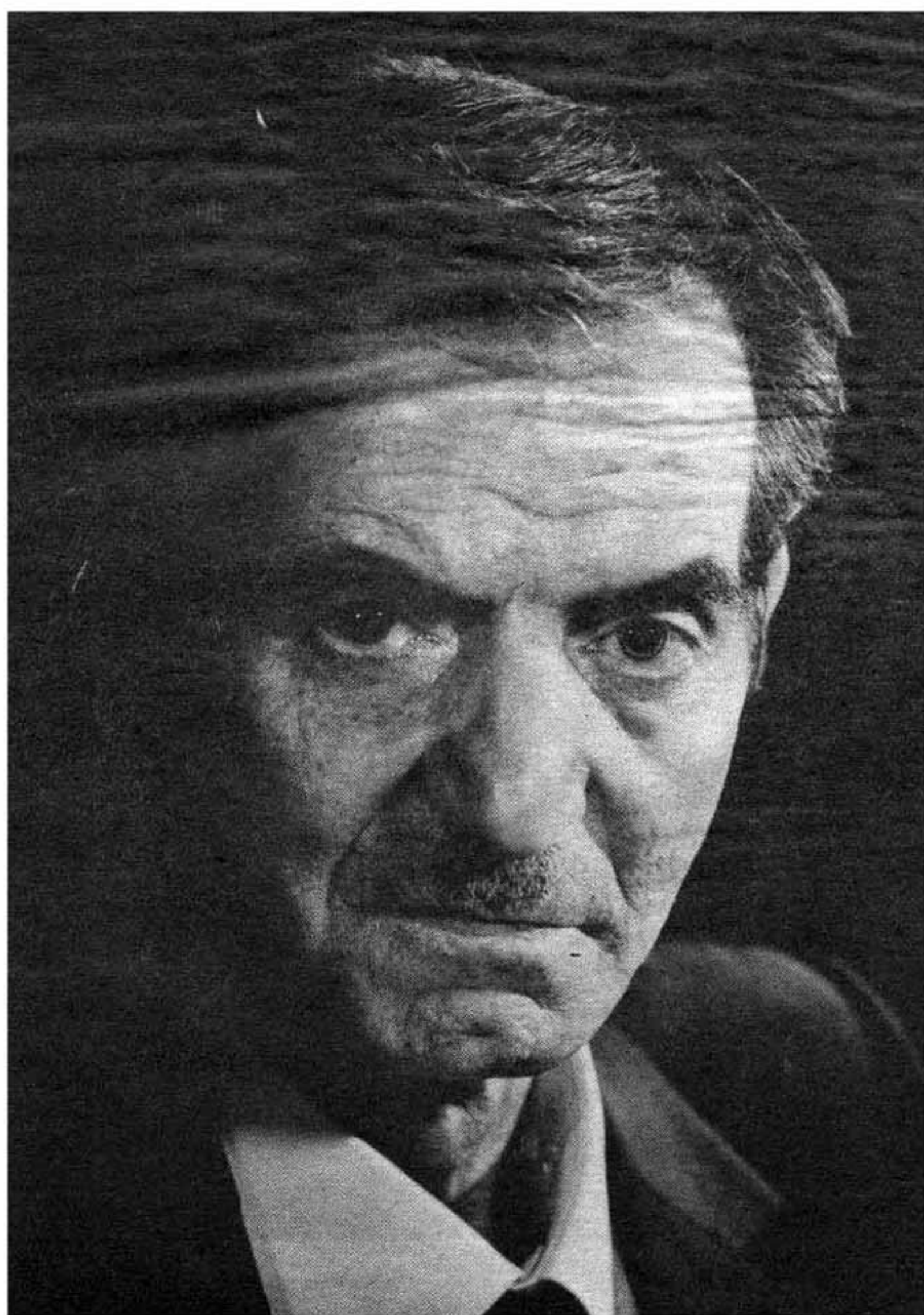
"عزیزه خانم" همسر شهباز با دخترش شهباز

تجلیلی از شهریار - دکتر مرتضوی - استاد شهریار - بیوک نیک اندیش

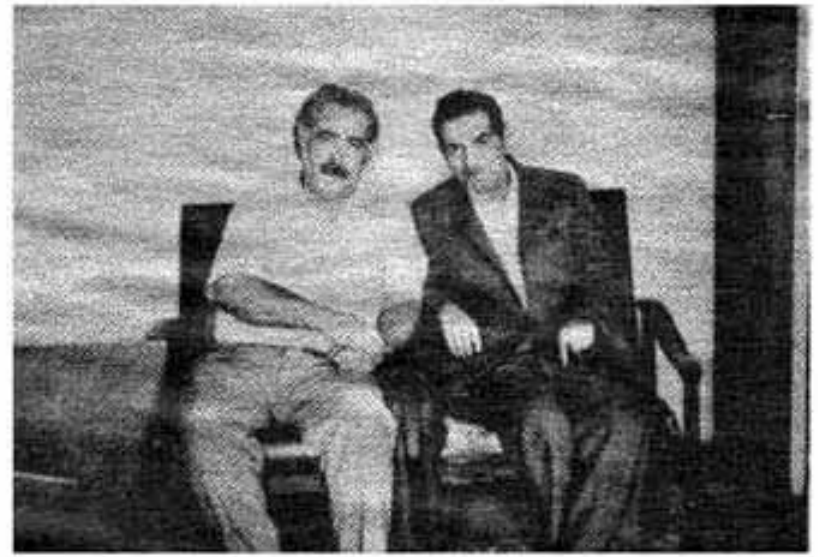

استاد شهریار - ه. الف. سایه و ...

شهریار - بیوک نیک اندیش

شهریار - سهند

شهریار - زاهدی

مریم - هادی - شهرزاد

(آزادلیق قوشی وارلیق)

هرجه قونلاق بد یوق وارلیغیزدان
(وارلیق) نه بیزیم کجه آزادلیق قوشمیزدیه
بیر نه شیرین دملی بوخت قوشی طوطی
دیر آچاوا، کارلیق داگذر، کورلیغیزدا
دشمن بیزر آل بیر گوره تسلیم اولر ناچار
هر انقلابون (وورسخی) صون بنالین استر
اشیار دولایر دشمنی منلوب ایدیه حکیز
(بیر لیک) یارادین (سوز بیر اولار بیز کیلیرده)
آما بیر آزادلیق دوغولوب وارلیغیزدان
بیر نژوده ده ورمیش بیزه امکارلیغیزدان
قدین آلوب الهامیه دیندارلیغیزدان
چون لالیغیز دوغوشیدی کارلیغیزدان
تسلیم اولوروق دشمنه ناچارلیغیزدان
دستورگرک آلاق دایا معارلیغیزدان
دشمنلریمیز قورخوری اشیارلیغیزدان
یوخلیقلا ریمیز بیستدره کن وارلیغیزدان

بیریز - ۱۵ فروداد / ۵۸ هزار

صاحب امتیاز و مدیر مسئول: دکتر جواد هینت

تهران، خیابان ولی عصر، کوچه بیدی، ۱۷

طرح از: علی سرهنگی